DOCUMENT RESUME

ED 054 687 FL 002 561

TITLE	Polish Basic Course: Supplementary Material (Army), Lessons 109-136.
INSTITUTION	Defense Language Inst., Washington, D.C.
SPONS AGENCY	Department of Defense, Washington, D.C.t
PUB DATE	Jul 71
NOTE	227p.
AVAILABLE FROM	Director, Defense Language Institute, Department of the Army, U.S. Naval Station, Anacostia Annex, Washington, D.C. 20390 (With specific permission)
EDRS PRICE	MF-$0.65 HC Not Available from EDRS.
DESCRIPTORS	Audiolingual Methods; Dialogue; *Instructional Materials; *Intensive Language Courses; *Language Instruction; *Listening Comprehension; Military Personnel; Military Training; Modern Languages; Phonotape Recordings; *Polish; Tape Recordings

ABSTRACT

This text of supplementary materials for the "Polish Basic Course" designed by the Foreign Service Institute emphasizes the development of aural comprehension. Twenty-eight lessons, each focusing on a subject related to Army procedures and interests, are included. Lessons require homework consisting largely of writing answers to questions on tape and preparing English summaries or transcriptions from tape recordings. Transcription of the recordings is meant to serve as a convenience to students in checking progress. (RL)

ED054687

P O L I S H

BASIC COURSE

Supplementary Material

(ARMY)

Lessons 109 - 136

U.S. DEPARTMENT OF HEALTH, EDUCATION & WELFARE
OFFICE OF EDUCATION
THIS DOCUMENT HAS BEEN REPRODUCED EXACTLY AS RECEIVED FROM THE PERSON OR ORGANIZATION ORIGINATING IT. POINTS OF VIEW OR OPINIONS STATED DO NOT NECESSARILY REPRESENT OFFICIAL OFFICE OF EDUCATION POSITION OR POLICY.

July 1971

DEFENSE LANGUAGE INSTITUTE

FL 002 561

DEFENSE LANGUAGE INSTITUTE

This pamphlet is for use by the faculty, staff and students of the Defense Language Institute solely for official purposes. It is NOT for general distribution. It may NOT be released to other persons, quoted or extracted for publication, or otherwise copied or distributed without specific permission in each instance from the Director, Defense Language Institute.

"PERMISSION TO REPRODUCE THIS COPYRIGHTED MATERIAL BY MICROFICHE ONLY HAS BEEN GRANTED BY Defense Language Institute TO ERIC AND ORGANIZATIONS OPERATING UNDER AGREEMENTS WITH THE U. S. OFFICE OF EDUCATION. FURTHER REPRODUCTION OUTSIDE THE ERIC SYSTEM REQUIRES PERMISSION OF THE COPYRIGHT OWNER."

Roy M Kessler

ROY M. KESSLER
Colonel, USA
Director

PREFACE

During the Advanced Phase a number of lessons are given over to the introduction and application of military terminology. Because of the specialized nature of this part of the course, separate volumes are prepared for Army, Air Force and Navy students.

The present volume is specifically for Army students.

Lesson plans are normally as follows:

HOUR	TIME	
		Perception
1st	1400	Pattern Sentences*
2nd	1500	Lab, Level 3: Narration (on tape)*
		Practice
3rd	0800	Homework Check: Quiz Questions Lab, Level 1
4th	0900	Drill: Numbers Proper Names Test on Vocabulary*
		Performance
5th	1000	Guided Conversation, based on radio broadcasts and pictures
6th	1300	Lab, Level 3 or 1: Communication Exchange Newspapers

---

* The text of these items is contained in the present volume.

The homework consists usually of written answers to questions on tape and of English summaries or transcriptions from tape recordings.

For Lessons 133-136 the lesson plan is modified thus:

1st Hour: Introduction to New Material (on tape)
2nd

3rd Hour: Homework Check: Quiz
Transcriptions
4th Test on Vocabulary

5th Hour: Guided Conversation, based on Radio News
6th Newspaper Reading and Reporting

The main emphasis in methodology is on aural comprehension. Accordingly, most of the text is on tape. Those parts which are here transcribed are furnished primarily as a convenience to students in checking their progress.

All inquiries concerning this volume, including requests for authorization to reproduce parts or all of it, should be addressed to the Director, Defense Language Institute, U.S. Naval Station, Anacostia Annex, Washington, D.C. 20390.

TABLE OF CONTENTS

Lesson		Page
109	Armor in Action	1
110	Cooperation of Motorized Infantry with Tanks	9
111	In Pursuit of the Enemy	20
112	Airborne Operation	28
113	Before the Main Attack	39
114	Cooperation with the Underground	47
115	Guerilla Action Behind Enemy Lines	58
116	Guerilla Action Behind Our Lines	65
117	Conquest of the Capital	77
118	Street Fighting During the Warsaw Uprising	84
119	End of War and Victory Day Celebrations	91
120	Artillery Battery at the Front	98
121	Mechanized Infantry on Its Way to Maneuvers	106
122	Mechanized Infantry on Maneuvers	113
123	Engineers in Action During Floods	121
124	Coastal Defense Units	129
125	Artillery Officers School	137
126	In the Automotive Service	145
127	Antiaircraft Defense Forces	153
128	Exercises of the Medical Service	161
129	Modern Weapons Show	169

Lesson		Page
130	Frontier Guard and Internal Security Forces	177
131	Rockets on the Firing Range	185
132	Ordnance Officers School	193
133	Airborne Troops	201
134	Armored Forces	204
135	Organization and Equipment	208
136	Characteristic of the Terrain	211

LESSON 109

PATTERN SENTENCES

1. Długo musiałem czekać na pieniądze, ale wreszcie je dostałem.
2. Siły główne rozpoczęły atak.
3. Widoczne było, że siły główne rozpoczęły już atak.
4. Patrol miał za zadanie rozpoznać teren.
5. Siły główne nie mogły wstrzymać ataku.
6. Uderzenie było bardzo silne.
7. Obrona stała była dobrze przygotowana.
8. Nieprzyjaciel stawiał opór.
9. Grupa uderzeniowa rozpoczęła atak o piątej.
10. Żołnierze powtarzali ataki.
11. My stosowaliśmy często desanty czołgowe.
12. Desanty czołgowe dostawały się na wyznaczone miejsca według ustalonego planu.
13. Desanty czołgowe dostawały się w głąb terenu bronionego przez nieprzyjaciela.
14. Desanty czołgowe dostawały się w głąb obrony ruchomej npla.
15. Desanty czołgowe dezorganizowały obronę npla.
16. Kutnicki wraz z kolegami siedział na czołgu.
17. Jednostka taktyczna może działać i walczyć sama.
18. Właz czołgu jest zwykle bardzo mały.
19. Gniazdo karabinów maszynowych przestało istnieć.
20. O szóstej rano nieprzyjaciel rozpoczął nowy kontratak.
21. Niebezpieczeństwo było duże.
22. Kutnicki nie mógł zorientować się w sytuacji.
23. Dowódca chciał wysunąć się do przodu.

24. Wzajemne wsparcie ognia piechoty i czołgów miało zniszczyć przeciwnacierające oddziały npla.

25. Maksymalna szybkość czołgu Kutnickiego była 35 km na godzinę.

26. Ogień artylerii może unieszkodliwić karabiny maszynowe nieprzyjaciela.

27. Manewr okrążenia udał się.

28. Ogień krzyżowy jest zwykle skuteczny.

29. Krawędź czołgu Kutnickiego była uszkodzona.

30. Pociski karabinów maszynowych raniły wielu żołnierzy.

31. Czołg wyjechał zza domu.

32. Karabin nie powinien wypaść żołnierzowi z ręki.

33. Żołnierz szedł powoli i ostrożnie.

34. Żołnierz musi najpierw odbezpieczyć granat a potem rzucić.

35. Kutnicki szybko założył opatrunek osobisty.

36. Każda rana musi być oczyszczona.

37. Z rany płynęło dużo krwi.

38. Zasadzka była dobrze przygotowana.

NOTE: New vocabulary items are underlined.

AURAL COMPREHENSION EXERCISE

Narration

Broń pancerna w akcji

Dnia 17 kwietnia przełamaliśmy wreszcie drugą pozycję obrony npla. Siły główne wojsk nieprzyjaciela rozpoczęły odwrót, osłaniając się mniejszymi grupami piechoty i czołgów. Widoczne było, że oddziały te mają za zadanie wstrzymać nasze uderzenia do czasu, kiedy siły główne osiągną pozycje przygotowane na tyłach do obrony stałej. Najsilniejszy opór stawiał nieprzyjaciel przed frontem naszej głównej grupy uderzeniowej. Powtarzał on tu jedno przeciwnatarcie za drugim. My stosowaliśmy często desanty czołgowe, które dostawały się w głąb obrony ruchomej npla i dezorganizowały ją.

Kutnicki siedział na jednym z czołgów wraz z kilku innymi kolegami z tego samego plutonu piechoty. Dowódca jednostki taktycznej stał we włazie czołgu. Obserwował on stanowiska ogniowe npla i kierował na nie swe czołgi. Czołg Kutnickiego właśnie był na drodze i jechał wprost na znajdujące się za krzakami nieprzyjacielskie gniazdo ckm. Nie trwało długo, a gniazdo to przestało istnieć i czołg według rozkazów plutonowego szedł wprost w kierunku lasku, gdzie widać było grupę żołnierzy npla przygotowującą się do odparcia ataku czołgów.

Nagle z prawej strony dowódca zauważył kilku żołnierzy nieprzyjaciela posuwających się skokami naprzód. Było jasne,

że nieprzyjaciel rozpoczął nowy kontratak i że chce odciąć nasze czołgi od naszej piechoty. Niebezpieczeństwo było duże. Dowódca jednak zorientował się szybko w sytuacji i skierował czołg wprost na atakujących żołnierzy.

Zrozumieliśmy w tej chwili zamiar dowódcy. Chciał on wysunąć się jak najdalej do przodu, wejść na tyły npla i przy wzajemnym wsparciu ognia piechoty i czołgów zniszczyć przeciwnacierające oddziały. Czołg Kutnickiego osiągnął maksymalną szybkość. Skuteczne strzały z działa czołgu unieszkodliwiły działka przeciwpancerne npla. Obsługę wykończono strzelając z czołgu z pistoletów automatycznych. Ckm-y czołgu przydusiły piechotę npla do ziemi. Zdawało się już, że manewr okrążenia udał się, gdy nagle czołg znalazł się w ogniu krzyżowym broni maszynowej npla.

Dowódca ciężko ranny w szyję leżał na krawędzi czołgu. Pociski karabinów maszynowych zabiły dwóch i ciężko raniły trzech innych kolegów Kutnickiego. Spadli oni z czołgu. Kutnicki nagle został sam na czołgu. Nie otrzymując rozkazów, kierowca zatrzymał czołg. Kutnicki podniósł głowę, by zobaczyć, co się dzieje. Wprost na czołg biegło kilku żołnierzy npla, krzycząc coś i strzelając. Kutnicki popatrzył do tyłu. Następny czołg był bardzo daleko w tyle, a piechota jeszcze dalej. Nie miał on wiele czasu, wysunął nagle lufę pistoletu automatycznego zza wieżyczki i zlikwidował atakujących. W tej samej chwili poczuł on jednak silny ból w prawej ręce. Pisto-

let wypadł mu z ręki i spadł z czołgu. Mając na oku atakujących z frontu, nie zauważył grupy żołnierzy npla niosących ładunek wybuchowy i zbliżających się z lewej strony do czołgu. Było ich trzech. Biegli szybko, krzycząc: "Ręce do góry!" W tej chwili Kutnicki przypomniał sobie, że ma granat za pasem. Powoli i ostrożnie odbezpieczył go i rzucił wprost pod nogi żołnierzom npla. Usłyszał on dwa wybuchy: granatu i ładunku wybuchowego.

Czołg był uratowany. Kutnicki założył szybko opatrunek osobisty na ranę, z której płynęło dużo krwi. Tymczasem kierowca czołgu zorientował się w sytuacji, ruszył i zaatakował tyły npla. Wzięty w dwa ognie npl poddawał się lub wycofywał.

Desant czołgowy udał się. Tylko jeden z czołgów został zniszczony z zasadzki.

LESSON 109

VOCABULARY

Narration

1.	wreszcie		- finally
2.	siły główne		- main body
3.	widoczny, widoczna, widoczne		- visible, apparent, conspicuous
4.	mieć za zadanie coś zrobić		- to have an assignment to do something
5.	wstrzymać, p. wstrzymam wstrzyma	wstrzymywać, i. wstrzymuję wstrzymuje	- to hold back
6.	uderzenie, n.		- thrust, shock action, stroke
7.	obrona stała		- positional defense
8.	stawiać, i. opór (here no perf.) stawiam stawia		- to put on resistance
9.	grupa uderzeniowa		- striking force
10.	powtarzać, i. powtarzam powtarza	powtórzyć, p. powtórzę powtórzy	- to repeat
11.	desant czołgowy		- armor thrust
12.	dostawać się, i. dostaję się dostaje się	dostać się, p. dostanę się dostanie się	- to get some place, to reach some place
13.	w głąb		- deeply, into the depth, deep (as adj.), inside
	w głębi		- at the bottom, deep
	do głębi		- deeply
14.	obrona ruchoma		- mobile defense
15.	dezorganizować, i. dezorganizuję dezorganizuje		- to disorganize

zdezorganizować, p. - to disorganize
zdezorganizuję
zdezorganizuje

16. wraz - with

17. taktyczny, taktyczna, taktyczne - tactical

18. właz, m. - hatch
włazu, gen. s.

19. istnieć, i. zaistnieć, p. - to exist
istnieję zaistnieję
istnieje zaistnieje

20. kontratak, m. - counterattack
kontrataku, gen. s.

21. niebezpieczeństwo, n. - danger

22. zorientować (się), p. - to realize, to orient, to acquaint oneself, to brief
zorientuję (się)
zorientuje (się)

orientować (się), i.
orientuję (się)
orientuje (się)

23. wysunąć (się), p. do przodu - to move forward
wysunę (się)
wysunie (się)

wysuwać (się), i. do przodu
wysuwam (się)
wysuwa(się)

przód, m. - front, forepart
przodu, gen. s.

24. wzajemny, wzajemna, wzajemne - mutual

25. maksymalny, maksymalna, maksymalne - maximal, maximum (as adj.)

26. unieszkodliwić, p. - to disable
unieszkodliwię
unieszkodliwi

unieszkodliwiać, i.
unieszkodliwiam
unieszkodliwia

27. udać się, p. udawać, się, i. - to succeed
first person not used
uda się udaje się

28. ogień krzyżowy - cross fire

29. krawędź, f. - edge, brink

30. ranić, i. zranić, p. - to wound, to hurt
ranię zranię
rani zrani

31. zza - from behind

32. wypaść, p. wypadać, i. - to fall out, to drop
wypadnę wypadam
wypadnie wypada

33. powoli - slowly

34. odbezpieczyć, p. - to unlock, to activate
odbezpieczę
odbezpieczy

odbezpieczać, i.
odbezpieczam
odbezpiecza

35. założyć opatrunek - to dress a wound
zakładać opatrunek

założyć, p. zakładać, i.
założę zakładam
założy zakłada

36. rana, f. - wound

37. płynąć, i. popłynąć, p. - to flow
płynę popłynę
płynie popłynie

38. zasadzka, f. - ambush

Communication Exchange

1. Czy słyszycie? - Do you read me?
Czy słyszysz?

2. Przechodzę na odbiór. - over
odbiór

3. zrozumiano - roger

4. koniec - out

PATTERN SENTENCES

1. Ta jednostka była zmotoryzowana.
2. Za miastem było nieduże wzniesienie.
3. Północne zbocze wzgórza było jeszcze pokryte śniegiem.
4. Kolejarz musi często sygnalizować latarką.
5. Jakiś huk obudził mnie.
6. Huk dział było słychać całą noc.
7. To był odgłos strzału karabinu, a nie pistoletu.
8. Urwisko, pod którym staliśmy, było wysokie.
9. Na lewo od wzniesienia było bagno.
10. Kapral tłumaczył nam, co to jest szyk.
11. Szyk może być rozwinięty.
12. Chodźmy na przełaj, bo jest krócej.
13. Rekrut nie wiedział, co to jest tyraliera.
14. Ojciec był zły i nie chciał nawet spojrzeć na mnie.
15. Przed koszarami stoi transporter.
16. Proszę zawsze zwracać się najpierw do mnie.
17. Musimy natychmiast wszystko odwołać.
18. W klasie była cisza.
19. Cisza radiowa została odwołana.
20. Radiotelefon jest używany w pierwszych liniach.
21. Kapitan kazał wywołać wszystkich chorych.
22. Równolegle do drogi był tor kolejowy.
23. Musimy zamontować ten moździerz na łaziku.
24. W pokoju było dużo dymu z papierosów.

LESSON 110

AURAL COMPREHENSION EXERCISE

Narration

Współdziałanie

piechoty zmotoryzowanej z czołgami

Trzecia kompania piechoty zmotoryzowanej pod dowództwem kapitana Górala zatrzymała się, ponieważ czołgi, za którymi się posuwała, zatrzymały się na zboczu wzniesienia. Po chwili kapitan Góral zobaczył, że dowódca czołgu sygnalizuje rękoma, iż przed nimi na drodze znajduje się zapora drogowa.

Z daleka słychać było huk dział, moździerzy i karabinów maszynowych. Kapitan po odgłosie strzałów ocenił odległość do stanowisk nieprzyjaciela. Według niego nieprzyjaciel nie był dalej niż cztery kilometry.

Kolumna czołgów stała na drodze i nie mogła się posuwać naprzód. Na prawo od drogi było urwisko, a na lewo były zamarznięte bagna, na których lód był za cienki, aby czołgi mogły po nim przejechać. W takim terenie nie można było myśleć o tym, żeby czołgi mogły się posuwać w szyku rozwiniętym. W tych warunkach nie można było ruszyć naprzód, na przełaj i uderzyć na nieprzyjaciela z boku i z tyłu.

Kapitan Góral zorientował się, że piechota jest tu potrzebna. Wiedział on jednak również, że rozwinięcie piechoty w tyralierę i dojście do zapory zajęłoby dużo czasu. Spojrzał na bagno koło drogi i pomyślał: „Czołg nie przejdzie, transporter nie przejdzie, ale łaziki przejdą". Zwracając się do swo-

jego zastępcy, porucznika Zielińskiego, powiedział: „Oskrzydlimy ich używając piechoty na łazikach. Tak dawniej używano kawalerii. Musimy się śpieszyć, bo jeśli nieprzyjaciel się dowie, w jakiej sytuacji nasze czołgi się znajdują, to na pewno skieruje na nie ogień swojej artylerii. Ja i sierżant zostaniemy tu, tu będzie nasz punkt dowodzenia. Proszę zaraz odwołać ciszę radiową. Łączność z plutonami będę utrzymywał przez radiotelefon".

Porucznik Zieliński natychmiast wywołał dowódców plutonów i podał rozkaz kapitana, żeby na wszystkie łaziki kompanii zabrać granatniki przeciwpancerne i w szyku rozwiniętym posuwać się po bagnie równolegle do drogi. Drużyny piechoty miały posuwać się za łazikami, tak jak za czołgami. Czołgi stojące na czole kolumny miały swym ogniem związać nieprzyjaciela od frontu.

Góral stanął na siedzeniu swego łazika i przez lornetkę obserwował drogę przed sobą. Zobaczył on wieżyczkę nieprzyjacielskiego czołgu, który prawdopodobnie był za zaporą drogową. Bronił on skrzyżowania dróg.

Kapitan Góral natychmiast przez radiotelefon wydał rozkaz, żeby działo 106 mm zamontowane na jednym z łazików otworzyło ogień na ten nieprzyjacielski czołg. Jednocześnie jeden z czołgów, przy którym stał kapitan, otrzymał rozkaz otwarcia ognia do tego samego celu.

Góral patrzał dalej przez lornetkę i widział, jak jedenaście łazików posuwało się dosyć szybko po zamarzniętym bag-

nie. Za nimi widać było piechotę posuwającą się skokami. Dwa łaziki dojechały już na odległość strzału do czołgu nieprzyjacielskiego broniącego drogi. Po chwili słychać było głośny wybuch i widać było słup dymu. To czołg za zaporą drogową został zniszczony, droga była wolna. Zadanie zostało wykonane.

AURAL COMPREHENSION EXERCISE

(Reading Part)

Multiple Choice Statements
based on Narration

Współdziałanie
piechoty zmotoryzowanej z czołgami

1. a) Czołgi zatrzymały się na zboczu, bo kompania piechoty zatrzymała się przed nimi na wzniesieniu.
   b) Czołgi nieprzyjaciela zatrzymały kompanię piechoty.
   c) Kompania piechoty nieprzyjaciela zatrzymała nasze czołgi.
   d) Kompania piechoty się zatrzymała, bo czołgi przed nią zatrzymały się.

2. a) Kapitan Góral zobaczył przed sobą zaporę drogową.
   b) Dowódca czołgu sygnalizował, że na drodze jest zapora.
   c) Kapitan Góral zobaczył dowódcę czołgu obok zapory drogowej.
   d) Dowódca czołgu sygnalizował rękoma.

3. a) Było słychać tylko huk dział, więc nieprzyjaciel był dalej niż cztery kilometry.
   b) Było słychać tylko moździerze i karabiny maszynowe.
   c) Kapitan ocenił, że nieprzyjaciel jest nie dalej jak czternaście kilometrów.
   d) Według kapitana nieprzyjaciel nie był dalej niż cztery kilometry.

4. a) Kolumna mogła posuwać się wolno naprzód.
   b) Kolumna czołgów stała na drodze.
   c) Kolumna zatrzymała się na łące, żeby nie stać na drodze.
   d) Kolumna posuwała się dalej naprzód.

5. a) Na lewo od drogi było bagno, które nie było zamarznięte.
   b) Czołgi mogły przejść po bagnie.
   c) Na prawo od drogi było bagno i urwisko.
   d) Lód na bagnie na lewo od drogi był za cienki dla czołgów.

6. a) Teren pozwalał na użycie czołgów w szyku rozwiniętym.
   b) Czołgi mogły łatwo przejść przez ten teren.
   c) Czołgi mogły posuwać się w szyku rozwiniętym w tym terenie.
   d) W takim terenie nie można było myśleć o użyciu czołgów w szyku rozwiniętym.

7. a) Można było uderzyć na nieprzyjaciela z boku i z tyłu.
   b) W tych warunkach można było ruszyć naprzód.
   c) Czołgi mogły ruszyć na przełaj.
   d) W tych warunkach czołgi nie mogły uderzyć na npla z boku i z tyłu.

8. a) Rozwinięcie piechoty w tyralierę było niemożliwe.
   b) Piechota nie mogła dojść do zapory.
   c) Kapitan Góral nie chciał użyć piechoty.
   d) Dojście piechoty do zapory zajęłoby dużo czasu.

9. a) Kapitan był pewny, że transportery przejdą przez bagno.
   b) Kapitan pomyślał, że łaziki przejdą.
   c) Czołgi też przejdą przez bagno, ale nie w szyku rozwiniętym.
   d) Kapitan nie był pewny, czy jakiś wóz przejdzie przez bagno.

10. a) Dowódca myślał, że tu trzeba użyć kawalerii.
    b) Nieprzyjaciel mógł oskrzydlić kolumnę na drodze.
    c) Dowódca zdecydował użyć piechoty, żeby oskrzydlić npla.
    d) Łaziki nie były potrzebne w tej sytuacji.

11. a) Nieprzyjaciel skierował ogień artylerii na czołgi.
    b) Kapitan Góral miał dużo czasu.
    c) Nieprzyjaciel mógł łatwo zniszczyć czołgi.
    d) Nieprzyjaciel już wiedział, w jakiej sytuacji są czołgi.

12. a) Na punkcie dowodzenia zostanie porucznik Zieliński.
b) Kapitan poprowadzi sam natarcie.
c) Sierżant i porucznik zostaną na punkcie dowodzenia.
d) Kapitan i sierżant zostaną na punkcie dowodzenia.

13. a) Kapitan kazał utrzymywać ciszę radiową.
b) Łączność będzie utrzymywana przez telefon.
c) Porucznik Zieliński ma odwołać ciszę radiową.
d) Plutony nie miały radiotelefonów.

14. a) Dowódcy plutonów mieli zgłosić się do kapitana.
b) Zieliński podał dowódcom rozkaz kapitana.
c) Porucznik wywołał wszystkich kierowców łazików.
d) Kapitan kazał dowódcom plutonów przyjść na odprawę.

15. a) Część łazików miała posuwać się równolegle do drogi.
b) Łaziki miały posuwać się po drodze.
c) Na łazikach miały być granatniki przeciwpancerne.
d) Łaziki miały zabrać wszystkich żołnierzy i posuwać się w szyku rozwiniętym.

16. a) Żołnierze mieli iść za łazikami i za czołgami.
b) Czołgi miały iść za łazikami.
c) Łaziki miały iść za czołgami.
d) Drużyny miały iść za łazikami, tak jak za czołgami.

17. a) Czołgi miały posuwać się i zaatakować npla od frontu.
b) Ogień czołgów miał związać nieprzyjaciela od frontu.
c) Czołgi stojące na czole kolumny nie miały strzelać.
d) Czołgi miały czekać na atak nieprzyjaciela od frontu.

18. a) Kapitan Góral obserwował stojąc na siedzeniu łazika.
b) Kapitan Góral stanął na czołgu.
c) Kapitan Góral obserwował bagno przez lornetkę.
d) Kapitan Góral obserwował drogę przed sobą stojąc na siedzeniu transportera.

LESSON 110

19. a) Czołg nieprzyjacielski stał przed zaporą na skrzyżowaniu dróg.
b) Kapitan zobaczył czołgi nieprzyjacielskie, które broniły skrzyżowania dróg.
c) Za zaporą drogową stało działo samobieżne.
d) Góral zobaczył wieżyczkę czołgu, który stał za zaporą.

20. a) Kapitan Góral wydał rozkaz, żeby wszystkie działa otworzyły ogień na nieprzyjacielski czołg.
b) Na jednym łaziku było zamontowane działo 105 mm.
c) Działo zamontowane na jednym łaziku miało otworzyć ogień na nieprzyjacielski czołg.
d) Działa 106 mm zamontowane na wszystkich łazikach otworzyły ogień na czołg.

21. a) Nasze czołgi otworzyły ogień do tego samego celu.
b) Czołg, przy którym stał kapitan, otrzymał rozkaz otwarcia ognia.
c) Kapitan dał rozkaz czołgom strzelania do czołgu npla.
d) Później kapitan dał rozkaz, żeby jeden czołg otworzył ogień do tego samego celu.

22. a) Dwanaście łazików posuwało się po zamarzniętym bagnie.
b) Żołnierze piechoty siedzieli na łazikach.
c) Piechota posuwała się skokami za jedenastu łazikami.
d) Jedenaście łazików posuwało się za piechotą.

23. a) Wszystkie łaziki dojechały już na odległość strzału do nieprzyjacielskiego czołgu.
b) Dwa łaziki dojechały już na odległość strzału do nieprzyjacielskiego czołgu.
c) Dwa łaziki nie mogły dojechać na odległość strzału.
d) Kilka łazików dojechało na odległość strzału.

24. a) Nad łazikami widać było słup dymu.
b) Słychać było głośny wybuch pocisków artylerii.
c) Nad zaporą widać było słup dymu.
d) Od strony frontu słychać było głośne wybuchy.

25. a) Kiedy czołg za zaporą został zniszczony droga była wolna.
b) Jeden czołg własny został jednak zniszczony.
c) Zapora została zniszczona i zadanie zostało wykonane.
d) Czołg i zapora zostały zniszczone, więc droga była wolna.

LESSON 110

VOCABULARY

Narration

1. zmotoryzowany, zmotoryzowana, zmotoryzowane - motorized
2. zbocze, n. - slope
3. wzniesienie, n. - elevation
4. sygnalizować, i. - to signal
   sygnalizuję
   sygnalizuje

   zasygnalizować, p.
   zasygnalizuję
   zasygnalizuje
5. huk, m. - roar, din
   huku, gen. s.
6. huk dział - sound of artillery
7. odgłos, m. - resonance, report (of a gun)
   odgłosu, gen. s.
8. urwisko, n. - cliff
9. bagno, n. - swamp, marsh
10. szyk, m. - formation (milit.) arrangement of a body of troops
    szyku, gen. s.
11. rozwinąć (się), p. - to deploy
    rozwinę (się)
    rozwinie (się)

    rozwijać (się), i.
    rozwijam (się)
    rozwija (się)
12. na przełaj - cross country, across
13. tyraliera, f. - skirmish line, "as skirmishers"
14. spojrzeć (na + acc.), p. - to glance (at), to look (at), to turn the eyes (to)
    spojrzę
    spojrzy

15. transporter, m.
    transportera, gen. s. - personnel carrier

16. zwracać się, i. (do + gen.) - to turn (to),
    zwracam się
    zwraca się

    zwrócić się, p. (do + gen.)
    zwrócę się
    zwróci się

17. odwołać, p. odwoływać, i. - to recall, to revoke, to rescind, to cancel.
    odwołam odwołuję
    odwoła odwołuje

18. cisza, f. - stillness, quiet, silence

    cisza radiowa - radio silence

19. radiotelefon, m.
    radiotelefonu, gen. s. - walkie-talkie

20. wywołać, p. wywoływać, i. - to call out, to cause, to develop (photography)
    wywołam wywołuje
    wywoła wywołuje

21. równolegle - on parallel line

22. równoległy, równoległa, równolegle - parallel

23. zamontować, p. montować, i. - to mount
    zamontuję montuję
    zamontuje montuje

24. dym, m.
    dymu, gen. s. - smoke

Communication Exchange

1. zakłócenie w odbiorze - interference

2. Odezwij się! - Answer!
   Odezwijcie się!

LESSON 111

PATTERN SENTENCES

1. Marsz odwrotowy nieprzyjaciela był bardzo szybki.
2. Lot koszący to jest lot, z którego samolot atakuje cele na ziemi z bardzo niskiej wysokości.
3. Taktyka nieprzyjaciela była nam dobrze znana.
4. Nasza taktyka będzie polegać (polegała) na unikaniu dużych bitew.
5. Potyczka trwała krótko.
6. Te góry są za wysokie, więc będziemy musieli je obchodzić dość długo.
7. Dowódca kazał utrzymać szybkie tempo pościgu.
8. Nasza praca była utrudniona, bo nie znaliśmy języka robotników.
9. Katastrofa kolejowa spowodowała opóźnienie wielu pociągów.
10. Kowalski to jest wyjątkowy człowiek.
11. Dowódca kazał za wszelką cenę utrzymać styczność z nieprzyjacielem.
12. Straż tylna jest to jednostka, która ubezpiecza od tyłu maszerującą kolumnę w marszu odwrotowym.
13. Podczas długiego marszu łatwo można odparzyć sobie nogi.
14. Musimy natychmiast zluzować tę kompanię.
15. Młodzi ludzie lubią marzyć.
16. Arsenał to po prostu duży magazyn broni.
17. W tym opowiadaniu "hitlerowiec" znaczy to samo co żołnierz armii Hitlera.
18. Nastrój żołnierzy zależy od wielu rzeczy.
19. Niekarność jest w wojsku karana.
20. Dezerterować to znaczy bez pozwolenia opuszczać swoją jednostkę lub stanowisko służbowe.

21. Odpoczynek niestety nie trwał długo.

22. Las był odległy o dwa kilometry od nas.

23. Kuchnia polowa jeszcze nie wydała obiadu.

24. Nie chcę teraz zabierać się do pracy, bo najpierw muszę pójść na pocztę.

25. Czy musimy tak pędzić przy takim dużym ruchu samochodowym na drodze?

26. Wiatr zaczyna przewracać słupy przy drodze.

27. Tego człowieka nie łatwo można przestraszyć.

28. Proszę mnie zabrać, kiedy pan będzie jechał do domu.

29. Pech chciał, że nie miałem prawa jazdy przy sobie.

30. Chciałem trafić w butelkę, a nie w kurę.

LESSON 111

AURAL COMPREHENSION EXERCISE

Narration

Pościg za nieprzyjacielem

Nieprzyjaciel wycofywał się stawiając silny opór w przewidzianych do obrony miejscowościach i lasach. Lotnictwo npla osłaniało marsz odwrotowy jednostek bombardując i ostrzeliwując z lotu koszącego naszą piechotę. Nasza taktyka polegała na tym, że oddziały Korpusu Pancernego unikały długich potyczek z mniejszymi grupami npla i obchodziły silniejsze punkty oporu, celem utrzymania szybkiego tempa pościgu. Za czołgami ruszyła do pościgu 9 Dywizja Piechoty. Miała ona na celu likwidowanie drobnych grup nieprzyjaciela i niszczenie silniejszych punktów oporu.

Marsz dywizji był utrudniony, gdyż nieprzyjaciel palił lasy i wsie, niszczył mosty, w celu opóźnienia pościgu. Kapitan Kruk, dowódca kompanii 26 Pułku Piechoty prowadził swoich żołnierzy już od dwóch dni przez bardzo trudny, lesisty teren. Kompania musiała maszerować szybko i być ubezpieczona. Chodziło o to, by npl nie mógł zatrzymać się i zająć stanowisk obronnych. Czasami marsz osiągał wyjątkowe tempo, ponad 40 km dziennie, gdyż kapitan nie chciał stracić styczności ze strażą tylną npla. Niektórzy żołnierze odparzyli sobie nogi i nie mogli maszerować w takim tempie. Kapitan Kruk dał więc rozkaz, by wykorzystać konie nie tylko do przewożenia ciężkiego materiału, ale i ludzi. O zluzowaniu kompanii kapitan nie mógł

nawet marzyć. Po trzech dniach marszu kompania doszła do małego miasteczka, które kilkanaście minut temu zostało opuszczone przez Niemców. Na rynku stały ciężarówki załadowane amunicją, mundurami, wódką i winami. Okazało się, że w mieście był arsenał i magazyny zaopatrzenia. Npl musiał uciekać w popłochu, gdyż nawet silniki niektórych samochodów jeszcze pracowały.

Młoda Polka, którą hitlerowcy wywieźli tu na roboty mówiła, że nastrój żołnierzy niemieckich jest bardzo zły. Zdarzają się wypadki niekarności. Żołnierze, szczególnie starsi, podobno masowo dezerterują. Ludność miasta siedziała ukryta po piwnicach i stodołach. Kapitan dał rozkaz zatrzymania się na krótki odpoczynek za miastem w rowach po obu stronach szosy, która prowadziła w kierunku lasu odległego o pół kilometra.

Było południe i czas był na obiad. Wkrótce też przyjechały kuchnie polowe i zaczęły wydawać obiad. Właśnie kapitan z porucznikiem dowódcą plutonu ciężkich karabinów i broni tow. zabierał się do jedzenia zupy, gdy z miasteczka wyjechała czarna limuzyna. Kiedy mijała kapitana, ktoś krzyknął: „To nie nasi, to Niemcy!"

Żołnierze natychmiast rozpoczęli strzelać do samochodu, który pędził w kierunku lasu przynajmniej z szybkością 100 km na godzinę. Widząc to, dowódca plutonu cekaemów pobiegł do jednego z cekaemów stojących na brzegu szosy i strzelił do samochodu, który właśnie wjeżdżał do lasu. Samochód skręcił

skręcił w prawo, wpadł w krzaki i przewrócił się. Oficerowie pobiegli szybko w kierunku przewróconego samochodu. Kiedy otworzyli drzwi zdziwili się bardzo. W samochodzie leżał pułkownik SS i jego adiutant, major. Byli oni bardzo przestraszeni, ale tylko lekko skaleczeni. Tylko szofer był ranny. Mówili oni, że ukrywali się w stodole, gdyż silnik w samochodzie się zepsuł i nie mogli jechać dalej, a nikt ich nie chciał zabrać. Wreszcie szofer naprawił silnik i właśnie teraz próbowali oni przejechać linię frontu. Mieli jednak pecha, bo trafili na polskie oddziały.

LESSON 111

VOCABULARY

Narration

1.	marsz odwrotowy		- retrograde movement
2.	lot koszący		- hedgehopping, very low altitude flight
3.	taktyka, f.		- tactics
4.	polegać, i. (na + loc.) polegam polega		- to consist in, to be based (on), to lie (in), to rely (on)
5.	potyczka, f.		- skirmish
6.	obchodzić, i. obchodzę obchodzi	obejść, p. obejdę obejdzie	- to detour, to bypass
7.	tempo, n.		- pace, rate, time
8.	utrudnić, p. utrudnię utrudni	utrudniać, p. utrudniam utrudnia	- to render difficult, to thwart, to make more difficult
9.	opóźnić, p. opóźnię opóźni	opóźniać, i. opóźniam opóźnia	- to delay, to retard
10.	wyjątkowy, wyjątkowa, wyjątkowe		- exceptional
11.	styczność, f.		- contact, touch
12.	straż tylna, f.		- rear guard
13.	odparzyć, p. odparzę odparzy	odparzać, i. odparzam odparza	- to blister, to get blisters
14.	zluzować, p. zluzuję zluzuje	luzować, i. luzuję luzuje	- to relieve, to take over, to replace
15.	marzyć, i. marzę marzy	pomarzyć, p. pomarzę pomarzy	- to dream
16.	arsenał, m. arsenału, gen. s.		- arsenal

17. hitlerowiec, m. - follower of Hitler, Nazi
hitlerowca, gen. s.

18. nastrój, m. - morale, mood, atmosphere
nastroju

19. niekarność, f. - insubordination

20. dezerterować, i. - to desert
dezerteruję
dezerteruje

zdezerterować, p.
zdezerteruję
zdezerteruje

21. odpoczynek, m. - rest
odpoczynku, gen. s.

22. odległy, odległa, odległe - distant, far

23. kuchnia polowa - field mess

24. zabierać się, i. (do + gen.) - to be set (about), to prepare oneself (for), to get to (work)
zabieram się
zabiera się

zabrać się, p.(do + gen.)
zabiorę się
zabierze się

25. pędzić, i. popędzić, p. - to speed, to hurry, to rush, to drive
pędzę popędzę
pędzi popędzi

26. przewrócić (się), p. - to turn, to overturn; to upset
przewrócę (się)
przewróci (się)

przewracać (się), i.
przewracam (się)
przewraca (się)

27. przestraszyć (się), p. - to frighten, (to get frightened), to scare, (to get scared)
przestraszę (się)
przestraszy (się)

straszyć, i.
straszę
straszy

28. zabrać, p. zabierać, i. - to take up (passengers, time), to pick up (passengers, parcels), to give a lift
zabiorę zabieram
zabierze zabiera

29. pech, m. - bad luck
pecha, gen. s.

30. trafić, p. (na + acc.) - to hit (upon)
trafię
trafi

trafiać, i. (na + acc.)
trafiam
trafia

LESSON 112

PATTERN SENTENCES

1. Transzeja prowadziła przez las, a potem przez pola.
2. Droga dowozu przechodziła przez miasto.
3. Wojska powietrzno-desantowe przeprowadziły atak.
4. Węzeł komunikacyjny został zbombardowany przez lotnictwo npla.
5. Rejon zrzutu znajdował się na zachód od miasta.
6. Wyrzutnia pocisków była zamaskowana specjalną siatką i liśćmi.
7. Pocisk kierowany jest to pocisk, który jest kierowany albo z zewnątrz albo przez własny przyrząd sterujący. Pociski kierowane są następujących rodzajów:
   1. „ziemia - ziemia"
   2. „ziemia - powietrze"
   3. „powietrze - powietrze"
   4. „powietrze - ziemia"
8. Sztab opracował szczegółowy plan operacyjny.
9. Każdy spadochroniarz miał pistolet maszynowy.
10. Broń indywidualna była w magazynie.
11. Broń zespołowa była wtedy bardzo potrzebna.
12. Dowódca kazał zrzucić broń zespołową na spadochronach koloru żółtego.
13. Szybowiec to jest rodzaj statku powietrznego bez silnika.
14. Samolot transportowy wylądował na lotnisku.
15. Punkt zbiórki kompanii był wszystkim znany.
16. Węzeł łączności jest to zespół środków łączności rozwiniętych w pewnym punkcie w celu umożliwienia dowódcy utrzymywania łączności z oddziałami.
17. Dowódca bezskutecznie próbował nawiązać łączność.

18. Kontakt z partyzantami został wreszcie nawiązany.

19. Należy postępować według planu.

20. Punkt medyczny daje pomoc medyczną rannym i chorym oraz przygotowuje ich do dalszej ewakuacji.

21. Śmigłowiec lądował na polu.

22. Busola wskazuje strony świata.

23. Dowódca kazał obliczyć położenie budynku.

24. Podoficer podał namiar moździerzom.

25. Pierwsza seria była za krótka.

26. Oddział musiał wtedy przeżywać ciężkie chwile.

27. Wróg starał się zlikwidować przyczółek.

28. Tylko jeden pojazd mechaniczny został zniszczony.

29. Ranny nie mógł zatamować krwi.

30. Nasz oddział miał za zadanie oczyścić teren z nieprzyjaciela.

LESSON 112

AURAL COMPREHENSION EXERCISE

Narration

Akcja desantowa

(Based on IMS 15)

Nasze dowództwo postanowiło skierować główny atak na Brześć znajdujący się 10 km za pierwszą transzeją npla. Miasto leżało na głównej drodze dowozu npla. Dowództwo postanowiło przeprowadzić atak przy pomocy oddziałów wojsk powietrzno-desantowych. Oddziały te miały zaatakować Brześć od strony zachodniej, zorganizować przyczółek na północ od rzeki i zaatakować najważniejsze węzły komunikacyjne. Rejon zrzutu został wyznaczony na zachód od miasta, gdzie według meldunków naszego wywiadu znajdowały się wyrzutnie pocisków kierowanych.

Opracowano szczegółowy plan operacyjny. Spadochroniarze mieli mieć tylko broń indywidualną. Broń zespołowa miała być zrzucona na spadochronach koloru żółtego. Sprzęt ciężki miał być przywieziony szybowcami, a później też samolotami transportowymi. Każdy spadochroniarz skacząc miał wiedzieć, gdzie jest punkt zbiórki jego kompanii i jakie są jego zadania. Jedni mieli przecinać linie telefoniczne, drudzy mieli niszczyć węzły łączności. Specjalny oddział miał nawiązać kontakt z partyzantami.

Operacja desantowa rozpoczęła się o 4-tej rano i postępowała według przewidzianego planu. W pół godziny po wystartowaniu pierwsze samoloty znalazły się nad rejonem miasta.

Natychmiast po wylądowaniu żołnierze w przewidzianych zespołach rozpoczęli akcję niszczenia. Tymczasem nieprzyjaciel zorientowawszy się w sytuacji rozpoczął organizować walkę z desantem. Przy niszczeniu słupów i przecinaniu drutów telefonicznych jeden z żołnierzy został ranny w ramię. Sanitariusz wziął go na plecy i zaniósł do punktu medycznego. Ponieważ był on ciężko ranny, został on ewakuowany śmigłowcem do szpitala polowego.

W innym miejscu posuwanie się naprzód zostało zatrzymane ogniem karabinu maszynowego, który znajdował się w budynku na prawo od drogi. Podoficer przy pomocy busoli obliczył położenie budynku i podał namiar moździerzem. Bateria moździerzy natychmiast otworzyła ogień. Pierwsza seria była za krótka, ale już druga była w celu.

Oddział mógł teraz posuwać się dalej. W tym samym czasie ciężkie chwile przeżywał oddział w sile baonu, który zorganizował przyczółek mostowy. Musiał on stale odpierać natarcia wroga starającego się zlikwidować ten przyczółek. Sytuacja w tym rejonie stała się wkrótce poważna. Batalion znalazł się pod silnym ogniem moździerzy i bezpośrednim ogniem artylerii strzelającej ze wzgórzy na północny wschód od miasta.

Około godziny 9-tej rozpoczęło się nieprzyjacielskie uderzenie na most. Nacierały czołgi oraz wozy pancerne na gąsienicach. Część czołgów i wozów pancernych przeszła przez most, jednak 10 pojazdów zostało zniszczonych ogniem granatników

przeciwpancernych. Z powodu tego cały ruch został zatamowany. Nieprzyjaciel stracił łączność z oddziałami na południowym brzegu rzeki. Oddziały te zostały jednocześnie zaatakowane przez nasze czołgi, które przerwały front od południa, nawiązały łączność z oddziałami desantowymi i oczyściły teren z nieprzyjaciela.

Brześć został zdobyty.

AURAL COMPREHENSION EXERCISE

(Reading Part)

Multiple Choice Statements based on Narration

Akcja desantowa

1. a) Brześć znajdował się 10 km za pierwszą transzeją npla.
   b) Brześć znajdował się na terenie zajętym przez nasze oddziały.
   c) Brześć został zajęty przez nasze oddziały.
   d) Brześć uniknął naszego ataku.

2. a) Brześć jest dużym miastem.
   b) Główna droga dowozu npla przechodziła przez Brześć.
   c) Główna droga dowozu npla prowadziła 10 km od Brześcia.
   d) Nasza główna droga dowozu przechodziła przez Brześć.

3. a) Nieprzyjaciel chciał użyć wojsk powietrzno-desantowych.
   b) Dowództwo wojsk npla postanowiło wycofać się z Brześcia.
   c) Nasze wojska powietrzno-desantowe miały zaatakować Brześć.
   d) Nasze dowództwo postanowiło wycofać wojska powietrzno-desantowe z rejonu Brześcia.

4. a) Brześć miał być zaatakowany od strony północnej.
   b) Wojska powietrzno-desantowe nie mogły przeprowadzić ataku.
   c) Brak było szybowców.
   d) Atak naszych oddziałów powietrzno-desantowych na Brześć był planowany od strony zachodniej.

5. a) Przyczółek miał być na południe od rzeki.
   b) Spadochroniarze mieli utworzyć przyczółek na północ od rzeki.
   c) Przyczółek miał być zorganizowany na północ od miasta Brześć.
   d) Wojska powietrzno-desantowe nie planowały utworzenia przyczółka nad rzeką.

6. a) Najważniejsze węzły komunikacyjne mogły być zaatakowane.
   b) Najważniejsze węzły komunikacyjne zostały zaatakowane.
   c) Najważniejsze węzły komunikacyjne powinny być zaatakowane.
   d) Najważniejsze węzły komunikacyjne miały być zaatakowane.

7. a) Wyrzutnie pocisków kierowanych znajdowały się na zachód od miasta.
   b) Wywiad nasz nic nie wiedział o wyrzutniach pocisków kierowanych.
   c) Rejon zrzutu miał miejsce na wschód od miasta.
   d) Zrzut nie mógł się odbyć w planowanym rejonie, bo tam znajdowały się wyrzutnie pocisków kierowanych.

8. a) Plan operacyjny powinien być bardzo szczegółowy.
   b) Plan operacyjny miał być bardzo szczegółowy.
   c) Szczegółowego planu nie można było opracować.
   d) Opracowano bardzo dokładny plan operacyjny.

9. a) Spadochroniarze skakali bez broni.
   b) Spadochroniarze mieli broń.
   c) Spadochroniarzom miano dać broń indywidualną.
   d) Spadochroniarze mieli dostać więcej broni.

10. a) Spadochroniarze skakali na spadochronach koloru żółtego.
    b) Spadochrony się nie chciały otworzyć.
    c) Spadochrony były złotego koloru.
    d) Planowano zrzucić broń zespołową na żółtych spadochronach.

11. a) Spadochroniarze potrzebowali sprzętu ciężkiego.
    b) Szybowce i samoloty transportowe miały przewieźć sprzęt ciężki.
    c) Sprzęt ciężki przewieziono ciężarówkami.
    d) Do przewiezienia sprzętu ciężkiego użyto transporterów.

12. a) Spadochroniarze nie wiedzieli o punkcie zbiórki swej kompanii.
    b) Każdy spadochroniarz miał swoje zadanie.
    c) Spadochroniarze powinni wiedzieć, co mają robić.
    d) Wszyscy spadochroniarze mieli znać punkt zbiórki kompanii i swoje zadania.

13. a) Wszyscy spadochroniarze musieli przecinać linie telefoniczne i niszczyć węzły łączności.
    b) Spadochroniarze mieli niszczyć węzły komunikacyjne.
    c) Jedna grupa miała za zadanie przecinać linie telefoniczne, a zadaniem drugiej grupy było niszczenie węzłów łączności.
    d) Jedni spadochroniarze przecinali linie telefoniczne, a drudzy niszczyli węzły łączności.

14. a) Partyzanci współdziałali z naszymi spadochroniarzami.
    b) Zadaniem jednego oddziału naszych spadochroniarzy było nawiązanie kontaktu z miejscowymi partyzantami.
    c) Miejscowy ruch oporu chciał z nami współpracować.
    d) Kontaktu z partyzantami nie udało się nam nawiązać.

15. a) Nasze dowództwo miało plan akcji.
    b) Desant zaczął się o 4-tej.
    c) Desant zaczął się punktualnie według planu.
    d) Desant zaczął się o 4-tej i wyglądało na to, że się pomyślnie skończy.

16. a) Jeden z żołnierzy się skaleczył.
    b) Jeden z żołnierzy zginął przy przecinaniu drutów telefonicznych.
    c) Jeden z żołnierzy był ranny.
    d) Jeden z żołnierzy niszczył słupy telefoniczne.

17. a) Sanitariusz założył rannemu opatrunek.
    b) Sanitariuszowi udało się zanieść rannego do punktu medycznego.
    c) Sanitariusz wziął rannego na plecy.
    d) Sanitariusz był ranny w plecy.

18. a) Ciężko rannego przewieziono śmigłowcem do szpitala polowego.
    b) Ciężko ranny żołnierz bał się lecieć śmigłowcem.
    c) Ciężko ranny został ewakuowany szybowcem do szpitala polowego.
    d) W szpitalu polowym ciężko ranny żołnierz miał dobrą opiekę.

19. a) Podoficer umiał obliczyć położenie budynku.
b) Bez busoli obliczenie położenia budynku byłoby utrudnione.
c) Podoficer przekazał moździerzom dokładne informacje, jak mają strzelać, aby trafić w cel.
d) Podoficer miał busolę.

20. a) Bateria moździerzy zaczęła strzelać.
b) Bateria moździerzy próbowała trafić w budynek.
c) Moździerze strzelały bardzo długo.
d) Budynek został trafiony drugą serią.

21. a) Jeden batalion utworzył przyczółek mostowy.
b) Batalion, który utworzył przyczółek mostowy, nie miał trudnego zadania.
c) Sytuacja na przyczółku mostowym była poważna.
d) Żołnierze spędzali czas wesoło.

22. a) Nieprzyjaciel odpierał natarcia.
b) Wróg nacierał stale.
c) Wróg chciał utworzyć przyczółek.
d) Nieprzyjaciel atakował nasz batalion, bo chciał go zmusić do opuszczenia przyczółka.

23. a) Nasi żołnierze zniszczyli dziesięć pojazdów wroga.
b) Wróg zniszczył nam dziesięć pojazdów.
c) Zniszczyliśmy granatnikami przeciwpancernymi dziesięć pojazdów wroga.
d) Wszystkim czołgom npla udało się przejść przez most.

24. a) Nieprzyjaciel utrzymywał łączność przez cały czas ze swoimi oddziałami.
b) Nasz batalion nie mógł się połączyć z siłami głównymi.
c) Nieprzyjaciel nie tracił łączności ze swoimi oddziałami.
d) Nieprzyjaciel nie miał łączności z tymi oddziałami, które były na południowym brzegu rzeki.

25. a) Nasze czołgi się wycofały.
b) Nasze czołgi zlikwidowały resztę oddziałów nieprzyjaciela.
c) Nasze czołgi przeszły przez teren nieprzyjaciela.
d) Nasze czołgi posunęły się naprzód.

VOCABULARY

1.	transzeja	- trench, fire trench
2.	droga dowozu	- route of supply
3.	wojska powietrzno-desantowe, pl.	- airborne troops, paratroops
4.	węzeł komunikacyjny, m. węzła komunikacyjnego, gen. s.	- center of transportation
5.	rejon zrzutu, m. rejonu zrzutu, gen. s.	- drop zone
6.	wyrzutnia, f. wyrzutni, gen. s.	- launching pad, launching device, launching mount
7.	pocisk kierowany, m. pocisku kierowanego, gen. s.	- guided missile
8.	szczegółowy, szczegółowa, szczegółowe	- detailed
	szczegółowo	- in detail
9.	spadochroniarz, m. spadochroniarze, nom. pl.	- parachutist, paratrooper
10.	indywidualny, indywidualna, indywidualne	- individual
	indywidualnie	- individually
11.	broń zespołowa	- crew served weapons
	zespołowy, zespołowa, zespołowe	- group, collective (adj.)
12.	zrzucić, p. zrzucać, i. zrzucę zrzucam zrzuci zrzuca	- to drop
13.	szybowiec, m. szybowca, gen. s.	- glider
14.	transportowy, transportowa, transportowe	transportation, transport (adj.)

15. punkt zbiórki, m.
punktu zbiórki, gen. s.
- rallying point

16. węzeł łączności, m.
węzła łączności
- communication center

17. nawiązać, p. nawiązywać, i.
nawiążę nawiązuję
nawiąże nawiązuje
- to establish, to enter into connection, to refer

18. kontakt, m.
kontaktu, gen. s.
- contact, touch, switch

19. postępować, i. postąpić, p.
postępuję postąpię
postępuje postąpi
- to proceed, to develop, to behave

20. punkt medyczny, m.
punktu medycznego, gen. s.
- aid station

21. śmigłowiec, m.
śmigłowca, gen. s.
- helicopter

22. busola, f.
- compass

23. obliczyć, p. obliczać, i.
obliczę obliczam
obliczy oblicza
- to compute, to figure out

24. namiar, m.
namiaru, gen. s.
- compass azimuth

25. seria, f.
- series, burst (M.T.)

26. przeżywać, i. przeżyć, p.
przeżywam przeżyję
przeżywa przeżyje
- to live through, to outlive, to survive

27. wróg, m.
- enemy, foe

28. pojazd, m.
pojazdu, gen. s.
- vehicle

29. zatamować, p. tamować, i.
zatamuję tamuję
zatamuje tamuje
- to block, to jam, to stop (bleeding)

30. oczyścić, p. oczyszczać, i.
oczyszczę oczyszczam
oczyści oczyszcza
- to clean out, to mop out

PATTERN SENTENCES

1. Wyprawa bombowców się udała.
2. Znam kapitana Kulczyckiego, to doświadczony lotnik.
3. Dziś mój pierwszy lot bojowy, więc jestem trochę tym podniecony.
4. Czy ta nowa pogłoska o końcu wojny jest prawdziwa?
5. Dzisiejszy obiad był bardzo smaczny.
6. Klucz w locie bojowym składa się zwykle z czterech lub sześciu samolotów.
7. Mapa plastyczna znajduje się w sztabie.
8. Nasze główne uderzenie ma nastąpić po zbombardowaniu pozycji nieprzyjacielskich.
9. Start odbył się według planu.
10. Stan alarmowy został odwołany.
11. Samoloty npla odleciały, więc alarm zostanie za chwilę odwołany.
12. Stanowiska obronne npla trzeba zaraz nanieść na mapę.
13. Kolejka wąskotorowa ma tor o szerokości 1000 mm.
14. Kamieniołom znajdował się na wschód od miasta.
15. Podnóże wzgórza było lesiste.
16. Stok wzgórza nie był lesisty.
17. Dywizja pancerna posuwała się naprzód.
18. Łatwo rozpoznać tę kobietę, bo ma na sobie czerwoną suknię.
19. Ze względu na obecną tu kobietę nie można tego mówić.
20. Tylko jedno wysunięte stanowisko naszej piechoty zostało wykryte.
21. Wnęk strzelecki to jest okop strzelecki dla jednego żołnierza. Może to być okop strzelecki dla leżącego, stojącego lub klęczącego.

LESSON 113

22. Żołnierze muszą się okopać.

23. Dzisiaj plutonowy Kowalski musi poprowadzić patrol.

24. Dowódca poprowadzi wyprawę osobiście.

25. Dywizjon myśliwski składa się z dwóch lub trzech eskadr myśliwskich.

26. Samolot musiał krążyć na dużej wysokości.

27. Lądowisko jest to teren pozwalający na start i lądowanie samolotów.

28. Droga lub szeroka ulica wysadzana drzewami nazywa się aleją.

29. Drugi lucz ma zrzucić bomby na umocnienia drugiej i trzeciej transzei.

SZKIC SYTUACYJNY

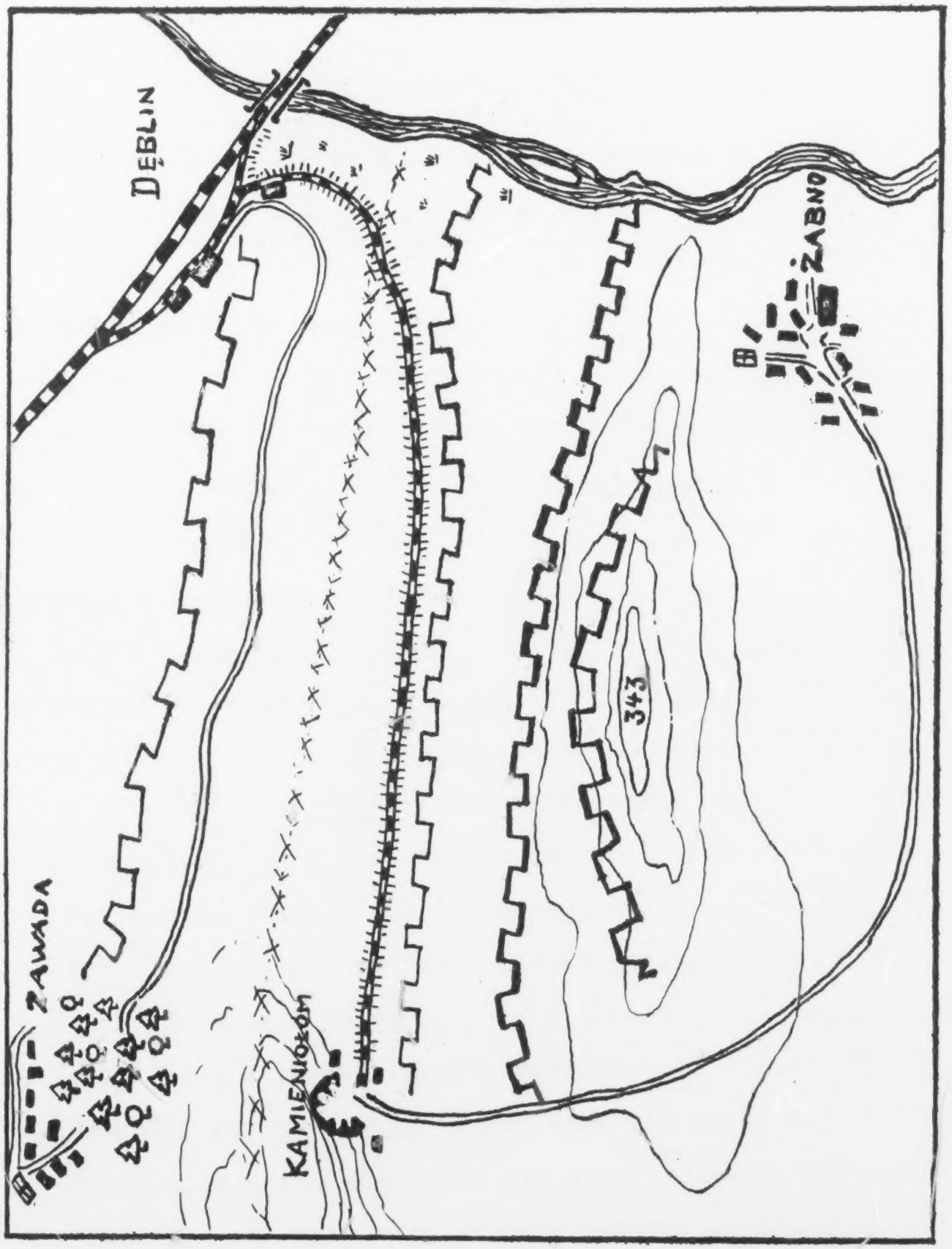

LESSON 113

AURAL COMPREHENSION EXERCISE

Narration

Przed głównym uderzeniem

Dokładnie o godzinie 8.15 dowódca wyprawy bombowców podpułkownik Skarżyński wszedł do namiotu, gdzie zebrały się na odprawę załogi samolotów wyznaczonych rozkazem do wzięcia udziału w wyprawie bombowców. Chociaż członkowie załóg byli już doświadczonymi lotnikami i brali udział w niejednym locie bojowym, dziś jednak wszyscy byli trochę podnieceni. Według pogłosek, wyprawa dzisiejsza miała być specjalnie ważna i trudna.

Podpułkownik Skarżyński, po odebraniu krótkich meldunków od dowódców kluczy, zbliżył się do mapy plastycznej i zaczął mówić: „Celem dzisiejszej wyprawy jest zbombardowanie pozycji nieprzyjacielskich na północ od wzgórza 343, po którym ma nastąpić główne nasze uderzenie. Czas startu będzie podany później. Wszystkie załogi od tej chwili są w stanie alarmu. Na mapie tej są dokładnie naniesione stanowiska obronne npla.

Transzeja pierwsza biegnie dokładnie wzdłuż nasypu kolejki wąskotorowej, prowadzącej z kamieniołomu do stacji kolejowej Dęblin. Pięćset metrów za transzeją pierwszą, u podnóża wzgórza biegnie transzeja druga, a za nią na stoku wzgórza transzeja trzecia. Ten odcinek frontu broniony jest przez pułk piechoty i batalion czołgów. Według informacji z drugiego oddziału w małej miejscowości na południowy-wschód od wzgórza w budynku

szkolnym znajduje się dowództwo nieprzyjacielskiej dywizji pancernej. Budynek, jak panowie już na mapie widzą, jest łatwo rozpoznać ze względu na wielkość. Jednostek przeciwlotniczych nie rozpoznano. Muszą one jednak gdzieś być i to bardzo dobrze zamaskowane. A teraz podam położenie własne. Transzeja pierwsza naszej piechoty biegnie wzdłuż drogi ze stacji kolejowej Dęblin do lasu przy miejscowości Zawada. Nasza piechota przeprowadziła wczoraj natarcie, ale zostało ono zatrzymane na kilkadziesiąt metrów przed zasiekami. Przy bombardowaniu należy uważać na te wysunięte stanowiska własnej piechoty we wnękach. Kiedy żołnierze, którzy się tam okopali, zobaczą nasze samoloty, wyrzucą granaty dymne czerwonego koloru.

Wyprawę poprowadzę osobiście. Będziemy mieli osłonę dwu dywizjonów myśliwskich. Jeden poleci na naszej wysokości, a drugi dywizjon będzie krążył na wysokości 2000 metrów nad nami. Bombardowanie przeprowadzimy z wysokości 1000 metrów. W wypadku uszkodzenia maszyny, lądować na lądowisku na wschód od stacji Dęblin, koło mostu kolejowego. W wypadku przymusowego lądowania na terenie nieprzyjaciela, zniszczyć sprzęt. Granicą wschodnią naszego celu jest rzeka, a zachodnią i południową droga prowadząca z kamieniołomu w kierunku miejscowości Żabno.

Drogę tę łatwo można rozpoznać, gdyż jest wysadzona drzewami i najszersza w tej okolicy. Pierwszy klucz wystartuje jako pierwszy lecąc na czele wyprawy i będzie miał na celu zniszczenie bombami zasieków i pierwszej transzei npla. Drugi klucz

zrzuci bomby na umocnienia drugiej i trzeciej transzei. Trzeci klucz ma za zadanie zbombardować miejscowość Żabno, a szczególnie budynek szkolny. Myślę, że wszystko jest jasne. Stan pogody na dzień dzisiejszy według komunikatu meteorologicznego: częściowe zachmurzenie, wiatr słaby z kierunku południowego, widoczność dobra.

Proszę teraz sprawdzić czas. Teraz jest godzina 8.25. Czy panowie mają jakieś pytania?"

VOCABULARY

1. wyprawa, f. - expedition, mission, sortie
2. doświadczony, doświadczona, doświadczone - experienced
3. podniecony, podniecona, podniecone - excited
4. pogłoska, f. - rumor, report
5. dzisiejszy, dzisiejsza dzisiejsze - today's
6. klucz, m. klucza, gen. s. - flight
7. mapa plastyczna - sand table
8. nastąpić, p. nastąpię nastąpi; następować, i. następuję następuje - to take place, to follow
9. start, m. startu, gen. s. - take off, start
10. stan alarmu - stand-by, alert
11. alarm, m. alarmu, gen. s. - alarm, alert
12. nanieść, p. naniosę naniesie; nanosić, i. nanoszę nanosi na mapę - to plot on the map

    naniesiony, naniesiona, naniesione - ploted, marked
13. wąskotorowy, wąskotorowa, wąskotorowe - narrow-gauged
14. kamieniołom, m. kamieniołomu, gen. s. - quarry
15. podnóże, n. - foot(of a hill, of a mountain)
16. stok, m. stoku, gen. s. - slope

LESSON 113

17. pancerny, pancerna, pancerne - armored

18. rozpoznać, p. rozpoznawać, i.- to identify, to locate, to reconnoitre
rozpoznam rozpoznaję
rozpozna rozpoznaje

19. wzgląd, m. - regard, respect
względu, gen. s.
ze względu na + acc.

20. wysunięte stanowisko - advanced position

21. wnęk, m. - prone shelter
wnęku, gen. s.

22. okopać się, p. okopywać,się,i.- to dig in
okopię się okopuję się
okopie się okopuje się

23. poprowadzić,p. prowadzić, i. - to conduct, to lead
poprowadzę prowadzę
poprowadzi prowadzi

24. osobiście - personally, in person

25. dywizjon myśliwski, m. - fighter squadron
dywizjonu myśliwskiego, gen. s.

26. krążyć, i. (no perf.) - to circle, to cruise, to circulate

27. lądowisko, n. - landing ground, landing strip, air strip

28. wysadzony, wysadzona, wysadzone + instr. - planted with

29. zrzucić, p. zrzucać, i. - to bomb
bomby

zrzut bomb - bombing, release of bombs

PATTERN SENTENCES

1. Obóz znajduje się wśród lasów.
2. Teren był górzysty.
3. Zapas amunicji był nieduży.
4. Zakażenie krwi łatwo może spowodować śmierć.
5. Sabotaż partyzantów był bardzo skuteczny.
6. Proch jest materiałem wybuchowym.
7. Komunizm zagraża wolności świata.
8. Antykomunistyczny program radiowy radiostacji „Wolna Europa" jest nadawany codziennie do wszystkich krajów Europy środkowej i południowo-wschodniej.
9. Stacja nasłuchowa odebrała meldunek partyzantów antykomunistycznych.
10. Polskie Siły Zbrojne nie złożyły broni po katastrofie wrześniowej 1939 roku, lecz walczyły dalej poza granicami kraju.
11. Słyszeliśmy przez radio meldunek partyzantów, ale myśleliśmy, że to prowokacja nieprzyjaciela.
12. Wśród gęstych lasów sosnowych znajdowała się duża polana.
13. Pan Nowak jest bardzo dokładny.
14. Obserwacja przedpola była utrudniona ze względu na gęstą mgłę.
15. Zagajnik to jest młody las.
16. Na skraju lasu widać było nasze moździerze.
17. Przed wejściem do pociągu proszę upewnić się co do rozkładu jazdy pociągów.
18. Moment był naprawdę krytyczny kiedy czołgi nas zaatakowały.
19. Ognisko było już zapalone o godzinie 6-tej.
20. Tych rekrutów trzeba przeszkolić w rzucaniu granatem.

21. Odwaga tego żołnierza jest wielka.

22. Na lewym odcinku bój był straszny.

23. Jeden filar mostu został uszkodzony.

24. Naszym saperom nie udało się zniszczyć całego mostu. Tylko jedno przęsło zostało zniszczone.

25. Dwóch partyzantów chce się przebrać za kolejarzy.

26. Za wszelką cenę musimy odwrócić uwagę tego wartownika od wejścia do koszar, którego on pilnuje, jeżeli chcemy się dostać do środka.

27. Ładunków wybuchowych nie można zbyt długo zakładać, bo wartownik może was zauważyć.

28. Fundament filaru mostu był bardzo wysoki.

29. Lont prochowy pali się w powietrzu i w wodzie z szybkością 1 cm/sek.

30. Dno rzeki było skaliste.

31. Uciekaj, bo możesz wylecieć w powietrze razem z mostem; cały ten teren jest zaminowany.

AURAL COMPREHENSION EXERCISE

Narration

Współpraca z ruchem oporu

Położenie partyzantów, znajdujących się w obozie wśród gęstych lasów górzystego terenu było ciężkie i stawało się coraz gorsze. Partyzanci mieli coraz więcej trudności w zdobywaniu broni, amunicji i lekarstw. Zapasy żywności też się kończyły. Ludzie byli głodni, a ranni umierali na zakażenie krwi. Akcja sabotażu musiała być wstrzymana, gdyż brak było materiałów wybuchowych. Nawet o zwykły proch było już trudno. Zostawała tylko nadzieja na pomoc ze strony państw, które tak samo jak i partyzanci walczyły z komunizmem.

Dowódca partyzantów dał więc rozkaz radiotelégrafiście, żeby nawiązał za wszelką cenę łączność z jakąś stacją jednego z tych państw.

Po długim wywoływaniu wreszcie radiotelegrafiście udało się nawiązać łączność z jedną z antykomunistycznych stacji nasłuchowych i w krótkich zdaniach przedstawić trudności partyzantów i prosić o pomoc. Chociaż dowództwo sił zbrojnych państwa antykomunistycznego nie miało pewności, czy odebrany meldunek nie jest jakąś prowokacją, postanowiło jednak wysłać samolot z oficerem łącznikowym nad teren, na którym miał się znajdować obóz partyzancki. Po dłuższym locie nad terenem górskim samolot znalazł się nad polaną, gdzie dopiero po dokładnej obserwacji można było zauważyć zamaskowany obóz w małym zagajniku.

LESSON 114

Znaki dawane ze skraju zagajnika upewniły pilota, że są wreszcie na miejscu. Po chwili samolot wylądował na polanie. Rozmowa oficera łącznikowego z dowódcą partyzantów nie trwała długo. Zebrawszy wszystkie dane o krytycznym położeniu partyzantów, oficer łącznikowy obiecał pomoc i w pół godziny później samolot był już w drodze powrotnej. Następnego dnia o świcie nad polaną ukazał się duży samolot transportowy, z którego zrzucono na spadochronach zaopatrzenie. Wylądowało również na polanie dwóch oficerów spadochroniarzy. Oficerowie rozmawiając przy ognisku z partyzantami przekonali się, że na szczęście nie trzeba będzie przeszkalać partyzantów. Widać było, że ci ludzie mają dużo odwagi i są już doświadczeni w boju. Wieczorem tego samego dnia spadochroniarze omówili przy mapie z dowódcą plan wysadzenia ważnego mostu kolejowego. W nocy obydwaj oficerowie z grupą partyzantów zbliżyli się do mostu na odległość, z której o świcie mogliby widzieć filary i przęsła. Tu, nad ranem, jeszcze raz omówiono plan akcji. Dwóch partyzantów przebranych za kolejarzy podejdzie do mostu i będzie prosiło wartownika, aby im pozwolił przejść na drugą stronę. W ten sposób odwrócą oni uwagę wartownika od mostu i ułatwią pracę obu spadochroniarzom, którzy będą zakładali ładunki wybuchowe pod przęsłami.

Wszystko poszło jak najlepiej. Wartownik oczywiście nie chciał pozwolić przebranym partyzantom przejść na drugą stronę

i zaczął im długo tłumaczyć dlaczego. Tymczasem spadochroniarze dopłynęli do mostu. Tu jeden ze spadochroniarzy stanął na fundamencie filaru, a drugi stanąwszy mu na ramionach wspiął się na filar i założył ładunki wybuchowe. Następnie spadochroniarze musieli nurkować, żeby założyć lont prochowy, który przeprowadzili po dnie rzeki aż do miejsca, gdzie była ukryta grupa partyzantów. Kiedy przebrani za kolejarzy partyzanci też wrócili, lont prochowy został zapalony. Za chwilę nastąpił straszny wybuch i most wyleciał w powietrze.

Zadanie zostało wykonane i partyzanci szybko zaczęli uciekać w kierunku obozu, aby uniknąć pościgu.

LESSON 114

AURAL COMPREHENSION EXERCISE

(Reading Part)

Multiple Choice Statements
based on Narration

Współpraca z ruchem oporu

1. a) Położenie partyzantów było ciężkie.
   b) Obóz był blisko miasta.
   c) Partyzanci bawili się doskonale.
   d) Partyzanci chcieli walczyć.

2. a) Partyzantom łatwo było zdobywać broń, amunicję i lekarstwa.
   b) Partyzanci nie umieli zdobyć broni, amunicji i lekarstw.
   c) Partyzanci mieli duże trudności w zdobywaniu broni, amunicji i lekarstw.
   d) Partyzanci mieli coraz mniej trudności w zdobywaniu broni, amunicji i lekarstw.

3. a) Partyzantom brakowało amunicji.
   b) Zapasy materiałów wybuchowych się kończyły.
   c) Partyzanci mieli duże zapasy żywności.
   d) Partyzanci mieli mało żywności.

4. a) Partyzanci byli głodni.
   b) Ludzie we wsi nie mieli co jeść.
   c) Partyzanci byli ranni.
   d) Partyzanci nie mieli co jeść, a ich ranni umierali, bo nie było lekarstwa przeciw zakażeniu krwi.

5. a) Partyzanci nie mieli ładunków wybuchowych, więc nie mogli niszczyć mostów i torów kolejowych.
   b) Partyzanci prowadzili akcję sabotażu mimo braku materiałów wybuchowych.
   c) Akcja sabotażu dawała dobre wyniki.
   d) Partyzantom brakowało materiałów wybuchowych.

6. a) Zwykłego prochu było dosyć.
   b) Partyzanci mieli mało prochu.
   c) Prochu nie można było znaleźć.
   d) Partyzanci mogli mieć dużo prochu, gdyby chcieli.

58

7. a. Partyzanci spodziewali się, że inne państwa im pomogą w walce z komunizmem.
   b. Inne państwa nie miały nadziei.
   c. Także inne państwa walczyły z komunizmem.
   d. Tylko partyzanci chcieli walczyć z komunizmem.

8. a. Radiotelegrafista starał się nawiązać łączność ze stacją komunistyczną.
   b. Nawiązanie łączności z jedną z antykomunistycznych stacji nie trwało długo.
   c. Łączności nie można było nawiązać.
   d. Partyzancki radiotelegrafista nawiązał wreszcie łączność radiową.

9. a) Meldunek partyzancki był prowokacją.
   b) Meldunek partyzancki mógł być prowokacją komunistyczną.
   c) Nie było pewności, czy meldunek partyzancki nie jest prowokacją komunistyczną.
   d) Dowództwo sił zbrojnych państwa antykomunistycznego nie wysłało żadnego samolotu nad teren, na którym miał się znajdować obóz partyzancki.

10. a) Samolot długo krążył nad górami zanim znalazł obóz partyzancki, który był w małym zagajniku.
    b) Samolot krążył nad terenem górskim, ale nie znalazł obozu, bo obóz był dobrze zamaskowany.
    c) Obóz był w małym zagajniku nad rzeką.
    d) Pilot latał nad terenem górskim.

11. a) Pilot nie zauważył zagajnika.
    b) Partyzanci dawali znaki pilotowi, aby go poinformować o położeniu obozu.
    c) Pilot chciał wrócić, bo zauważył milicję komunistyczną.
    d) Po znakach dawanych przez partyzantów pilot się zorientował, że jest u celu.

12. a) Położenie partyzantów było złe.
    b) Partyzantom dobrze się powodziło.
    c) Oficer łącznikowy wrócił do obozu.
    d) Partyzanci mieli dane o wrogu.

13. a) Samolot transportowy ukazał się nad polaną jak tylko zaczęło się robić ciemno.
    b) Partyzanci otrzymali zrzut zaopatrzenia.
    c) Partyzanci zrzucili zaopatrzenie na spadochronach.
    d) Zrzut był w południe.

14. a) Lądowanie było trudne.
    b) Na polanie było dwóch oficerów.
    c) Dwaj spadochroniarze, którzy wylądowali, byli oficerami.
    d) Spadochroniarze byli na polanie.

15. a) Partyzanci są doświadczonymi żołnierzami.
    b) Partyzanci muszą być przeszkoleni.
    c) Na szczęście trzeba partyzantów przeszkolić.
    d) Partyzanci upewniali oficerów, że potrzebują przeszkolenia.

16. a) Partyzanci nie są doświadczeni.
    b) Partyzanci mają dużo odwagi.
    c) Ludzie ze wsi mają więcej odwagi niż partyzanci.
    d) Spadochroniarze mają dużo odwagi.

17. a) Plan był bardzo ważny.
    b) Wieczorem wysadzono most.
    c) Dowódca partyzantów chciał wysadzić most.
    d) Omówiono plan wysadzenia mostu kolejowego.

18. a) Oficerowie obserwowali most z dużej odległości.
    b) W nocy nie było widać mostu.
    c) Spadochroniarze z partyzantami podeszli dosyć blisko do mostu.
    d) Filary i przęsła były widoczne nawet w nocy.

19. a) Wszyscy partyzanci przebrali się za kolejarzy.
    b) Dwóch partyzantów chce odwrócić uwagę wartownika.
    c) Dwóch kolejarzy chciało przejść przez most.
    d) Wartownik nie wierzył kolejarzom.

20. a) Spadochroniarze założą ładunki wybuchowe pod przęsłami mostu.
    b) Spadochroniarzom nikt nie może ułatwić pracy.
    c) Wartownik wie, że kolejarze są partyzantami.
    d) Filary są zaminowane.

21. a) Wartownik strzelił do partyzantów.
    b) Kolejarze byli przebrani za partyzantów.
    c) Partyzanci wreszcie przeszli przez most.
    d) Partyzantom nie było wolno przejść przez most.

22. a) Spadochroniarze założyli ładunki wybuchowe, a potem popłynęli do mostu.
    b) Tylko jeden spadochroniarz założył ładunki wybuchowe.
    c) Spadochroniarze nie mogli wykonać swego zadania.
    d) Jeden stał na fundamencie filaru i zakładał ładunki wybuchowe, a drugi stał mu na ramionach.

23. a) Wartownik rozmawia ze spadochroniarzem.
    b) Lont było widać na powierzchni wody.
    c) Spadochroniarze nie potrzebowali nurkować.
    d) Lont prochowy prowadził od mostu do miejsca, gdzie byli ukryci partyzanci.

24. a) Kolejarze wrócili do partyzantów.
    b) Wartownik zaczął strzelać.
    c) Partyzanci wysadzili most w powietrze.
    d) Lontu nie można było zapalić.

25. a) Partyzanci chcieli uniknąć pościgu.
    b) W obozie czekano na wynik akcji.
    c) Zadania nie wykonano.
    d) Partyzanci uciekali, bo się bali kolejarzy.

LESSON 114

VOCABULARY

Narration

1. wśród - among
2. górzysty, górzysta, górzyste - mountainous
3. zapas, m.
   zapasu, gen. s. - reserve, store, supply, stock
4. zakażenie krwi - blood poisoning, infection
5. sabotaż, m.
   sabotażu, gen. s. - sabotage
6. proch, m.
   prochu, gen. s. - gunpowder
7. komunizm, m.
   komunizmu, gen. s. - communism
8. antykomunistyczny, antykomunistyczna, antykomunistyczne - anticommunistic
9. nasłuchowa stacja - monitoring station
10. siły zbrojne (pl. only) - armed forces
11. prowokacja, f. - provocation
12. polana, f. - glade, (forest) clearing
13. dokładny, dokładna, dokładne - exact, precise, accurate
14. obserwacja, f. - surveillance, observation
15. zagajnik, m.
    zagajnika, gen. s. - grove
16. skraj, m.
    skraju, gen. s. - edge, rim
17. upewnić (się), p.
    upewnię (się)
    upewni (się) - to assure, (to make sure), (to ascertain)

    upewniać (się), i.
    upewniam (się)
    upewnia (się)

18. krytyczny, krytyczna, krytyczne - critical
krytycznie - critically

19. ognisko, n. - campfire, bonfire

20. przeszkalać, i. przeszkolić, p. - to train
przeszkalam przeszkolę
przeszkala przeszkoli

21. odwaga, f. - daring, bravery, boldness

22. bój, m. - combat, battle engagement
boju, gen. s.

23. filar, m. - pillar, column, pier
filaru, gen. s.

24. przęsło, n. - span

25. przebierać się, i. - to disguise oneself, to change (clothes)
przebieram się
przebiera się

przebrać się, p.
przebiorę się
przebierze się

26. odwrócić, p. odwracać, i. - to divert, to turn away, to turn over
odwrócę odwracam
odwróci odwraca

27. zakładać, i. założyć, p. - to place, to establish
zakładam założę
zakłada założy

28. fundament, m. - foundation, basis
fundamentu, gen. s.

29. lont prochowy, m. - safety fuse, time fuse
lontu prochowego, gen. s.

30. dno, n. - bottom

31. wylecieć,p. wylatywać, i. - to blow up, to explode
w powietrze
wylecę wylatuję
wyleci wylatuje

Communication Exchange

1. kwadrat, m. - square
kwadratu, gen. s.

LESSON 115

PATTERN SENTENCES

1. Państwo sprzymierzone pomagało partyzantom.
2. Ten nowy środek chemiczny jest bardzo skuteczny.
3. Zwiadowca jest to żołnierz wykonujący rozpoznanie.
4. Karolczaka nazywano „Chytrym", bo umiał wyjść cało z najtrudniejszej sytuacji.
5. Tego mostu należy strzec dniem i nocą.
6. Gotowość bojowa jest to stan przygotowania oddziałów lub pojedynczego żołnierza do podjęcia walki.
7. Te informacje były wyczerpujące.
8. Bojowe środki promieniotwórcze (BSP) są używane do bomb, pocisków, granatów moździerzowych, rakiet i samolotów-pocisków.
9. Dowódca miał zamiar ściągnąć wszystkie oddziały w celu przygotowania się do odparcia natarcia.
10. Posiłki nie zostały ściągnięte na czas.
11. Przez bagna prowadziła tylko jedna wąska ścieżka.
12. Nasi partyzanci mieli za zadanie przeniknąć nocą w głąb terenów zajmowanych przez npla.
13. Urządzenia fabryki zostały kompletnie zniszczone.
14. Odpowiedź na to pytanie jest trudna.
15. Lotnictwo bombarduje duże obiekty, np. fabryki, stacje i węzły kolejowe.
16. Dowódca pułku został zabity, więc podpułkownik Mikołajczak musiał objąć dowództwo pułku.
17. Akcja dywersyjna objęła cały kraj.
18. Zgodnie z rozkazem dowódcy nie należy nikomu dawać urlopów.
19. Wśród żołnierzy powstało duże zamieszanie.

20. Bomba burząca jest to bomba lotnicza posiadająca silny ładunek materiałów wybuchowych. Celem tej bomby jest burzenie obiektów stałych npla.

21. Bomba zapalająca jest to bomba lotnicza wypełniona materiałem, który zapala i powoduje pożar.

22. Żołnierze pojedynczo przechodzili przez most na drugą stronę rzeki.

23. Na drodze stał olbrzymi czołg.

24. Eksplozja wstrząsnęła całą fabryką.

25. Pierwsze bomby lotnicze były stosunkowo małe.

LESSON 115

AURAL COMPREHENSION EXERCISE

Narration

Akcja oddziałów partyzanckich
na tyłach nieprzyjaciela

Oficer łącznikowy państwa sprzymierzonego, porucznik Kurzeja i dowódca grupy partyzantów, Jerzy, siedzieli w namiocie i grali w karty trochę dla zabicia czasu, a trochę dla pokrycia zdenerwowania. Powodów do zdenerwowania mieli oni sporo. Grupa partyzantów po zejściu z gór znajdowała się w lasach blisko dużych zakładów, o których wiedzieli tylko tyle, że to podobno jest jakaś chemiczna fabryka. Trzy dni temu dowódca partyzantów wysłał jednego ze swoich najlepszych zwiadowców, Karolczaka, którego wszyscy nazywali „Chytrym", żeby zebrał informacje o tej strzeżonej przez wojsko fabryce. Zadanie Karolczaka było tym bardziej trudne, że oddziały wojskowe znajdujące się na terenie fabryki były stale w gotowości bojowej. Dopiero po tygodniu Karolczak wrócił do obozu, przynosząc wyczerpujące informacje o tajemniczej fabryce. Okazało się, że to była fabryka bojowych środków promieniotwórczych. Fabryka ta znajdowała się częściowo pod ziemią.

Fabryka miała trzy wejścia. Strzeżona była przez batalion piechoty i jednostki artylerii przeciwlotniczej. Na północ od fabryki była rzeka i bagna. Na południe teren był niestety otwarty. Tu znajdowały się działa i gniazda karabinów maszy-

nowych. Atak z tej strony byłby bardzo trudny, zwłaszcza, gdyby nieprzyjaciel ściągnął posiłki z północy linią kolejową lub szosą. Po meldunku Karolczaka opracowano na odprawie następujący plan: W nocy partyzanci wysadzą w powietrze dwa główne mosty na rzece, na północ od fabryki. Jeden pluton wykona atak pozorowany z zachodu, a reszta zaatakuje wąski most na wschód od fabryki i utworzy przyczółek, z którego kilka grup saperów przeniknie w głąb terenu fabryki i zniszczy urządzenia. Następnie partyzanci wycofają się. Po przedstawieniu planu, Kurzeja, jako oficer łącznikowy, połączył się drogą radiową z dowództwem sił zbrojnych państwa sprzymierzonego i zażądał bombardowania lotniczego. Otrzymał odpowiedź, że o 4-tej nad ranem bombowce przez 10 minut będą bombardowały cały obiekt. Natarcie ma się odbyć natychmiast po nalocie. Kurzeja objął dowództwo nad plutonem mającym wykonać atak pozorowany i wyruszył natychmiast na wzgórze 334. Dowódca partyzantów objął dowództwo nad grupą dywersyjną mającą się zebrać na wzgórzu 434.

Akcja została przeprowadzona zgodnie z planem. Parę minut przed nalotem bombowców partyzanci wysadzili w powietrze dwa główne mosty. Spowodowało to wielkie zamieszanie wśród nieprzyjaciela i duże straty podczas nalotu bombowców, które zrzuciły kilkanaście bomb burzących i kilka zapalających. Natychmiast po nalocie, Kurzeja wyszedł ze swoimi ludźmi z lasu na wzgórzu i zaczął posuwać się naprzód, ściągając na swój

pluton całą uwagę nieprzyjaciela i jego ogień. Tymczasem Jerzy dał rozkaz, żeby jego pluton zaatakował oddziały nieprzyjaciela broniące mostu na wschód od fabryki i utworzył przyczółek. Zaatakowany w ten sposób z dwóch stron nieprzyjaciel stracił kompletnie głowę. Saperzy nie mieli więc wielkich trudności by pojedynczo przeniknąć w głąb terenu fabryki i założyć silne ładunki przy wejściach do fabryki i w innych punktach. Wkrótce nastąpiły olbrzymie eksplozje. Fabryka przestała istnieć. Partyzanci rozpoczęli szybki odwrót. Wieczorem wszystkie oddziały znalazły się na miejscu zbiórki wyznaczonym w lasach na północny wschód od wzgórza 434. Akcja udała się dzięki dobremu współdziałaniu wszystkich oddziałów. Straty były stosunkowo nieduże: pięciu zabitych i dziesięciu rannych. Partyzantom udało się zabrać ze sobą wszystkich rannych i bez strat wrócić do bezpiecznych okolic górskich.

VOCABULARY

Narration

1. sprzymierzony, sprzymierzona, sprzymierzone - allied

2. chemiczny, chemiczna, chemiczne - chemical
   chemicznie - chemically

3. zwiadowca, m. - scout, reconnaissance man
   zwiadowcy, gen. s.

4. chytry, chytra, chytre - sly, cunning

5. strzec, i. ustrzec, p. - to guard, to defend, to protect
   strzegę ustrzegę
   strzeże ustrzeże

6. gotowość, f. - readiness
   gotowość bojowa - combat readiness

7. wyczerpywać, i. wyczerpać, p. - to exhaust
   wyczerpuję wyczerpię
   wyczerpuje wyczerpie

   wyczerpujący, wyczerpująca, wyczerpujące - exhaustive, detailed

8. środek, m. - means, measure, agent
   środka, gen. s.

   bojowe środki promieniotwórcze - radiological agents

9. ściągać, i. ściągnąć, p. - to pull together, to draw, to pull down, to tow, to drag
   ściągam ściągnę
   ściąga ściągnie

10. posiłki (only plur.) - reinforcements
    posiłków, gen. pl.

11. wąski, wąska, wąskie - narrow

12. przenikać, i. przeniknąć, p. - to infiltrate, to penetrate, to difuse
    przenikam przeniknę
    przenika przeniknie

13. urządzenie, n. - installation, establishment

LESSON 115

14. odpowiedź, f. - answer, reply

15. obiekt, m. - object
obiektu, gen. s.

16. obejmować, i. objąć, p. - to take over, to include, to comprise, to embrace
obejmuję obejmę
obejmuje obejmie

17. dywersyjny, dywersyjna, dywersyjne - diversionary

18. zgodnie (z + instr.) - according (to), in accordance (with)

19. zamieszanie, n. - confusion, jumbled mess

20. bomba burząca, f. - demolition bomb

burzyć, i. zburzyć, p. - to demolish
burzę zburzę
burzy zburzy

21. bomba zapalająca, f. - incendiary bomb

22. pojedynczo - single, one by one, one at a time (as adv.)

23. olbrzymi, olbrzymia, olbrzymie - enormous, huge, giant (as adj.)

24. eksplozja, f. - explosion

25. stosunkowo - comparatively, relatively

Communication Exchange

1. przechwycić, p. przechwycać,i.- to intercept
przechwycę przechwycam
przechwyci przechwyca

2. słabnąć, i. (here no perf.) - to weaken, to slack off
słabnę
słabnie

PATTERN SENTENCES

1. Klin, który nasze dtwo wbiło w terytorium npla, składał się z naszych najlepszych oddziałów pancernych.
2. Nasze wojska weszły na terytorium npla.
3. Nasz dowódca powiedział, że nie należy obawiać się okrążenia.
4. Po raz pierwszy byłem w Warszawie, kiedy miałem szesnaście lat.
5. Obawa przed nieprzyjacielem była powodem opuszczenia granicznych terenów przez ludność.
6. Ten problem jest bardzo trudny.
7. Dowóz żywności i amunicji był utrudniony z powodu częstych katastrof kolejowych na tej linii.
8. Punkt kontroli ruchu znajdował się na skrzyżowaniu dwóch ważnych dróg.
9. Nie można było skontrolować wszystkich wozów.
10. Dywersant miał przy sobie dwa granaty ręczne.
11. Proszę zacząć hamować, bo zjeżdżamy w dół.
12. Ruch kołowy na szosie był wczoraj stosunkowo mały.
13. Żandarm chciał wylegitymować tego żołnierza.
14. Ośrodek Czerwonego Krzyża był blisko.
15. Posiłek był bardzo smaczny.
16. Nie mogłem mu udzielić żadnych informacji, bo sam nic nie wiedziałem w tej sprawie.
17. Czerwony Krzyż pomógł panu Kowalskiemu odszukać brata po wojnie.
18. W raporcie Kowalski był podany jako „zaginiony".
19. Punkt zbiórki jeńców wojennych był niedaleko stąd.
20. Ta ulotka leżała na ziemi.

LESSON 116

21. Tego człowieka trzeba zachęcić do pracy, to będzie lepiej pracował.

22. Na stole leżał karabin małokalibrowy.

23. Broń palna znajdowała się w workach z żywnością.

24. Zadanie zostało wykonane dostatecznie.

25. Dowódca kazał sformować oddział.

26. Autostrada Poznań-Warszawa przechodzi przez miasta Koło i Konin.

27. Dywersanci mogli wczoraj napaść na naszą kolumnę samochodową, ale nie napadli i do dziś nie wiem dlaczego.

28. Samochód ciężarowy to tyle samo co ciężarówka.

72

AURAL COMPREHENSION EXERCISE

Narration

Akcja dywersyjna na tyłach

naszej armii

(based on IMS 17)

Po kilkudniowych ciężkich walkach front na południowym odcinku został przez nasze dywizje pancerne przerwany. Nasze wojska wbiły się głębokim klinem w terytorium nieprzyjaciela, który obawiając się okrążenia rozpoczął szybki odwrót na wschód. na całej linii frontu. Po raz pierwszy nasza armia znalazła się na obszarach kraju npla. Ludność kraju, która w obawie przed walkami opuściła teren graniczny, zaczęła wracać teraz do swoich domów, chociaż mogła się spodziewać, że zostaną one kompletnie zniszczone. Ruch powrotny ludności przedstawiał poważny problem dla naszego dowództwa.

Na drogach równoległych do frontu oraz drogach dowozu i ewakuacji pełno było uciekinierów. Najbardziej krytycznie przedstawiała się sytuacja na punktach kontroli ruchu. Żołnierze kontrolujący ruch musieli kierować tysiące uciekinierów na specjalne miejsca, gdzie ich badano i rewidowano. Drugi Oddział wysłał bowiem ostrzeżenia do dowódców wszystkich jednostek, że wśród uciekinierów znajduje się wielu dywersantów. Najcięższą chyba pracę mieli żołnierze pełniący służbę na skrzyżowaniu dróg, gdyż kolumny musiały szybko posuwać się naprzód w kierunku

1773

frontu, a uciekinierzy swymi wózkami i różnymi pojazdami stale hamowali ruch kołowy. Uciekinierzy po wylegitymowaniu byli zwykle kierowani do ośrodków Czerwonego Krzyża, którego personel wydawał posiłki i żywność, udzielał pomocy lekarskiej i informacji oraz pomagał w odszukiwaniu zaginionych.

Wiele pracy było też na punktach zbiórki jeńców wojennych, gdyż z każdym dniem braliśmy więcej żołnierzy nieprzyjacielskich do niewoli. Nasze samoloty zrzucały nad liniami npla ulotki zachęcające do rzucania broni i przechodzenia na naszą stronę. Żołnierze npla często więc dezerterowali. Wielu z nich nawet przechodziło w nocy zasieki przed naszymi liniami. Oczywiście należało stosować do nich te same środki ostrożności, które stosowano do uciekinierów. Byli oni przesłuchiwani natychmiast przez oficerów „dwójki", a następnie ewakuowani ciężarówkami do punktu zbiórki jeńców. Tam byli oni jeszcze raz przesłuchiwani i wysyłani do obozów jenieckich. Niestety wszystkie te środki ostrożności okazywały się niewystarczające. Wśród ludności cywilnej znajdowały się specjalnie wyszkolone grupy dywersyjne, które przenikały na tyły naszych wojsk. Były one uzbrojone w małokalibrową broń palną ukrytą zwykle w workach ze starą odzieżą lub żywnością.

Często dywersanci byli wyposażeni nawet w granaty i w materiały wybuchowe. Kiedy członkowie tych grup znajdowali się już dostatecznie daleko za naszymi liniami, formowali oddziały i rozpoczynali swoją akcję dywersyjną. Polegała ona prze-

ważnie na przerywaniu komunikacji na autostradach i liniach kolejowych przez wysadzanie za pomocą silnych ładunków wybuchowych mostów, torów kolejowych i tuneli.

W terenie górskim dywersanci mieli nawet odwagę napadania w nocy na kolumny samochodów ciężarowych lub innych pojazdów mechanicznych dowożących zaopatrzenie na front. Na szczęście działalność ich nie mogła trwać długo, gdyż oddziały Wojskowej Służby Wewnętrznej szybko likwidowały grupy dywersantów.

LESSON 116

AURAL COMPREHENSION EXERCISE

(Reading Part)

Multiple Choice Statements
based on Narration

<u>Akcja dywersyjna na tyłach
naszej armii</u>

1. a) W pewnym miejscu nasze wojska przerwały linię frontu nieprzyjaciela.
   b) Nasze wojska znalazły się na terytorium nieprzyjaciela.
   c) Przerwawszy front nasze wojska znalazły się daleko na tyłach npla.
   d) Nasze wojska weszły głębokim klinem na terytorium nieprzyjaciela.

2. a) Nieprzyjaciel wycofywał się szybko na wschód.
   b) Nieprzyjaciel rozpoczął odwrót na całej linii.
   c) Nieprzyjaciel obawiał się okrążenia.
   d) W obawie przed okrążeniem nieprzyjaciel rozpoczął odwrót na wschód.

3. a) Po raz pierwszy nieprzyjaciel zaczął wycofywać się na swoich obszarach.
   b) Nasza armia po raz pierwszy zaczęła walczyć na obszarze nieprzyjaciela.
   c) Po raz pierwszy wojska nieprzyjaciela walczyły we własnym kraju.
   d) Nasze wojska po raz pierwszy walczyły z nieprzyjacielem.

4. a) Ludność opuściła teren graniczny przed walkami.
   b) Ludność obawiała się walk, więc opuściła teren graniczny.
   c) Ludność terenu granicznego zaczęła wracać do swoich domów.
   d) Ludność kraju, która opuściła teren graniczny, bardzo się bała.

5. a) Nasze dowództwo musiało zwracać uwagę na ruch powrotny ludności.
   b) Ludność wracając do domów miała trudności.
   c) Nasze dowództwo miało poważny problem z ruchem powrotnym ludności.
   d) Ludność przedstawiała swoje problemy dowództwu.

76

6. a) Było dużo dróg równologłych do frontu.
   b) Drogi dowozu i ewakuacji były równoległe do frontu.
   c) Na drogach dowożu pełno było uciekinierów.
   d) Uciekinierzy byli na wszystkich drogach.

7. a) Punkty kontroli ruchu były wszędzie na drogach.
   b) Sytuacja była najbardziej krytyczna na punktach kontroli ruchu.
   c) W krytycznych punktach na szosach były punkty kontroli ruchu.
   d) Sytuacja przedstawiała się wszędzie krytycznie.

8. a) Żołnierze kierowali uciekinierów na miejsca, gdzie ich badano.
   b) Tysiące uciekinierów musiało iść na specjalne miejsca.
   c) Żołnierze kontrolujący ruch pokazywali drogę uciekinierom.
   d) Na specjalnych miejscach rewidowano uciekinierów.

9. a) Wśród uciekinierów znajdowało się wielu dywersantów.
   b) Drugi Oddział ostrzegał dowódców o dywersantach.
   c) Dowódcy jednostek wiedzieli, że dywersanci są wśród uciekinierów.
   d) Dowódcy jednostek mieli szukać dywersantów wśród uciekinierów.

10. a) Kolumny musiały szybko posuwać się naprzód.
    b) Żołnierze pełnili służbę na skrzyżowaniach dróg.
    c) Uciekinierzy hamowali ruch kołowy i żołnierze na skrzyżowaniach dróg mieli ciężką pracę.
    d) Uciekinierzy ze swymi wózkami stali na skrzyżowaniach dróg.

11. a) Ośrodki Czerwonego Krzyża miały personel, który wydawał żywność.
    b) Uciekinierzy po wylegitymowaniu dostawali posiłki.
    c) Uciekinierzy byli kierowani do ośrodków Czerwonego Krzyża.
    d) Po wylegitymowaniu uciekinierzy szli do Czerwonego Krzyża, gdzie dostawali pomoc.

LESSON 116

12. a) Czerwony Krzyż przede wszystkim szukał zaginionych.
    b) Czerwony Krzyż udzielał pomocy lekarskiej.
    c) Uciekinierzy otrzymywali w Czerwonym Krzyżu pomoc lekarską i informacje nawet o zaginionych.
    d) Czerwony Krzyż pomagał uciekinierom szukać krewnych.

13. a) Braliśmy dużo jeńców do niewoli każdego dnia.
    b) Na punktach zbiórki jeńców wojennych było dużo jeńców.
    c) Na punktach zbiórki jeńców wojennych było dużo pracy, bo braliśmy dużo jeńców.
    d) Z każdym dniem mieliśmy więcej jeńców na punktach ich zbiórki.

14. a) Żołnierze nieprzyjaciela rzucali broń i przechodzili na naszą stronę.
    b) Nasze samoloty zrzucały ulotki nad liniami nieprzyjaciela.
    c) Nasze ulotki zachęcały żołnierzy nieprzyjaciela do przechodzenia na naszą stronę.
    d) Żołnierze nieprzyjaciela byli zachęcani do rzucania broni.

15. a) Przed naszymi liniami były zasieki.
    b) Żołnierze nieprzyjaciela dezerterowali często.
    c) Dużo żołnierzy nieprzyjaciela dezerterowało i przechodziło na naszą stronę w nocy.
    d) W nocy przez nasze zasieki przechodzili żołnierze nieprzyjaciela.

16. a) Stosowano duże środki ostrożności do uciekinierów.
    b) Te same środki ostrożności stosowano do jeńców co i do uciekinierów.
    c) Do jeńców należało stosować też środki ostrożności.
    d) Środki ostrożności należało stosować do wszystkich.

17. a) Oficerowie „dwójki" mieli dużo pracy przy przesłuchiwaniu jeńców.
    b) Po przesłuchaniu jeńcy byli ewakuowani do punktów zbiórki jeńców.
    c) Jeńcy byli natychmiast przesłuchiwani przez oficerów „dwójki".
    d) Jeńcy byli ewakuowani do punktów zbiórki ciężarówkami.

18. a) Stosowano wiele środków ostrożności w stosunku do jeńców.
    b) Środki, które stosowano, nie były wystarczające.
    c) Musiano stosować więcej środków ostrożności.
    d) Okazało się, że nie wszystkie środki ostrożności były dobre.

19. a) Grupy dywersyjne były dobrze wyszkolone.
    b) Specjalne grupy dywersyjne były zwykle na tyłach naszych wojsk.
    c) Dobrze wyszkolone grupy dywersyjne przenikały na tyły naszych wojsk.
    d) Ludność cywilna była specjalnie szkolona do walki na bagnety.

20. a) Grupy dywersyjne miały worki z żywnością.
    b) W workach z odzieżą i żywnością była broń palna.
    c) Broń małokalibrowa była ukryta w workach.
    d) Dywersanci byli uzbrojeni w małokalibrową broń, która była ukryta zwykle w workach z odzieżą.

21. a) Dywersanci byli wyposażeni w broń palną.
    b) Niektórzy dywersanci mieli też granaty.
    c) Dywersanci często mieli nawet materiały wybuchowe i granaty.
    d) Często dywersanci byli wyposażeni w ładunki wybuchowe.

22. a) Członkowie grup dywersyjnych rozpoczynali akcję dywersyjną za naszymi liniami.
    b) Grupy dywersyjne rozpoczynały akcję daleko za frontem.
    c) Dywersanci formowali się w oddziały dostatecznie daleko za naszymi liniami.
    d) Po sformowaniu się w oddziały dostatecznie daleko za frontem dywersanci rozpoczynali akcję dywersyjną.

23. a) Dywersanci używali silnych ładunków wybuchowych.
    b) Dywersanci przerywali komunikację wysadzając mosty, tory i tunele.
    c) Akcja dywersyjna polegała na używaniu ładunków wybuchowych do wysadzania torów.
    d) Przeważnie dywersanci wysadzali mosty.

LESSON 116

24. a) Dywersanci mieli odwagę walczyć w terenie górskim.
    b) Kolumny samochodów ciężarowych dowoziły zaopatrzenie na front.
    c) Dywersanci w nocy napadali na kolumny pojazdów dowożących zaopatrzenie.
    d) Kolumny samochodów i innych pojazdów posuwały się w w nocy na front.

25. a) Działalność dywersantów była szybko likwidowana przez WSW.
    b) Oddziały Wojskowej Służby Wewnętrznej miały szczęście walczyć z dywersantami.
    c) Szczęście dywersantów nie mogło trwać długo.
    d) Działalność Wojskowej Służby Wewnętrznej nie trwała długo.

VOCABULARY

Narration

1. klin, m.
   klinu, gen. s. - wedge

2. terytorium, n. - territory, area

3. obawiać się, i. (no perf.) - to be afraid
   obawiam się
   obawia się

4. po raz pierwszy - for the first time

5. obawa, f. - fear, anxiety, apprehension

6. problem, m.
   problemu, gen. s. - problem

7. dowóz, m.
   dowozu, gen. s. - supply, delivery

8. punkt kontroli ruchu (PKR) - check point, control point, straggler post

9. kontrolować, i. skontrolować, p. - to control
   kontroluję skontroluję
   kontroluje skontroluje

10. dywersant, m.
    dywersanci, nom. pl. - fifth columnist, partisan, guerilla; infiltrator

11. hamować, i. zahamować, p. - to hinder, to brake, to check, to restrain
    hamuję zahamuję
    hamuje zahamuje

12. ruch kołowy, m.
    ruchu kołowego, gen. s. - wheeled transport, wheeled movement

13. wylegitymować (się), p. - to check somebody's I.D. (to prove one's identity)
    wylegitymuję (się)
    wylegitymuje (się)

    legitymować (się), i.
    legitymuję (się)
    legitymuje(się)

14. ośrodek, m.
    ośrodka, gen. s. - center

LESSON 116

15. posiłek, m.
posiłku, gen. s. - meal

16. udzielić, p. udzielać, i.
udzielę udzielam
udzieli udziela - to give, to confer, to impart, to grant

17. odszukiwać, i. odszukać, p.
odszukuję odszukam
odszukuje odszuka - to find out, to look up, to spot, to trace

18. zaginiony, zaginiona, zaginione - missing

19. punkt zbiórki jeńców wojennych (PZJW) - POW collecting point

20. ulotka, f. - leaflet

21. zachęcać, i. zachęcić, p.
zachęcam zachęcę
zachęca zachęci - to urge, to encourage, to induce, to cheer

22. małokalibrowy, małokalibrowa, małokalibrowe - small caliber

23. broń palna, f. - fire weapons

24. dostateczny, dostateczna, dostateczne
dostatecznie - satisfactorv. sufficient, adequate
sufficiently, adequately

25. formować, i. sformować, p.
formuję sformuję
formuje sformuje - to form, to activate, to organize

26. autostrada, f. - super-highway

27. napadać, i. napaść, p.
napadam napadnę
napada napadnie - to attack, to assault

28. ciężarowy, ciężarowa, ciężarowe - cargo, freight (adj.)

PATTERN SENTENCES

1. „Ten prezent to naprawdę miła niespodzianka", powiedział mąż do żony. Moja córka nie wie, jaka ją czeka niespodzianka.
2. „Twój wyjazd był dla nas wszystkich wielką niespodzianką", powiedział ojciec do syna.
3. Inwazja była dobrze przygotowana przez nasze dowództwo.
4. Wdarcie się naszych oddziałów do miasta nastąpiło o świcie.
5. Flanka zachodnia jeszcze się broniła, kiedy czołgi podjeżdżały.
6. Uderzenie czołowe zostało wykonane zgodnie z planem.
7. Pułkownik Kowalik ma duże doświadczenie w dowodzeniu pułkiem.
8. To bardzo niebezpieczny człowiek.
9. Na środku ulicy znajdował się duży lej po bombie.
10. Franek chciał wypędzić granatami żołnierzy npla z piwnic.
11. Centrum miasta było kompletnie zniszczone.
12. Bezcelowość dalszej walki była jasna.
13. Obrońcy chcieli kontynuować walkę.
14. Oficer zaczął wzywać żołnierzy npla do poddania się.
15. Podczas wojny żołnierz często musi ryzykować swoje życie.
16. Barykada została zbudowana w nocy.
17. Biała chorągiew ukazała się na barykadzie.
18. Parlamentarz niósł białą chorągiew.
19. Kapitulacja została podpisana rano.
20. Dowódca kazał ogłosić warunki kapitulacji.

21. Zawieszenie broni zostało ogłoszone po przyjęciu przez wroga warunków kapitulacji.

22. Zarząd wojskowy objął władzę w mieście.

23. Tryb życia w mieście bardzo się zmienił.

24. Napad miał miejsce pod lasem.

25. Mina przeciwpiechotna jest skutecznym środkiem bojowym używanym do walki z piechotą npla.

26. Mina-niespodzianka znajdowała się w ustępie.

27. Nieprzyjaciel musiał pozostawić broń i amunicję.

28. Tu nie wolno parkować.

29. Uważaj, bo jakaś mina może cię tu rozerwać na kawałki.

C 84

AURAL COMPREHENSION EXERCISE

Narration

Zdobycie stolicy
(based on IMS 18)

Franek Wrona, kapral piechoty, spędził nad morzem na tyłach swój dwutygodniowy urlop, który otrzymał po prawie rocznym pobycie w oddziałach frontowych. Wracając z urlopu do swojej jednostki nie wiedział, jaka go czekała niespodzianka. Po zameldowaniu się u swojego dowódcy dowiedział się, że niestety musi zaraz przygotować się do wyjazdu i to znowu na front.

Dywizja, z którą Franek przeszedł całą inwazję, stała od miesiąca w odwodzie. Musiała ona teraz wziąć udział w ataku na stolicę nieprzyjaciela. Dwa dni później Franek brał już udział w akcji bojowej na ulicach stolicy nieprzyjaciela.

Wdarcie się do stolicy udało się dzięki współdziałaniu wszystkich rodzajów broni. Spadochroniarze zaatakowali miasto z flanki od zachodu, piechota po sforsowaniu rzeki weszła od wschodu, a grupa uderzeniowa wykonała uderzenie czołowe od południa. Jednostka, w której był Franek, wdarła się pierwsza do miasta. Spotkała się ona tu jednak z silnym oporem ze strony obrońców, którzy strzelali z dachów i z okien domów. Należało zdobywać dom po domu posuwając się ostrożnie wzdłuż ścian domów i ubezpieczając się wzajemnie.

Drużyna Franka, składająca się ze starych żołnierzy frontowych, miała duże doświadczenie w tego rodzaju walkach. Nie

było to pierwsze miasto, w zdobywaniu którego żołnierze ci brali udział. Wiedzieli oni jak niebezpieczna jest walka na ulicach i umieli oni wykorzystywać jako osłonę każdą bramę, słup, lub róg domu. Często leje po bombach służyły im za doskonałe ukrycie. W ulicznych walkach granaty ręczne okazywały się najskuteczniejszą bronią. Franek rzucał nimi celnie i na dużą odległość. „To najlepsza broń w takich warunkach. Dajcie mi tylko pełny worek granatów, a wypędzę tych diabłów ze wszystkich domów i piwnic", mówił do kolegów.

Po opanowaniu centrum miasta dowództwo nasze postanowiło przekonać obrońców o bezcelowości kontynuowania dalszej walki. Czołgi zaopatrzone w potężne głośniki podjechały do punktów największego oporu. Oficer wywiadu znający język npla zaczął wzywać obrońców do poddania się. Widocznie nieprzyjaciel nie chciał ryzykować życia ludności w mieście, bo pół godziny później ogień ze strony obrońców został przerwany i na barykadach ukazały się białe chorągwie. Wkrótce też wyszedł przed barykady oficer parlamentarz, aby omówić z naszym dowódcą warunki kapitulacji.

Po przyjęciu warunków kapitulacji i ogłoszeniu zawieszenia broni, walki na całym froncie zostały przerwane. Dzięki temu piękna, najstarsza dzielnica miasta została uratowana od zniszczenia, a z nią życie wielu tysięcy cywilnej ludności. Wkrótce całe miasto zostało zajęte przez nasze oddziały.

Po zakończeniu akcji bojowej miasto przeszło pod zarząd

C 86

wojskowy. Mieszkańcy miasta otrzymali specjalne legitymacje. Osoby znajdujące się na ulicy musiały na żądanie patroli Wojskowej Służby Wewnętrzenej pokazywać legitymacje i mówić dokąd i po co idą. Oczywiście nie można powiedzieć, żeby w mieście życie wróciło do normalnego trybu. Tu i tam zdarzały się wypadki napadów na naszych żołnierzy. Często też zdarzały się wybuchy powodowane przez miny przeciwpiechotne i miny-niespodzianki, które wycofujące się oddziały npla pozostawiły w mieście. Najlepszy kolega Franka stracił niestety w ten sposób życie. Kiedy otwierał bramę, żeby zaparkować łazika w ogrodzie starego domu, wybuchła mina-niespodzianka i rozerwała go na kawałki.

LESSON 117

VOCABULARY

Narration

1. niespodzianka, f. - surprise

   Czeka cię (duża) niespodzianka. - You're in for a (big) surprise.

2. wyjazd, m. - departure, leave
   wyjazdu, gen. s.

3. inwazja, f. - invasion

4. wedrzeć się, p. wdzierać się, i. - to penetrate, to break into, to intrude
   wedrę się wdzieram się
   wedrze się wdziera się

   wdarcie się, n. - invasion, irruption, penetration

5. flanka, f. - flank

6. uderzenie czołowe, n. - frontal attack

7. doświadczenie, n. - experience, experiment

8. niebezpieczny, niebezpieczna, niebezpieczne - dangerous, risky
   niebezpiecznie - dangerously

9. lej, m. - shell hole, crater, bomb crater
   leja, gen. s.

10. wypędzić, p. wypędzać, i. - to drive out, to expel
    wypędzę wypędzam
    wypędzi wypędza

11. centrum, m. - center
    centrum, gen. s.

12. bezcelowość, f. - aimlessness

13. kontynuować, i. - to continue, to proceed, to go on
    kontynuuję
    kontynuuje

14. wzywać, i. wezwać, p. - to summon, to call
    wzywam wezwę
    wzywa wezwie

15. ryzykować, i. zaryzykować, p. - to risk
ryzykuję zaryzykuję
ryzykuje zaryzykuje

16. barykada, f. - barricade

17. chorągiew, f. - flag, colors
chorągwi, gen. s. and pl.

18. parlamentarz, m. - parlamentaire, negotiator, bearer of a flag of truce
parlamentarza, gen. s.
parlamentarze

19. kapitulacja, f. - capitulation, surrender

20. ogłosić, p. ogłaszać, i. - to announce, to advertise, to publish
ogłoszę ogłaszam
ogłosi ogłasza

ogłoszenie - publication, proclamation, promulgation, announcement

21. zawieszenie broni - armistice, truce, cease-fire

22. zarząd wojskowy, m. - military government civil affairs section
zarządu wojskowego, gen. s.

23. tryb życia, m. - manner of life, way of life
trybu życia, gen. s.

24. napad, m. - assault, attack
napadu, gen. s.

25. mina przeciwpiechotna - antipersonnel mine

26. mina-niespodzianka - booby trap

27. pozostawić, p. pozostawiać, i. - to leave, to leave behind, to abandon, to relinquish
pozostawię pozostawiam
pozostawi pozostawia

28. zaparkować, p. parkować, i. - to park
zaparkuję parkuję
zaparkuje parkuje

29. rozerwać, p. rozrywać, i. - to tear (to pieces) to rip
rozerwę rozrywam
rozerwie rozrywa

LESSON 118

PATTERN SENTENCES

1. Powstaniec, którego poznałem w niewoli, nazywał się Tadeusz Borowski. Powstanie Warszawskie trwało 63 dni.
2. Każdy powstaniec miał swój pseudonim.
3. Kuzyn Tadeusza Sadowskiego był oficerem w wojsku niemieckim.
4. Na ulicy leżał gruz.
5. Ta deska jest długa.
6. W chałupie koło drzwi stała beczka na wodę.
7. Suterena w tym budynku jest niska i ciemna.
8. Ta płyta jest ciężka.
9. To jest płyta cementowa.
10. Ta wskazówka jest cenna.
11. Powstańcy zrobili podkop pod domem.
12. Jeżeli chodzi o tę książkę, to nic nie mogę powiedzieć, bo jej nie czytałem.
13. Ten karabin jest szybkostrzelny. To działo jest szybkostrzelne.
14. Ten człowiek wszystko robi stopniowo.
15. W ścianie była duża dziura.
16. Dentysta musiał wyrwać ząb panu Kowalskiemu.
17. Droga W-Z to najważniejsza arteria Warszawy.
18. Czołgi miały za zadanie zburzyć barykady.
19. Ogień czołowy czołgów i dział pancernych burzył barykady i umocnienia.
20. Mężczyzna powinien ustąpić kobiecie miejsca w tramwaju.

(90

21. Polskie podziemie było doskonale zorganizowane. „Podziemie" to znaczy „ruch oporu" albo „ruch podziemny".

22. Ściek podziemny pod ulicą Wolską służył jako schron.

23. Nieprzyjaciel starał się zgnieść powstanie.

24. Dowódca musiał zarządzić wycofanie się swych oddziałów.

25. Żołnierz starał się podczołgać do zapory z drutu kolczastego.

26. Wykonanie tego zadania przedstawiało duże ryzyko.

27. Gruz może łatwo zasypać wejście do kanału.

28. Mój syn wstąpił do wojska jako ochotnik.

LESSON 118

AURAL COMPREHENSION EXERCISE

Narration

Walki uliczne podczas Powstania Warszawskiego

Tadeusz Sadowski był znany wśród powstańców warszawskich pod pseudonimem: „Kuzyn". Otrzymał on ten pseudonim, gdyż często widząc jakiegoś oficera niemieckiego mówił: „O... idzie mój kuzyn". Nie wielu wiedziało, co się za tym ukrywało. Sadowski, Polak urodzony w Niemczech, miał rzeczywiście kuzyna, który był oficerem armii niemieckiej.

Sadowski był wyszkolonym w Anglii saperem. Został on zrzucony w okolicach Warszawy kilka miesięcy przed wybuchem powstania, aby szkolić młodych żołnierzy Armii Krajowej, czyli A.K., w prowadzeniu walk ulicznych. Od chwili wybuchu powstania brał on też udział w przygotowaniu pozycji obronnych. Powstańcy, po uwolnieniu szeregu dzielnic z rąk niemieckich, rozpoczęli szybko umacniać je. Stawiano barykady używając do tego gruzów, desek, worków z piaskiem, beczek, a nawet wagonów tramwajowych. Osłaniano okna suteren płytami cementowymi wyjętymi z chodników. Na strychy wnoszono wodę i piasek do gaszenia pożarów. Ukrywano zapasy żywności w bezpiecznych miejscach.

Sadowski jako saper dawał podczas tych prac cenne wskazówki, jak budować podkopy pod domami. Potrzebne one były, żeby

łączyć ze sobą różne ośrodki oporu. Ucząc żołnierzy taktyki walk w mieście, Sadowski często przypominał im: „Pamiętajcie panowie, że Niemcy nauczyli się wiele podczas wojny na wschodnim froncie, jeżeli chodzi o zdobywanie miast. Dzielą oni swoje bataliony na grupy szturmowe, które są uzbrojone w broń automatyczną, różnego rodzaju granaty, miotacze ognia, moździerze i w karabiny maszynowe. Do grup tych są przydzielone czołgi i szybkostrzelne działa pancerne. Po silnym przygotowaniu ogniowym i nalotach, grupy szturmowe ruszają do ataku obchodząc szerokie ulice i place. Starają się one dostać stopniowo w głąb miasta przez dziury wyrwane w ścianach pociskami artyleryjskimi, bombami lotniczymi i granatami. Szerokimi arteriami miasta jadą czołgi i działa pancerne burząc ogniem czołowym barykady i różne inne umocnienia, a szczególnie domy stojące na rogach ulic. Walka z nimi jest trudna. Nie wolno nam jednak ustąpić. Trzeba więc walczyć z nimi z zasadzki, z podziemia. Ścieki podziemne, czyli kanały, powinny być szczególnie wykorzystywane do wysadzania w powietrze czołgów, dział i stanowisk nieprzyjacielskich".

Niestety już po dwóch tygodniach powstania, położenie powstańców zaczęło się robić coraz cięższe. Lotnictwo niemieckie bombardowało stale broniące się jeszcze dzielnice. Było jasne, że Niemcy starają się zgnieść powstanie jak najszybciej. Na odcinku, którego dowódcą był Sadowski, na skrzyżowaniu ulic,

stało działo pancerne niemieckie, które swym silnym ogniem czołowym obracało w gruzy stanowisko kluczowe powstańców. Sadowski zarządził odprawę dowódców grup. Miał on gotowy plan. Dwóch ludzi będzie musiało podczołgać się kanałem pod skrzyżowanie ulic i założyć tam ładunek wybuchowy, aby wysadzić działo w powietrze.

Sadowski zdawał sobie sprawę, jakie ryzyko przedstawiało to zadanie. Wiedział on, że po wybuchu gruz może bardzo łatwo zasypać wejście do kanału. Na szczęście Sadowski nie musiał nikogo wyznaczać do tej niebezpiecznej roboty, bo jeden z dowódców grup zgłosił się na ochotnika, a Sadowski poszedł jako drugi.

Długie były chwile czekania, a potem nastąpiła straszna eksplozja i działo pancerne zostało wykończone. Powstańcy ruszyli teraz naprzód za wycofującymi się Niemcami. Kiedy dostali się na skrzyżowanie, zauważyli wśród zabitych Niemców młodego oficera. Miał jasne włosy i dziwnie był podobny do Sadowskiego. Jeden z powstańców wyjął legitymację wojskową z jego kieszeni i głośno przeczytał: Wilhelm Sadowski.

VOCABULARY

Narration

1. powstaniec, m. powstańcy, nom. pl. - freedom fighter, insurgent
   powstanie, n. - uprising, insurrection
2. pseudonim, m. pseudonimu, gen. s. - pseudonym, pen name, assumed name
3. kuzyn, m. - cousin
4. gruz, m. gruzu, gen. s. - rubble, rubbish, ruins
5. deska, f. - board
6. beczka, fn. - barrel, keg, cask
7. suterena, f. - basement (living quarters)
8. płyta, f. - slab, plate, record (phonograph)
9. cementowy, cementowa, cementowe - cement, concrete (as adj.)
10. wskazówka, f. - hint, directive, hand (clock)
11. podkop, m. podkopu, gen. s. - (underground) trench, gallery, sap
12. jeżeli (jeśli) chodzi o (acc.) - speaking about, as to
13. szybkostrzelny, szybkostrzelna, szybkostrzelne - rapid-fire (as adj.)
    szybkostrzelne działo - quick-firing gun
14. stopniowo - gradually, little by little
15. dziura, f. - hole
16. wyrwać, p. wyrwę wyrwie; wyrywać, i. wyrywam wyrywa - to pull out, to tear out, to snatch, to extract

LESSON 118

17. arteria, f. - thoroughfare, freeway, artery
arterii, gen. s.

18. burzyć, i. zburzyć, p. - to demolish, to destroy
burzę zburzę
burzy zburzy

19. ogień czołowy - frontal fire

20. ustąpić, p. ustępować, i. - to yield, to give in
ustąpię ustępuję
ustąpi ustąpię

21. podziemie, n. - underground

podziemny, podziemna, podziemne - underground (as adj.)

22. ścisk, m. - sewer, drain, gutter
ścisku, gen. s.

23. zgnieść, p. zgniatać, i. - to overwhelm, to suppress
zgniotę zgniatam
zgniecie zgniata

24. zarządzić, p. zarządzać,i.- to order, to administer, to
zarządzę zarządzam manage
zarządzi zarządza

zarządzenie, n. - order, instruction

25. podczołgać się, p. - to crawl, to creep
podczołgam się
podczołga się

podczołgiwać się, i.
podczołguję się
podczołguje się

26. ryzyko, n. - risk

ryzykowny, ryzykowna, ryzykowne - risky

27. zasypać, p. zasypywać, i. - to cover with, to fill with
zasypię zasypuję
zasypie zasypuje

28. ochotnik, m. - volunteer

CIA 96

PATTERN SENTENCES

1. W kościele jest dziś uroczyste nabożeństwo za poległych żołnierzy.
2. Głównodowodzący będzie jutro zwiedzał nasze koszary.
3. Pokój trwał tylko dwadzieścia lat.
4. Skoczyłem do rzeki, pomimo że woda była bardzo zimna.
5. Nowe prawo wejdzie w życie od pierwszego stycznia.
6. Radość nasza nie trwała długo.
7. Pierwszego maja jest zwykle w Warszawie wielka defilada.
8. Studenci uniwersytetu postanowili uczcić pracę swego starego profesora.
9. Zwycięstwo nasze jest bardzo bliskie.
10. Defiladę odbierał głównodowodzący naszych sił.
11. Ten pułkownik jedzie do Warszawy jako attaché.
12. To państwo było w czasie wojny neutralne.
13. Trybuna została zbudowana na głównej ulicy miasta.
14. Żołnierze musieli defilować w czasie największego deszczu.
15. Nasze siły lądowe nie miały na szczęście dużych strat.
16. Artyleria rakietowa miała dobrze zamaskowane stanowiska.
17. Dyrektor powiedział, że chce sam wręczyć uczniom świadectwa.
18. To odznaczenie dostałem za Monte Cassino.
19. Stary żołnierz frontowy nie lubi urlopów w czasie wojny.
20. Nie mając więcej pieniędzy, musiałem ograniczyć do kilku dni mój pobyt w Paryżu.
21. Traktat pokojowy nie został jeszcze podpisany ze wszystkimi państwami.
22. Dopiero rok po wojnie mogliśmy zacząć demobilizować nasze siły.

23. Milicja znalazła zwłoki jakiegoś mężczyzny pod mostem kolejowym.

24. Sierżant mówił, że woli polec na polu bitwy niż umrzeć w szpitalu.
Na tym cmentarzu leżą żołnierze polegli pod Kutnem.

25. Nie mieliśmy nawet czasu pochować kolegów.

26. Każdy Polak ceni wysoko swój honor.

27. Kościuszko, to polski bohater narodowy.

28. Nie wiem, jak zakończyć tę książkę, którą piszę.

29. Każdy musi spełnić obowiązek służby wojskowej.

AURAL COMPREHENSION EXERCISE

Narration

Koniec wojny
i
uroczyste obchody zwycięstwa

Po zdobyciu stolicy npla przez nasze wojska koniec wojny zbliżał się szybko. Zdezorganizowane oddziały npla cofały się nie stawiając oporu. Tysiące żołnierzy poddawało się codziennie. W końcu główne dowództwo npla zwróciło się do głównodowodzącego naszych sił z prośbą o przerwanie działań wojennych i o pokój. Pomimo że warunki kapitulacji, jakie postawiliśmy były ciężkie, npl przyjął je i poddał się. Zawieszenie broni zostało podpisane przez obie walczące strony i weszło w życie o północy.

Kiedy wiadomość o podpisaniu zawieszenia broni została ogłoszona, wśród naszych wojsk nastąpiła wielka radość. Żołnierze skakali z radości i całowali się. Dowództwo nasze zarządziło w dniu następnym defiladę dla uczczenia zwycięstwa. Defilada odbyła się na głównej ulicy zdobytej stolicy. Defiladę odbierał głównodowodzący naszych sił ze sztabem, z dowódcami armii sprzymierzonych wraz z zaproszonymi attaché wojskowymi państw neutralnych. Stali oni wszyscy na wspólnej trybunie wybudowanej w tym celu na głównej ulicy miasta.

Godzinami defilowały przed trybuną oddziały wszystkich sił lądowych. Najpierw maszerowały jednostki piechoty, za nimi jechały oddziały saperów, potem artyleria lekka, ciężka, następ-

nie oddziały artylerii przeciwlotniczej, przeciwpancernej i artylerii rakietowej. Na końcu jechały czołgi średnie, ciężkie i pływające. W powietrzu nad defilującymi oddziałami z potężnym hukiem przelatywały eskadry lotnictwa myśliwskiego i bombowego.

W tym samym dniu we wszystkich jednostkach odbywało się wręczanie odznaczeń wojskowych wielu żołnierzom i oficerom, którzy wykazali wyjątkową odwagę na polu bitwy. Wielu szeregowców, podoficerów i oficerów otrzymało przy tej okazji awanse. Nawet w szpitalach nastrój się zmienił. Ranni żołnierze byli teraz częściej odwiedzani, gdyż koledzy frontowi łatwo otrzymywali urlopy i przepustki. Również i krewni mogli łatwiej widzieć się z rannymi i chorymi w szpitalach, gdyż nie było już takich ograniczeń w podróżowaniu, jakie musiały być stosowane do ludności cywilnej w okresie wojny.

Po podpisaniu traktatu pokojowego, rząd nasz postanowił zdemobilizować większą część sił zbrojnych. W związku z obchodem zwycięstwa, rząd postanowił przewieźć do kraju zwłoki jednego z nieznanych żołnierzy poległych i pochowanych na terenach walk i pochować z honorami na cmentarzu bohaterów narodowych. Zwłoki te zostały przewiezione w metalowej trumnie samolotem. Następnie zwłoki te zostały pochowane w Grobie Nieznanego Żołnierza, który został wybudowany według planu najbardziej znanego architekta. Na grobie tym co rok w rocznicę zakończenia woj-

ny składano wieńce, by w ten sposób uczcić wszystkich żołnierzy, którzy spełniając swój obowiązek oddali swe młode życie w walce o wolność ojczyzny.

201: 101

LESSON 119

VOCABULARY

Narration

1. uroczysty, uroczysta, uroczyste - solemn, festive, ceremonial

2. głównodowodzący, m. głównodowodzącego, gen. s. - commander in chief

3. pokój, m. pokoju, gen.s. - peace

4. pomimo - in spite of, despite, regardless, notwithstanding

5. wejść w życie, p. wchodzić, i. w życie - to become effective

6. radość, f. - joy, pleasure, gladness

7. defilada, f. - review, parade

8. uczcić, p. czcić, i. - to honor
   uczczę czczę
   uczci czci

   uczczenie, n. - honoring

9. zwycięstwo, n. - victory

10. odbierać defiladę, i. - to review the troops
    odbieram defiladę
    odbiera defiladę

    odebrać defiladę, p.
    odbiorę defiladę
    odbierze defiladę

11. attaché, m. (undeclined) - attaché

12. neutralny, neutralna, neutralne - neutral

13. trybuna, f. - stand, platform

14. defilować, i. przedefilować, p. - to parade, to march past
    defiluję przedefiluję
    defiluje przedefiluje

15. lądowy, lądowa, lądowe - land (adj.)

16. artyleria rakietowa, f. - rocket artillery

17. wręczać, i. wręczyć, p. - to hand, to present, to distribute
wręczam wręczę
wręcza wręczy

18. odznaczenie, n. - decoration, distinction

19. frontowy, frontowa, frontowe - front (adj.)

20. ograniczyć, p. ograniczać, i. - to limit, to confine, to restrict, to restrain
ograniczę ograniczam
ograniczy ogranicza

21. traktat pokojowy, m. - peace treaty
traktatu pokojowego, gen. s.

22. zdemobilizować, p. - to demobilize
zdemobilizuję
zdemobilizuje

demobilizować, i.
demobilizuję
demobilizuje

23. zwłoki, (plural only) - remains, body, corpse
zwłok, gen. pl.

24. polec, p. (no imperf.) - to be killed on a battle field
polegnę
polegnie

poległy, m. - killed, fallen (on a battle field), (adj.)
polegli, pl.

25. pochować, p. chować, i. - to bury (a corpse only)
pochowam chowam
pochowa chowa

pochowany - buried

26. honor, m. - honor
honoru, gen. s.

27. bohater, m. - hero

28. zakończyć, p. (imp. seldom used) - to finish, to end, to complete
zakończę
zakończy

29. obowiązek, m. - duty, obligation
obowiązku, gen. s.

LESSON 120

PATTERN SENTENCES

1. Nasza główna pozycja obrony była dobrze przygotowana do odparcia ataku czołgów.
2. Las iglasty pokrywał duże tereny.
3. Józef Wilk dostał kategorię D.to znaczy, że jest niezdatny do służby wojskowej.
4. Kasjerka nie może się mylić przy liczeniu pieniędzy.
5. Awaria to uszkodzenie okrętu, czołgu, działa, samolotu, samochodu lub jakiejkolwiek innej maszyny.
6. Defekt silnika był poważny, więc trzeba było oddać samochód do naprawy.
7. Podwozie tego samochodu jest bardzo słabe.
8. Przyparty do muru bandyta przyznał się do zamordowania dwóch kobiet.
9. Artylerzysta to żołnierz służący w artylerii.
10. Kowalski miał zamiar studiować prawo.
11. Fizyka jest ważną nauką.
12. Balistyka jest to nauka, która zajmuje się badaniem ruchu pocisku w lufie i w powietrzu.
13. Kierowanie ogniem należy do ważnych zadań dowódcy.
14. Ten uczeń zrobił tylko jeden błąd w swojej pracy domowej.
15. Tego klienta trzeba szybko obsłużyć, bo już tu długo czeka.
16. Witkowski podkreślał zawsze konieczność kontynuowania walki z nieprzyjacielem.
17. Do tego człowieka bardzo łatwo się można przywiązać.
18. Charakter tego człowieka jest bardzo ciekawy.
19. Niespodziewanie dowódca pułku zarządził alarm.
20. Czołgista to jest żołnierz należący do broni pancernej.

21. Dowódca postanowił zdegradować Wiśniewskiego.

22. Historia tego człowieka jest bardzo interesująca.

23. Filipiak nie mógł awansować.

24. Wszyscy chcieli uczestniczyć w obchodzie.

25. Dowódca nie może zakazać żołnierzom utrzymywania kontaktu z ludnością cywilną.

26. Liczba osób, które znają historię swego kraju, jest stosunkowo nieduża.

27. Janek chciał się umówić z dziewczyną na randkę.

28. Lotnictwo npla systematycznie bombardowało stolicę.
Ten człowiek jest bardzo systematyczny.

29. Proszę zwrócić uwagę na ten czołg.

LESSON 120

AURAL COMPREHENSION EXERCISE

Narration

Bateria artylerii na froncie

Bolesława Borutę poznałem w styczniu, kiedy zaczynał się czwarty rok wojny. Został on przydzielony do naszej baterii stodwudziestek, zajmującej stanowiska na głównej pozycji obrony biegnącej wzdłuż wielkich lasów iglastych. Wyglądał on na starego żołnierza, ale ponieważ był tylko kanonierem wszyscy myśleliśmy, że jest on jednym z tych niezdatnych do służby wojskowej w czasach normalnych, którzy w trzecim roku wojny zostali powołani i dawano im przydział nawet do oddziałów frontowych. Wkrótce jednak przekonaliśmy się, że mylimy się bardzo.

W czasie awarii jednego z dział samobieżnych, Boruta szybko wskazał na defekt w podwoziu. Przyparty do muru przez niektórych kolegów artylerzystów przyznał się, że jest inżynierem z zawodu i że studiował też fizykę. Fakt, że Boruta studiował fizykę pomógł nam zrozumieć, skąd on tak dużo wie o balistyce. Ciągle jednak nie było dla nas jasne, skąd Boruta tak wiele wie o kierowaniu ogniem, o błędach w celowaniu i innych problemach obsługiwania dział. Najwięcej zaś dziwiło nas, dlaczego Boruta jest tylko kanonierem, a nie chociaż kapralem jak my wszyscy byliśmy. I jak to na froncie, w wolnych chwilach od służby rozmawialiśmy - my starzy koledzy frontowi - o tym nowym koledze. Niektórym kolegom nie podobało się też to, że Boruta mało mówił o sobie. Nawet jeden z artylerzystów poszedł pewnego dnia do dowódcy ba-

terii i zameldował mu, że ten nowy artylerzysta to jakiś tajemniczy człowiek, może nawet szpieg. Dowódca jednak dziwnie nie zainteresował się tym, a nawet powiedział temu artylerzyście, żeby nie opowiadał głupstw i na tym się skończyło. Po paru tygodniach wszyscy z konieczności przyzwyczaili się do tego tajemniczego kolegi, a nawet niektórzy, jak ja sam, przywiązali się do niego. Boruta miał dobry charakter, nie bał się niczego i często dzięki niemu był dobry nastrój w baterii. Od czasu do czasu tylko jeszcze nas dziwiło, dlaczego Boruta jest wyznaczany do najgorszej służby i na najgorsze zadania. Pewnego dnia jednak niespodziewanie wszystko stało się dla nas jasne. W czasie kiedy Boruta był na wysuniętym punkcie obserwacyjnym, zatrzymał się przy naszej baterii porucznik czołgista i pytał o ogniomistrza Bolesława Borutę. Usłyszawszy, że w baterii nie ma ogniomistrza Bolesława Boruty, ale jest kanonier o takim samym nazwisku, czołgista powiedział: „A to go jednak cholera zdegradowali". Potem pytany przez nas opowiedział nam historię Boruty. Został on powołany do artylerii, gdy się tylko wojna zaczęła. Awansował szybko na ogniomistrza i miał widoki zostać oficerem. Miał dużo szczęścia, bo pomimo że uczestniczył w wielu bitwach, nie był nawet ranny. Zanim dostał ten przydział, był na południowym odcinku frontu, który znajdował się już na terenie nieprzyjaciela. Tu porucznik czołgista poznał go bliżej i, jak mówił, spędził z nim wiele przyjemnych chwil w różnych knajpach. Boruta lubił się bawić tak na froncie, jak

i daleko na tyłach i to go jednego dnia kosztowało dużo. Chociaż dowództwo zakazało jakichkolwiek kontaktów z ludnością cywilną, bo wśród niej miała być poważna liczba szpiegów i dywersantów, Boruta poznawszy jakąś piękną blondynę, umawiał się z nią na randki. Prawdopodobnie dowódca baterii wiedział o tym, ale widocznie nie widział w tym nic złego. Potem jednak jednostka artylerii, w której służył Boruta była systematycznie bombardowana przez lotnictwo npla. Systematyczne naloty npla na dobrze zamaskowane stanowiska dział, zwróciły uwagę „Dwójki" na piękną znajomą Boruty. W kilka dni później piękna blondyna została aresztowana za przesyłanie informacji nieprzyjacielowi, a Boruta stanął przed sądem wojennym. Oficer czołgista nie wiedział, jak się sprawa skończyła, bo został przydzielony do innej jednostki, ale widocznie Boruta stracił swój stopień. Teraz zrozumieliśmy, dlaczego Boruta jest tylko kanonierem i dlaczego dowódca wyznaczał go do najgorszej służby. Myśleliśmy też, że pomimo wszystko Boruta i tak miał dużo szczęścia nie tylko na froncie, ale i w życiu, bo mogło być gorzej.

VOCABULARY

Narration

1. główna pozycja obrony - main line of resistance

2. las iglasty, m. - coniferous forest
   lasu iglastego, gen. s.

3. niezdatny, niezdatna, niezdatne - unfit

4. mylić się, i. omylić się, p. - to make a mistake
   mylę się omylę się
   myli się omyli się

5. awaria, f. - crash, wreck

6. defekt, m. - malfunction, mechanical trouble
   defektu, gen. s.

7. podwozie, n. - chassis, landing gear

8. przypierać do muru, i. - to pin down, to drive into a corner
   przypieram do muru
   przypiera do muru

   przyprzeć do muru, p.
   przyprę do muru
   przyprze do muru

   przyparty do muru - cornered

9. artylerzysta, f. - artilleryman

10. studiować, i. - to study

11. fizyka, f. - physics

12. balistyka, f. - ballistics

13. kierowanie ogniem, n. - fire direction, fire control

14. błąd, m. - mistake, error
    błędu, gen. s.

15. obsłużyć, p. obsługiwać, i. - to service
    obsłużę obsługuję
    obsłuży obsługuje

16. konieczność, f. - necessity, urgency

17. przywiązać (się), p.
przywiążę (się)
przywiąże (się)

przywiązywać (się), i.
przywiązuję (się)
przywiązuje (się)

- to attach (oneself)

18. charakter, m.
charakteru, gen. s.

- nature, character

19. niespodziewanie - unexpectedly

20. czołgista, n. - tankman, tanker, tank corpsman

21. zdegradować, p. degradować, i.
zdegraduję degraduję
zdegraduje degraduje

- to reduce to the ranks, to demote

22. historia, f. - history, story

23. awansować, i. zaawansować, p.
awansuję zaawansuję
awansuje zaawansuje

- to be promoted, to promote

24. uczestniczyć, i. (no perf.)
uczestniczę
uczestniczy

- to participate

25. zakazać, p. zakazywać, i.
zakażę zakazuję
zakaże zakazuje

- to forbid, to prohibit

26. liczba, f. - number, quantity

27. umówić się, p. umawiać się, i.
umówię się umawiam się
umówi się umawia się

- to agree, to reach agreement

28. systematyczny, systematyczna, systematyczne - systematic

systematycznie - systematically

COI .119

29. zwracać uwagę, i. zwracam uwagę zwraca uwagę — zwrócić uwagę, p. zwrócę uwagę zwróci uwagę — to notice, to turn one's attention

LESSON 121

PATTERN SENTENCES

1. Nasza zmechanizowana jednostka wyjechała wczoraj na manewry.
2. Gazety to doskonałe źródło informacji.
3. Mazury znajdują się w północnej Polsce.
4. Prognoza pogody na jutro nie jest pewna.
5. Typowy Anglik mało mówi.
6. Sierżant Kowalski krzyknął: "Zbiórka!"
7. Nasz opancerzony transporter został ostrzelany przez npla.
8. Dziś nie ma chmur i niebo jest niebieskie.
9. Kiedy wstałem, słońce było już wysoko nad horyzontem.
10. Lada moment miały się ukazać samoloty nieprzyjacielskie.
11. Dziś żołnierzom zabroniono wychodzić z koszar.
12. Niestety instrukcja w sprawie amunicji przyszła za późno.
13. Droga gruntowa, którą jechaliśmy, prowadziła przez pola i łąki.
14. Kierowca musiał zmniejszyć szybkość samochodu, bo droga była zła.
15. Po drodze do miasta widzieliśmy liczne ciężarówki i czołgi.
16. Silnik samolotu widocznie musiał wysiąść, gdyż pilot wyskoczył na spadochronie.
17. Kierowca ciężarówki miał dwie zapasowe opony.
18. Nasz dowódca zapotrzebował z dywizji specjalny oddział saperów do przebicia tunelu przez górę.
19. Utrzymywanie łączności z kompanią zaopatrzenia było bardzo trudne.
20. Zakłócenia w odbiorze były tak silne, że kapral nie mógł zrozumieć meldunku.
21. Muszę wyprostować nogi, bo siedziałem pół dnia w czołgu.

22. Przed nami leżała szeroka równina.

23. Na stole stała pusta butelka.

24. Kapral Cichocki miał bardzo rzadkie włosy.

25. Przed nami było widać duży betonowy schron.

26. Konstrukcja tego mostu była słaba i było jasne, że nasze czołgi po nim nie przejdą.

27. Straciliśmy dużo żołnierzy, zanim zajęliśmy ten fort.

28. Sytuacja na froncie poprawiła się znacznie.

29. Okręt nasz wpłynął do portu i natychmiast zaczął tankować.

LESSON 121

AURAL COMPREHENSION EXERCISE

Narration

Piechota zmechanizowana w drodze na manewry

Trudno powiedzieć, żeby piechurzy cieszyli się bardzo na okres jesiennych manewrów. Tym razem jednak, kiedy koledzy z kompanii dowodzenia powiedzieli nam, że prawdopodobnie nasza zmechanizowana jednostka wyjedzie na manewry, ucieszyliśmy się bardzo. Według pogłosek, i to z dobrego źródła, mieliśmy jechać na Mazury. Wielu z nas nigdy nie miało okazji spędzić wczasów w tych pięknych okolicach, więc ucieszyliśmy się tym bardziej, że tego roku jesień zaczęła się naprawdę dobrze i według prognozy meteorologicznej miała być typowo złota polska. Nasza jednostka stała w małym mieście około stu kilometrów na południowy wschód od Warszawy. Jakieś dwa dni po otrzymaniu informacji od kolegów z dowództwa, o czwartej nad ranem obudził nas krzyk: „alarm". Nie wątpiliśmy ani przez chwilę, że to będzie wyjazd na manewry. Wyskoczyliśmy z łóżek i kiedy kilka minut później usłyszeliśmy rozkaz: „zbiórka", wszyscy byliśmy gotowi i w pełnym oporządzeniu i uzbrojeniu wybiegliśmy przed koszary. W czasie kiedy szefowie kompanii sprawdzali oporządzenie i uzbrojenie osobiste, i czy wszyscy są obecni, zajechały nasze opancerzone transportery. W kilka minut później byliśmy już w drodze. Pomimo że spać się nam chciało i nie jedliśmy jeszcze śniadania, nastrój wśród kolegów był dobry, bo niebo nad nami było czyste i było przyjemnie i ciepło. Na

horyzoncie zaczęło się robić jasno, kiedy dojechaliśmy do jakiejś małej wsi i zatrzymaliśmy się. Radość była wielka, kiedy ukazały się nasze kuchnie polowe. Po dobrym gorącym śniadaniu ruszyliśmy dalej w drogę w kierunku północno-wschodnim. Podoficer, który znał okolicę, powiedział nam, że właśnie jesteśmy na wysokości Warszawy, która leży na zachód od nas. Próbowaliśmy się dowiedzieć od niego, dokąd dokładnie jedziemy, ale widocznie zabroniono mu tego mówić, albo może jeszcze nie miał żadnych instrukcji, bo nic nam nie powiedział. „O wszystkim dowiecie się na czas" - dodał tylko po chwili. Po obiedzie, który zjedliśmy o piętnastej zero zero nad Bugiem, jazda stała się mniej przyjemna, bo wjechaliśmy na drogę gruntową, a transportery nie zmniejszyły szybkości. Powietrze pełne było kurzu i często mijaliśmy liczne stojące przy drogach transportery innych jednostek. Ucieszyliśmy się nawet, kiedy w pewnym momencie silnik naszego transportera „wysiadł". Dowódca naszej drużyny, plutonowy Suchy, zameldował radiotelefonem o wypadku dowódcy naszego plutonu porucznikowi Gawędzie, który dał mu jakieś instrukcje. Szofer szybko znalazł defekt, ale nie mógł nic sam zrobić, bo nie miał zapasowej części, którą trzeba było wymienić. Podoficer starał się zapotrzebować zapasową część radiotelefonem z kompanii zaopatrzenia, ale zakłócenia w odbiorze były tak silne, że dopiero po dziesięciu minutach mógł rozmawiać z podoficerem zaopatrzenia. Część zapasowa miała być natychmiast przywieziona helikopterem. Ponieważ było jasne, że będziemy stali dłużej w tym miejscu, podoficer pozwolił nam wysiąść z transporterów, żeby wyprostować trochę nogi.

LESSON 121

Staliśmy na szerokiej równinie. Przed nami były prawie że puste pola. Tylko tu i tam widać było rzadkie krzaki. Daleko na horyzoncie widać było jakąś betonową konstrukcję. Podoficer powiedział nam, że to jest jakiś stary fort wybudowany przez Niemców w czasie drugiej wojny światowej. Tymczasem nadleciał helikopter z mechanikiem i z zapasową częścią silnika. Pół godziny później silnik znowu pracował i ruszyliśmy w drogę. Po godzinie jazdy wjechaliśmy na znacznie lepszą i szerszą drogę. Nasz transporter jechał z dużą szybkością, żeby połączyć się z kolumną przed wieczorem w miejscowości, gdzie mieliśmy tankować i biwakować.

VOCABULARY

Narration

1. zmechanizowany, zmechanizowana zmechanizowane - mechanized
2. źródło, n. - source, spring
3. Mazury, nom. pl. - Masuria, Masurian Lakeland
4. prognoza, f. - forecast (weather)
5. typowy, typowa, typowe - typical
6. „Zbiórka!" - "Fall in!"
7. opancerzony transporter, m. opancerzonego transportera, gen. s. - armored carrier, weapons carrier
8. niebo, n. - sky
9. horyzont, m. horyzontu, gen. s. - horizon
10. ukazywać się, i. ukazuję się ukazuje się; ukazać się, p. ukażę się ukaże się - to emerge, to appear
11. zabronić, p. zabronię zabroni; zabraniać, i. zabraniam zabrania - to forbid, to prohibit
12. instrukcja, f. - directive, instruction
13. droga gruntowa, f. - country road, dirt road
14. zmniejszać (się), i. zmniejszam (się) zmniejsza (się); zmniejszyć (się), p. zmniejszę (się) zmniejszy (się) - to reduce, to lessen, to decrease
15. liczny, liczna, liczne - numerous
16. wysiadać, i. wysiąść, p. (first pers. not used) wysiada wysiądzie - to be out of action

LESSON 121

17. zapasowy, zapasowa, zapasowe - reserve, spare, extra, as adj.

18. zapotrzebować, p. - to demand, to require
zapotrzebuję
zapotrzebuje

19. kompania zaopatrzenia, f. - service and/or supply company

20. zakłócenie, n. - interference (radio)

21. wyprostować, p. - to straighten, to unbend
wyprosuję
wyprostuje

wyprostowywać, i.
wyprostowuję
wyprostowuje

22. równina, f. - plain (topogr.)

23. pusty, pusta, puste - empty

24. rzadki, rzadka, rzadkie - rare, scarce, thin

25. betonowy, betonowa, betonowe - concrete

26. konstrukcja, f. - construction, design

27. fort, m. - fort
fortu, gen. s.

28. znaczny, znaczna, znaczne - considerable, significant

znacznie - considerably, significantly

29. tankować, i. zatankować, p. - to refuel, to service
tankuję zatankuję
tankuje zatankuje

PATTERN SENTENCES

1. Z powodu dużych strat dowódca kompanii musiał przyłączyć mój pluton do drugiego plutonu trzeciej kompanii.
2. Mieliśmy dwudziestu rannych, więc musieliśmy pozostać w tyle.
3. Piechota nieprzyjaciela zbliżała się skokami do naszych okopów, więc trzeba było działać bardzo szybko.
4. Kowalski wyskoczył z okopu, by zadać cios bagnetem oficerowi nieprzyjaciela.
5. Zwiad naszej jednostki dostarczył ważnych informacji o nieprzyjacielu.
6. Toruń leży w rejonie dolnej Wisły.
7. Nasze czołgi musiały wejść do walki pod osłoną dymną.
8. W roku 1945 niemieckie siły powietrzne miały mało myśliwców.
9. Paliwo jest bardzo ważnym czynnikiem w prowadzeniu wojny.
10. Sprzęt bojowy naszej dywizji jest doskonały.
11. Jaskrawe kolory domów widać było z daleka.
12. Rozjemca rozmawiał z naszym pułkownikiem.
13. Hasło było znane tylko wartownikom.
14. Jeden z wartowników nie wiedział, jaki jest nasz odzew.
15. Miejscowy milicjant zrobił we wsi rewizję.
16. Nasz samolot obserwacyjny miał się pojawić nad stanowiskami nieprzyjaciela o 8 zero zero.
17. Po ciężkich walkach trzeba było kompletnie zreorganizować nasze oddziały.
18. Nieprzyjaciel nie mógł się dłużej opierać i wycofał się za rzekę.
19. Nasze lotnictwo starało się zmęczyć nieprzyjaciela i zmusić go do poddania się.
20. Maska przeciwgazowa jest częścią oporządzenia żołnierza.

21. Klucz musiał widocznie upaść na ziemię, kiedy czyściłem stół.

22. Ucieczka trzydziestu jeńców z obozu nieprzyjacielskiego udała się.

23. W obozie trzeba było dzielić jeden bochenek chleba na ośmiu jeńców.

24. Dowódca kompanii wydał komendę „Przerwij ogień!"

25. Nieprzyjaciel miał tak mało czasu na wycofanie się, że musiał porzucić ciężką bronń.

26. Wyrzutnia wielorakietowa stała blisko wzgórza.

27. Na początku 1945 roku klęska Niemiec była już pewna.

LESSON 122

AURAL COMPREHENSION EXERCISE

Narration

Piechota zmechanizowana na manewrach

Było już po zachodzie słońca, kiedy wreszcie przyłączyliśmy się do kolumny naszego batalionu. Żaden wóz nie pozostawał w tyle i kolumna posuwała się naprzód w największym porządku. Około dziewiętnastej, gdy było już ciemno zatrzymaliśmy się w małej miejscowości Andrzejewo. Kiedy wysiedliśmy z transporterów, porucznik Gawęda zarządził natychmiast odprawę całego plutonu. „Znajdujemy się już na terenie działań wojennych" - mówił porucznik - „i od tej chwili wszystko jest już tak jak na wojnie. Najpierw chcę wam objaśnić sytuację. My należymy do armii „niebieskiej", która naciera ze wschodu na zachód. Armia „czerwona" miała główne pozycje obrony między jeziorem Śniardwy a rzeką Narwią, wzdłuż rzeki Pisy. Nasza dywizja miała zadać cios nieprzyjacielowi z południa z flanki, ale kiedy zwiad npla dowiedział się o naszym manewrze, nieprzyjaciel zaczął wycofywać się na zachód i prawdopodobnie będzie chciał zatrzymać nas na wschód od dolnej Wisły. Naszym zadaniem będzie teraz pościg za nieprzyjacielem i jutro rano wejdziemy do walki. Zadanie nasze będzie łatwe bo siły powietrzne nieprzyjaciela z powodu braku paliwa są słabe i nie będziemy musieli za bardzo obawiać się nalotów. Prawdopodobnie po nawiązaniu styczności z nieprzyjacielem rozwiniemy się z marszu w tyralierę do natarcia. A teraz chcę wam coś powiedzieć jako wasz dowódca. Na manewry te patrzą przedstawiciele wojskowi prawie całego świata. Pokażcie więc co umiecie. Uważajcie

na wszystkie znaki i napisy. Na mostach, domach, sprzęcie bojowym i czołgach mogą być tablice z jaskrawymi napisami, żeby z daleka było widać, że są zniszczone. Uważajcie na to. Jak zobaczycie, że jest napisane iż most jest zniszczony to nie przechodźcie po tym moście, ale w bród przez rzekę. Wszędzie będą rozjemcy. Kiedy rozjemca wam powie, że jesteście zabici to leżcie spokojnie na ziemi. No i jeszcze jedno - jak wyskakujecie z transporterów to nie jak stare kobiety, ale dobrze wyszkoleni żołnierze. A niech który z was złamie, albo skręci nogę, to ja mu złamię albo skręcę drugą. Hasło nasze tej nocy jest „bagnet", a odzew „Kutno". A teraz idźcie do kuchni polowej po kawę, a potem na kwatery, które wam wyznaczono". Po zjedzeniu kolacji niektórzy koledzy zaczęli rozmawiać z miejscowymi dziewczynami, ale zaraz pojawił się porucznik i kazał im iść spać, bo - jak mówił - ruszamy rano bardzo wcześnie.

Pościg za nieprzyjacielem miał szybkie tempo, by nie pozwolić mu zreorganizować sił. Wprawdzie tu i tam nieprzyjaciel starał się opierać, szczególnie w rejonie jezior, ale nie mógł zatrzymać naszego marszu naprzód. Nasz batalion nawiązał styczność z nieprzyjacielem w rejonie Nidzicy. Wyskoczyliśmy z transporterów i rozwinęliśmy się natychmiast w tyralierę, starając się iść za czołgami, które nacierały razem z nami. Czołgi jednak miały dużą szybkość i to męczyło nas bardzo. Mieliśmy też dużo rannych i zabitych. W pewnej chwili nieprzyjaciel użył na naszym odcinku gazów i musieliśmy posuwać się w maskach przeciwgazowych. Upadaliśmy już prawie ze zmęczenia, kiedy usłysze-

liśmy silny ogień artylerii, karabinów maszynowych i moździerzy npla. Czołgi nasze zatrzymały się, a nawet zaczęły wycofywać, bo rozjemcy dawali znaki, że kilka zostało zniszczonych. Nieprzyjaciel zdążył wycofać się na z góry przygotowane pozycje obronne i ucieczka jego się skończyła. Od pierwszej transzei npla dzieliło nas jakieś dwieście metrów. Zaczęło się robić ciemno i otrzymaliśmy rozkaz okopania się. Nad ranem o szóstej zero zero otworzyliśmy ogień na nieprzyjaciela, ale w godzinę później wydano komendę: „Przerwij ogień!" Kiedy zrobiło się zupełnie jasno zrozumieliśmy dlaczego. Transzeja pierwsza npla była pusta. Tu i tam widać było porzucony sprzęt. Wkrótce dowiedzieliśmy się, że dzięki użyciu przez nas ognia wyrzutni wielorakietowych na odcinku północnym, front tam został przerwany i to zdecydowało o klęsce armii „czerwonej". Jeszcze przez dwa dni nieprzyjaciel cofał się, ale nie mogąc przeprawić swych czołgów i ciężkiego sprzętu bojowego przez Wisłę, poddał się. Manewry skończyły się.

LESSON 122

VOCABULARY

Narration

1. przyłączyć (się), p. - to join
   przyłączę (się)
   przyłączy (się)

   przyłączać (się), i.
   przyłączam (się)
   przyłącza (się)

2. pozostawać w tyle, i. - to fall (lag) behind
   pozostaję w tyle
   pozostaje w tyle

   pozostać w tyle, p.
   pozostanę w tyle
   pozostanie w tyle

3. działać, i. zdziałać, p. - to work, to act, to operate, to have effect
   działam zdziałam
   działa zdziała

   działania wojenne - hostilities

4. zadać cios, p. zadawać cios, i. - to deliver a blow
   zadam cios zadaję cios
   zada cios zadaje cios

5. zwiad, m. - reconnaissance
   zwiadu, gen. s.

6. dolny, dolna, dolne - lower

7. wejść do walki, p. - to enter into combat, to join the battle

8. siły powietrzne - Air Force

9. paliwo, n. - fuel

10. sprzęt bojowy, m. - matériel
    sprzętu bojowego, gen. s.

11. jaskrawy, jaskrawa, jaskrawe - bright

12. rozjemca, m. - arbiter, moderator, umpire
    rozjemcy, gen. s.

13. hasło, n. - pass, password

14. odzew, m. - response, countersign
odzewu, gen. s.

15. miejscowy, miejscowa, miejscowe - local

16. pojawić się, p. pojawiam się - to emerge, to appear
pojawię się
pojawi się
pojawiać się, i.
pojawiam się
pojawia się

17. reorganizować, i. - to reorganize
reorganizuję
reorganizuje

zreorganizować, p.
zreorganizuję
zreorganizuje

18. opierać się, i. oprzeć się, p. - to resist, to oppose
opieram się
opiera się
oprzę się
oprze się

19. męczyć(się), i. zmęczyć(się), p. - to tire
męczę(się)
męczy(się)
zmęczę(się)
zmęczy(się)

20. maska przeciwgazowa, f. - gas mask

21. upaść, p. upadać, i. - to fall
upadnę
upadnie
upadam
upada

22. ucieczka, f. - escape, flight

23. dzielić, i. podzielić, p. - to divide, to separate
dzielę
dzieli
podzielę
podzieli

24. "Przerwij ogień!" - "Cease fire!"

25. porzucić, p. porzucać, i. - to throw, to abandon, to leave behind
porzucę
porzuci
porzucam
porzuca

26. wyrzutnia wielorakietowa, f. - multiple rocket launcher

27. klęska, f. - defeat

— Jak się to miasteczko nazywa? Pamiętam tylko, że mieszkają tu: Hela, Mania i Cesia. Czwartej nie mogę sobie przypomnieć...

126 ISI

PATTERN SENTENCES

1. Na wiosnę, w Polsce jest często powódź.
2. Woda kiedy się gotuje ma sto stopni Celsjusza, a kiedy zamarza ma zero stopni Celsjusza.
3. Na wiosnę poziom rzek w Polsce bardzo się podnosi.
4. Stacja metereologiczna w Gdyni ogłasza komunikaty o pogodzie na Bałtyku.
5. Sytuacja na froncie musiała się pogorszyć, bo nasze dowództwo wysłało tam dwa nowe bataliony.
6. Wczoraj wyszło rozporządzenie, że ludność cywilna może chodzić po ulicach tylko do dziesiątej wieczorem.
7. Strefa neutralna to jest teren, na którym żadne państwo nie może utrzymywać sił zbrojnych.
8. Musimy zawsze być w pogotowiu, jeżeli chcemy żyć w spokoju.
9. Kierownictwo ewakuacji ludności cywilnej było w rękach dowództwa Wewnętrznej Służby Wojskowej.
10. Nadzór nad czyszczeniem zniszczonego bombami miasta miał dowódca saperów.
11. Nad rzeką leżał porzucony sprzęt saperski.
12. Ponieważ partyzanci spalili dwie stodoły, żandarmi musieli patrolować przez całą noc okolicę miasta.
13. W czasie wczorajszej burzy grobla na lewym brzegu rzeki została przerwana.
14. Kiedy zrobiło się cieplej, lód zaczął pękać i kra ruszyła na rzece.
15. Saperzy chcieli odkryć słabe punkty w groblach.
16. W Kalifornii robotnik niewykwalifikowany zarabia minimum $1.25 na godzinę.
17. Szum morza był w nocy tak silny, że nie mogliśmy spać.
18. Nie chcę kupić tego pola nad rzeką, bo się boję, że w czasie burzy woda może je łatwo zalać.

LESSON 123

19. Wydajemy dużą ilość pieniędzy na utrzymanie samochodu.
20. Uparty człowiek często ma trudności w życiu.
21. Strach przed śmiercią jest rzeczą normalną u każdego człowieka.
22. Lekarz powiedział, że dla tego człowieka nie ma już ratunku.
23. Przejście przez zaminowany teren jest niemożliwe.
24. Ta wieś dopiero od roku ma elektryczność.
25. Duży reflektor oświetlał całe pole.
26. Dowódca plutonu kazał rozdzielić znalezione papierosy.
27. Punkt medyczny znajdował się w starym domu nad rzeką.
28. Ten kapral musi codziennie rozdawać listy żołnierzom.
29. Naczelnik straży ogniowej został ranny podczas pożaru.
30. Remont samochodu kosztuje często bardzo dużo.

AURAL COMPREHENSION EXERCISE

Narration

Akcja saperów w czasie powodzi

Zdarzyło się to kilkanaście lat temu pod koniec marca. Na polach leżał jeszcze śnieg i rzeki były jeszcze częściowo zamarznięte, kiedy temperatura nagle podniosła się o jakieś piętnaście stopni Celsjusza i ciepły deszcz zaczął padać. Śnieg i lód zaczęły topnieć i poziom wody w rzekach zaczął się szybko podnosić. Można się więc było spodziewać powodzi, szczególnie na niskich terenach nad Wisłą. Stacje meteorologiczne wydawały często przez radio komunikaty, które niestety mówiły o możliwości pogorszenia się sytuacji. Władze państwowe wydały więc rozporządzenia, by ludność w strefach położonych niżej od poziomu rzek była w pogotowiu na wypadek, gdyby rzeki wyszły z brzegów. Kierownictwo i nadzór nad ewakuacją zostały oddane w ręce oddziałów saperów. Specjalne patrole saperskie patrolowały brzegi rzek, których groble mogły nie utrzymać ciśnienia kry i wody. To patrolowanie dało dobre wyniki, gdyż w kilku miejscach saperzy odkryli słabe punkty w groblach i natychmiast rozpoczęli ewakuację ludności z bliskich wsi i miasteczek. Tylko dzięki temu udało się zmniejszyć do minimum straty w ludziach, ponieważ wkrótce potem groble zostały przerwane i woda z nieprzyjemnym szumem zaczęła zalewać tereny na prawym brzegu Wisły. Mimo tego, że ewakucja była prowadzona szybko i systematycznie, pewna ilość upartych gospodarzy została na swoich gospodarstwach. Ratowanie tych lu-

dzi nie było teraz łatwe. Prąd wody był w wielu miejscach bardzo silny i saperzy mieli poważne trudności w dostawaniu się swymi pontonami do siedzących na dachach ludzi, których dopiero teraz opanował strach. Szukali oni ratunku nie tylko na dachach domów, ale i na wysokich drzewach. Ratowanie ludzi było tylko częścią zadania i pracy jednostek saperów. Zbierającą się krę około filarów i przyczółków mostów, mogącą w każdej chwili zniszczyć most, trzeba było rozbijać bombami zrzucanymi z helikopterów, lub wysadzać specjalnymi ładunkami wybuchowymi. Saperzy też musieli budować w mniej zalanych wodą miastach przejścia z jednej strony ulicy na drugą. Wiele miast było bez elektryczności, bo woda zniszczyła linie prądu elektrycznego. Saperzy i tu przychodzili z pomocą budując tymczasowe linie. Służba ich trwała dwadzieścia cztery godziny, bo i w nocy musieli oni przy świetle silnych reflektorów pracować, żeby opanować sytuację. Nawet saperskie kuchnie polowe brały udział w akcji, rozdzielając gorące jedzenie jak na przykład zupę, kawę i mleko. Oczywiście z saperami współdziałała milicja i straż pożarna oraz inne organizacje, a szczególnie Czerwony Krzyż, który zajmował się pomocą medyczną i rozdawaniem odzieży i koców. Naczelnicy straży pożarnych byli w stałym kontakcie z dowódcami batalionów saperskich, które często potrzebowały sprzętu straży pożarnej. Po opadnięciu wody zaczęła się jeszcze gorsza praca dla oddziałów saperskich. Uszkodzone drogi i mosty musiały być natychmiast naprawione. Tam, gdzie most został kompletnie zniszczony, musiał być zbudowany tymczasowy z drzewa, żeby ruch na drogach i liniach kolejo-

wych był normalny. Niektóre urządzenia kolejowe potrzebowały remontu i tu znowu tylko saperzy mogli pomóc.

Nic więc dziwnego, że kiedy ludność wróciła do normalnego trybu życia, dziękowała przede wszystkim saperom za pomoc. Wszystkie gazety opisywały akcję ratunku i pomocy na terenie powodzi. Okazało się, że wśród saperów było kilku naprawdę bohaterów. Adam Bąk, kapral saperów, płynął aż pół kilometra, żeby złapać i uratować małe dziecko, które razem z łóżeczkiem woda niosła w kierunku głównego prądu. Kazimierz Śliwka aż pięć razy musiał nurkować w zimnej i brudnej wodzie, żeby uratować tonącą dziewczynę. Drużyna saperów pod dowództwem plutonowego Józefa Leśnika uratowała pięćdziesięciu ludzi, którzy się schronili na drzewa w ogrodach i sadach, które woda zaczęła zalewać. Wszyscy ci bohaterowie dostali odznaczenia, a niektórzy nawet awanse.

LESSON 123

VOCABULARY

Narration

1.	powódź, f.		- flood
2.	stopień Celsjusza, m.		- centigrade, (according to Celsius scale)
3.	poziom, m. poziomu, gen. s.		- level, degree
4.	stacja meteorologiczna, f.		- weather station
5.	pogorszyć się, p. pogorszę się pogorszy się	pogarszać się, i. pogarszam się pogarsza się	- to worsen, to grow worse, to deteriorate
	pogorszenie się		- worsening, a turn to the worse
6.	rozporządzenie, n.		- instructions, order
7.	strefa, f.		- strip, belt, zone
8.	być w pogotowiu		- to be on the alert
9.	kierownictwo, n.		- management, leadership, guidance, direction
10.	nadzór, m. nadzoru, gen. s.		- control, supervision
11.	saperski, saperska, saperskie		- engineer (adj.)
12.	patrolować, i. patroluję patroluje		- to patrol
	patrolowanie, n.		- patrolling
13.	grobla, f.		- dike, bank
14.	kra, f.		- flee, floating ice
15.	odkrywać, i. odkrywam odkrywa	odkryć, p. odkryję odkryje	- to discover, to uncover
16.	minimum, n.		- minimum

17. szum, m.
szumu, gen. s. - noise, static (radio)

18. zalać, p. zalewać, i.
zaleję zalewam
zaleje zalewa - to flood, to streak, to inundate

19. ilość, f. - numerical strength, quantity

20. uparty, uparta, uparte - stubborn, persistent unyielding

21. strach, m.
strachu, gen. s. - fear, fright

22. ratunek, m.
ratunku, gen. s. - rescue

23. przejście, n. - passage

24. elektryczność, f. - electricity, electric power

25. reflektor, m.
reflektoru, gen. s. - searchlight

26. rozdzielać, i. rozdzielić, p.
rozdzielam rozdzielę
rozdziela rozdzieli - to distribute

27. medyczny, medyczna, medyczne - medical

28. rozdać, p. rozdawać, i.
rozdam rozdaję
rozda rozdaje - to distribute, to issue, to give out

29. naczelnik, m. - chief, head, superior

30. remont, m.
remontu, gen. s. - repair, overhaul

LESSON 124

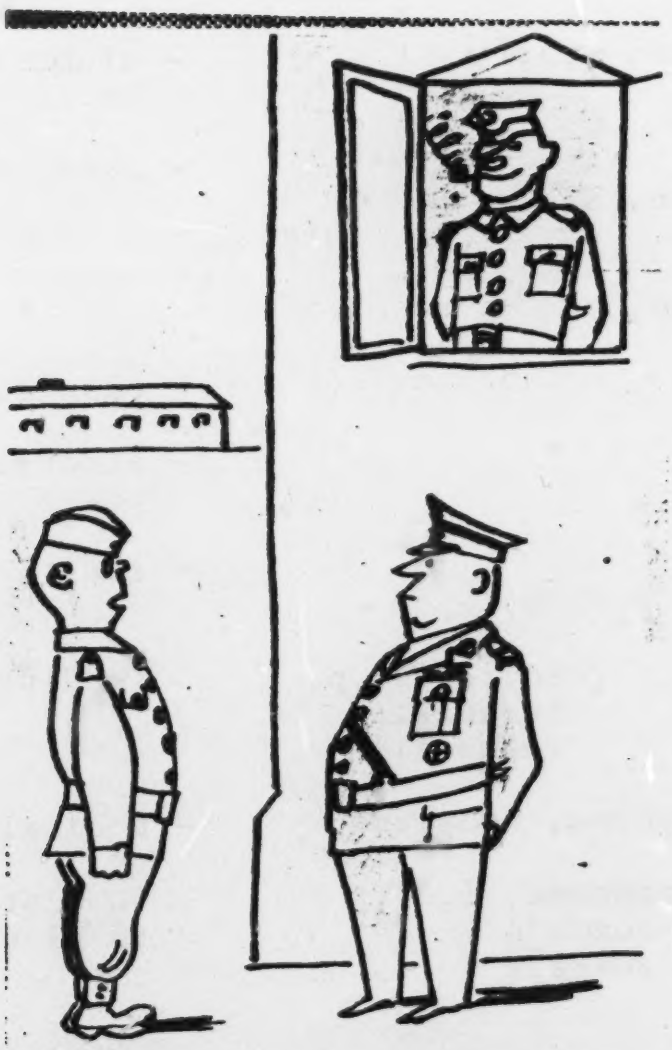

Major: — Nad pułkownikiem stoi generał. A kto stoi nade mną?
Rekrut: — Nad ob, majorem stoi kapral Matysiak, który pali fajkę...

PATTERN SENTENCES

1. Wczoraj w „Trybunie Ludu" był ciekawy artykuł o wojsku.
2. Polska ludowa miała w 1962 roku 31 milionów mieszkańców.
3. Partia komunistyczna w Polsce ma ponad milion członków. (1 306 215 w roku 1961)
4. Przez okno widać było piękne błękitne niebo.
5. Żołnierze jednostek pancernych nosili czarne berety.
6. Widziałem wczoraj parowiec, który płynął po Wiśle.
7. Kotwica naszego okrętu ważyła 20 ton.
8. Cała flota polska wypłynęła na manewry na Bałtyk.
9. W czerwcu 1944 roku odbył się desant morski na północnym wybrzeżu Francji.
10. Lądowanie naszych oddziałów na wybrzeżu nieprzyjaciela udało się.
11. Nasz kuter został ostrzelany przez artylerię nieprzyjaciela.
12. Ćwiczenia desantowe muszą się odbywać nawet wtedy, kiedy morze jest burzliwe.
13. W czasie burzy grozi nam rozbicie się o skaliste wybrzeże.
14. Kiedy torpeda trafiła nasz okręt, żołnierze zaczęli skakać do morza.
15. Żołnierze zostali załadowani na barki ćwiczebne.
16. Saperzy wbili do piasku gruby i długi pal.
17. Kompania zatrzymała się na noc we wsi i podoficerowie zaczęli umieszczać żołnierzy po chałupach.
18. Flotylla desantowa nieprzyjaciela zbliżała się szybko do naszych brzegów.
19. Nieprzyjaciel nie mógł wytrzymać ognia naszej artylerii i bombardowania samolotów więc zaczął wycofywać się.
20. Piękna roślinność pokrywa tę małą wyspę.

LESSON 124

21. Dyrektor musiał zrezygnować ze swojego stanowiska.

22. Milicjant musiał ustawić ludzi, którzy czekali na bilety przed kinem, w długi szereg.

23. Park czołgowy znajdował się blisko lasu.

24. Park wozów bojowych npla został zupełnie zniszczony przez nasze lotnictwo.

25. Pistolet maszynowy jest skuteczną bronią.

26. Flota nawodna nieprzyjaciela była bardzo silna.

27. W czasie wojny flota podwodna niemiecka zniszczyła wiele statków.

28. Hydroplan jest też często używany przez milicję.

29. Pancernik zniszczył kilka naszych kutrów.

30. Łamacze lodu są używane na morzach północnych.

LESSON 124

AURAL COMPREHENSION EXERCISE

Narration

Jednostki obrony wybrzeża

Dziennikarz Motola pracujący dla komunistycznej gazety jednego z krajów Europy zachodniej bardzo się ucieszył, kiedy pewnego dnia wysłano go do Polski. Miał on napisać szereg artykułów o wojsku Polski ludowej. Motola był członkiem partii komunistycznej swojego kraju i po przyjeździe do Polski czuł się zaraz jak u siebie w domu, szczególnie że mówił trochę po polsku. Przyjechał on do Warszawy dzień przed defiladą z okazji święta narodowego 22 lipca. Motola miał ze sobą doskonały aparat fotograficzny i z góry cieszył się na zdjęcia, jakie miał zamiar zrobić. Rano więc 22 lipca wyszedł on wcześnie z hotelu i, dzięki swojej legitymacji dziennikarza gazety komunistycznej, znalazł on łatwo dobre miejsce dla obserwacji defilady i spokojnie mógł robić zdjęcia różnych oddziałów wojskowych. Orientował się on dosyć dobrze w rodzajach broni wojska polskiego i jego oznakach. Kiedy jednak zobaczył w pewnej chwili jednostki w błękitnych beretach zdziwił się bardzo. Nie orientował się zupełnie, do jakiego rodzaju broni one należą. Zapytał więc najbliżej stojącego obywatela Warszawy:

- Panie, co to za wojsko?

- Polskie wojsko, proszę pana - same polskie chłopaki jak złoto, a co pan myślał? - odpowiedział zapytany. Wreszcie ktoś mu powiedział, że to są jednostki obrony wybrzeża i że po raz pierwszy defilują w Warszawie.

LESSON 124

Motola pomyślał, że to jest coś nowego i że to może zainteresować towarzyszy z zagranicy. Postanowił on więc dowiedzieć się czegoś więcej o tym rodzaju broni. Następnego dnia więc zapakował swoje rzeczy i pojechał na wybrzeże Bałtyku. Najpierw zwiedził on Gdańsk i Gdynię i zrobił tu dużą ilość zdjęć nie tylko różnych obcych parowców stojących na kotwicy, ale i okrętów polskiej floty. Mając własny samochód szybko znalazł on miejscowość, gdzie stały jednostki obrony wybrzeża. Tu znowu legitymacja dziennikarza gazety komunistycznej pomogła mu wiele. Dostał on pozwolenie przyglądania się ćwiczeniom żołnierzy piechoty w desancie morskim to znaczy lądowaniu oddziałów na wybrzeżu. Towarzyszący mu wszędzie oficer powiedział mu, że żołnierze są przeładowywani z okrętów na szturmowe barki desantowe i kutry daleko od brzegu i że ćwiczenia odbywają się nawet kiedy morze jest burzliwe. Żołnierze muszą być przygotowani na najgorsze i muszą wiedzieć, co trzeba zrobić w czasie rozbicia się kutra lub trafienia pociskiem artyleryjskim czy torpedą. Następnie oficer pokazał mu z daleka ćwiczenia saperów. Ćwiczenia te polegały na budowaniu ćwiczebnych pasów przeszkód. Saperzy wbijali w piasek grube pale i łączyli je jakimiś drutami, tworząc zapory. Oficer objaśnił Motoli, że te same zapory będą później budowane pod powierzchnią wody tak, żeby ich nie było widać. W ten sposób umieszczone przeszkody przedstawiają wielkie niebezpieczeństwo dla flotylli desantowej nieprzyjaciela. Oczywiście ćwiczenia te są bardzo ciężkie i często w lecie, kiedy

słońce grzeje, trudno jest żołnierzom wytrzymać przez cały dzień tu na wybrzeżu, gdzie nie ma żadnej roślinności, a tylko piasek i skały. Motola próbował robić jakieś zdjęcia, ale szybko zrezygnował, bo towarzyszący mu oficer stał zawsze tak blisko przed aparatem, że było jasne, iż tylko on może być na zdjęciu. Ucieszył się więc Motola, kiedy w czasie obiadu, żołnierze ustawili się w szeregu przed kuchnią, a oficer zostawił go samego. Poszedł on szybko w kierunku parku czołgowego i parku wozów bojowych, gdzie stały różne amfibie. Niestety, kiedy właśnie zrobił kilka dobrych zdjęć, żołnierz stojący z pistoletem maszynowym na warcie zatrzymał go i nie pozwolił ruszyć się. Natychmiast też przybiegł podoficer Wewnętrznej Służby Wojskowej. Nie pomogła tu teraz ani legitymacja, ani listy z komunistycznej partii i gazety. Motola został aresztowany i oddany milicji w Gdańsku. Wkrótce Motola został oskarżony o szpiegostwo. Po wywołaniu bowiem filmów jego okazało się, że zrobił on szereg zdjęć tak jednostek polskiej floty nawodnej jak i floty podwodnej, a oprócz tego zdjęcie jakiegoś nowego hydroplanu, rosyjskiego pancernika i rosyjskiego łamacza lodów, który był w Gdańsku na remoncie. Dopiero po roku adwokatom dziennika komunistycznego z zagranicy udało się zwolnić Motolę z polskiego więzienia. Czy Motola jest jeszcze dalej członkiem partii komunistycznej swego kraju tego my nie wiemy.

W zimie czy w lecie, o każdej porze roku, specjalnością niebieskich beretów jest desant morski

VOCABULARY

Narration

1.	artykuł, m. artykułu, gen. s.	- article
2.	ludowy, ludowa, ludowe	- folk's, people's, folklore (adj.)
3.	partia, f.	- party
4.	błękitny, błękitna, błękitne	- azure
5.	beret, m. beretu, gen. s.	- beret
6.	parowiec, m. parowca, gen. s.	- steamer, steamship
7.	kotwica, f.	- anchor
8.	flota, f.	- fleet, navy
9.	morski, morska, morskie	- sea (as adj.)
10.	lądowanie, n.	- landing, debarkation
11.	kuter, m. kutra, gen. s.	- cutter (Nav.)
12.	burzliwy, burzliwa, burzliwe	- stormy, thunder (adj.)
13.	rozbicie się, n.	- crash, wreck
14.	torpeda, f.	- torpedo
15.	ćwiczebny, ćwiczebna, ćwiczebne	- training, practice (adj.)
16.	pal, m. pala, gen. s.	- pile, picket, stake
17.	umieszczać, i. umieścić, p. umieszczam umieszczę umieszcza umieści	- to put, to place, to install
18.	flotylla, f.	- flotilla, fleet
19.	wytrzymywać, i. wytrzymać, p. wytrzymuję wytrzymam wytrzymuje wytrzyma	- to hold out, to manage, to hold on, to restrain

LESSON 124

20.	roślinność, f.		- vegetation
21.	zrezygnować, p. zrezygnuję zrezygnuje	rezygnować, i. rezygnuję rezygnuje	- to give up, to resign
22.	ustawiać się, i. ustawiam się ustawia się	ustawić się, p. ustawię się ustawi się	- to fall into formation, ranks
23.	park czołgowy, m. parku czołgowego, gen. s.		- tank range, tank park
24.	park wozów bojowych, m.		- combat cars park
25.	pistolet maszynowy, m. pistoletu maszynowego, gen. s.		- submachine gun
26.	flota nawodna, f.		- surface fleet
27.	flota podwodna, f.		- underwater fleet
28.	hydroplan, m. hydroplanu, gen. s.		- seaplan
29.	pancernik, m. pancernika, gen. s.		- battleship
30.	łamacz lodów, m. łamacza lodów, gen. s.		- icebreaker

142

LESSON 125

PATTERN SENTENCES

1. OSA to znaczy Oficerska Szkoła Artylerii.
2. Redaktor „Żołnierza Polskiego" nazywa się Zbigniew Flisowski.
3. Komendant szkoły jest zwykle pułkownikiem.
4. Musiałem zaznaczyć w rozmowie z moim dyrektorem, że nie zgadzam się z jego zdaniem.
5. Tło tej całej sprawy nie wyglądało zbyt jasno.
6. Kariera tego człowieka zaczęła się w czasie wojny.
7. Nie mogłem zgadnąć o co mu chodziło.
8. Robotnicy słuchali bez entuzjazmu tego, co mówił sekretarz partii.
9. O godzinie 16 zero zero nasza artyleria naziemna rozpoczęła ostrzeliwanie stanowisk nieprzyjaciela.
10. Artyleria odwodu naczelnego dowództwa znajdowała się pięć kilometrów za naszymi liniami.
11. Po wojnie rozpoczął się w Polsce rozwój handlu z Rosją.
12. Psychologia jest bardzo ważną nauką.
13. Pułkownik Kowalski ma tytuł doktora.
14. Obrona przeciwlotnicza ma duże znaczenie podczas wojny.
15. Zastępca dowódcy do spraw politycznych ma ważną funkcję w wojsku polskim.
16. Przekonałem się wczoraj, że istotnie ten film jest bardzo ciekawy.
17. Stare kobiety inaczej patrzą na ładne, młode dziewczyny, niż mężczyźni.
18. Wzmożenie ognia naszej ciężkiej artylerii zdecydowało o powodzeniu naszego natarcia.
19. Tekst tego dokumentu był bardzo niejasny.
20. Matematyka jest bardzo ważna w artylerii.
21. Elektronika jako nauka powstała na początku XX wieku.

143

LESSON 125

22. Przywódca powinien być człowiekiem zdolnym.

23. Nasza sytuacja finansowa zależy od wielu czynników.

24. Kandydat na nowego urzędnika jest teraz u dyrektora.

25. Testy czasami są bardzo trudne.

26. Pisemne egzaminy w liceach były tego roku już w kwietniu.

27. Ustny egzamin został wyznaczony na 23 maja.

28. Odmowna odpowiedź, jaką otrzymałem z ministerstwa, była dla mnie zaskoczeniem.

29. Zobowiązania finansowe często utrudniają nam życie.

30. Ojciec stanowczo zabronił synowi chodzić na zebrania partyjne.

LESSON 125

AURAL COMPREHENSION EXERCISE

Narration

Oficerska Szkoła Artylerii
(OSA)

Pewnego dnia redaktor naszej gazety kazał mi przeprowadzić wywiad z nowym komendantem OSA pułkownikiem Rudnickim i napisać o nim artykuł. Muszę zaznaczyć, że jestem starym dziennikarzem i, jak się to mówi, nie z jednego pieca chleb jadłem. Wystarczyło mi więc sprawdzić, ile lat ma Rudnicki, żeby mieć mniej więcej tło jego kariery. „Mając trzydzieści osiem lat Rudnicki został pełnym pułkownikiem i komendantem szkoły" - mówiłem do mojego kolegi - „czy to nie za szybko? Chyba nie trudno zgadnąć, że ten człowiek jest albo jednym z tych młodych bohaterów partyzantów, albo ma stryja czy wuja w jakimś ministerstwie. To już dziś nikogo nie interesuje". Bez entuzjazmu więc znalazłem się przed drzwiami biura komendanta Oficerskiej Szkoły Artylerii. Na drzwiach przeczytałem: Pułk Dr Stanisław Rudnicki. „Pułkownik i doktor, a to jest interesujące" - pomyślałem. Kiedy wszedłem do pokoju, Rudnicki podał mi rękę, a następnie poprosił, żebym usiadł. „Pan podobno chce pisać o mnie" - powiedział - „no co robić, niech pan stawia pytania." Nie wiem dlaczego, ale jakoś nie wiedziałem od czego zacząć, więc poprosiłem, żeby pułkownik sam opowiedział coś o sobie. Pułkownik zaczął więc mówić: Urodziłem się w roku 1926 w Łodzi, gdzie ojciec mój był robotnikiem fabrycznym. Kiedy wojna się zaczęła uciekłem z ojcem na wschód i znalazłem się w Rosji. Po

śmierci ojca wstąpiłem w roku 1943 do tworzącego się tam wojska polskiego i zostałem przyjęty do organizującej się szkoły artylerii naziemnej, która starała się szkolić szybko nowych oficerów. Po dwóch latach dostałem już stopień podporucznika i przydział do artylerii odwodu naczelnego dowództwa. Na wiosnę 1945 roku brałem udział w walce o Berlin. Po skończeniu wojny byłem przydzielany do różnych jednostek artylerii i pracowałem nad rozwojem nowej armii polskiej. W tym samym czasie byłem studentem uniwersytetu i studiowałem psychologię, by po sześciu latach otrzymać tytuł doktora. Miało to wielkie znaczenie dla mnie. Awansowałem bowiem teraz szybko i po paru latach jako podpułkownik zostałem w jednym z pułków zastępcą dowódcy dla spraw politycznych. A teraz, jak pan widzi, jestem komendantem tej szkoły i wolałbym mówić o mej obecnej pracy, bo to jest bardziej interesujące". Teraz pułkownik zaczął z entuzjazmem mówić o obecnej OSA. To co mówił było istotnie bardzo interesujące. Obecna OSA wygląda dużo inaczej od tej, którą skończył Rudnicki. Wtedy była to tylko szkoła oficerska, dziś to jest prawie uniwersytet. Praca została wzmożona na każdym polu. Oficerowie, którzy uczą, mają prawie wszyscy tytuły doktorów. Nauka trwa trzy lata i jej program obejmuje kursy, które przygotowują oficerów artylerii naziemnej, rakietowej i rozpoznania artyleryjskiego. Studenci uczą się tu wyższej matematyki, fizyki, elektroniki i obcych języków. Trzeci rok tej szkoły jest najważniejszy. Teraz przyszły oficer uczy się jak dowodzić i pracuje dalej nad sobą bez nadzoru. Musi on pokazać, że potrafi być nie tylko

dobrym oficerem, ale i przywódcą. W tym ostatnim roku studenci mają okazję studiować historię i psychologię. Sytuacja finansowa studentów nie jest najlepsza, ale to co dostają wystarcza na papierosy, kino i inne drobne rzeczy. Dostać się do tej szkoły nie jest łatwo. Kandydaci przechodzą różne egzaminy i testy pisemne, a potem długi egzamin ustny. Po egzaminie kandydat wraca do domu i czeka na odpowiedź mając oczywiście nadzieję, że nie będzie ona odmowna. Po otrzymaniu zawiadomienia o przyjęciu zgłasza się on jeszcze raz w OSA to jest tak, jakby podpisał zobowiązanie, że przynajmniej przez dziewięć lat będzie nosił mundur. Po trzech latach szkoły musi on bowiem zostać przez sześć lat w jakiejś jednostce i to jest minimum. Było już późno, kiedy wychodziłem z biura komendanta. W ręce miałem zeszyt pełny informacji o pracy wartościowego człowieka, a w głowie jedną myśl, że nigdy nie powinno się wydawać sądów o ludziach za wcześnie - stanowczo nie - nawet, gdy się jest starym dziennikarzem.

LESSON 125

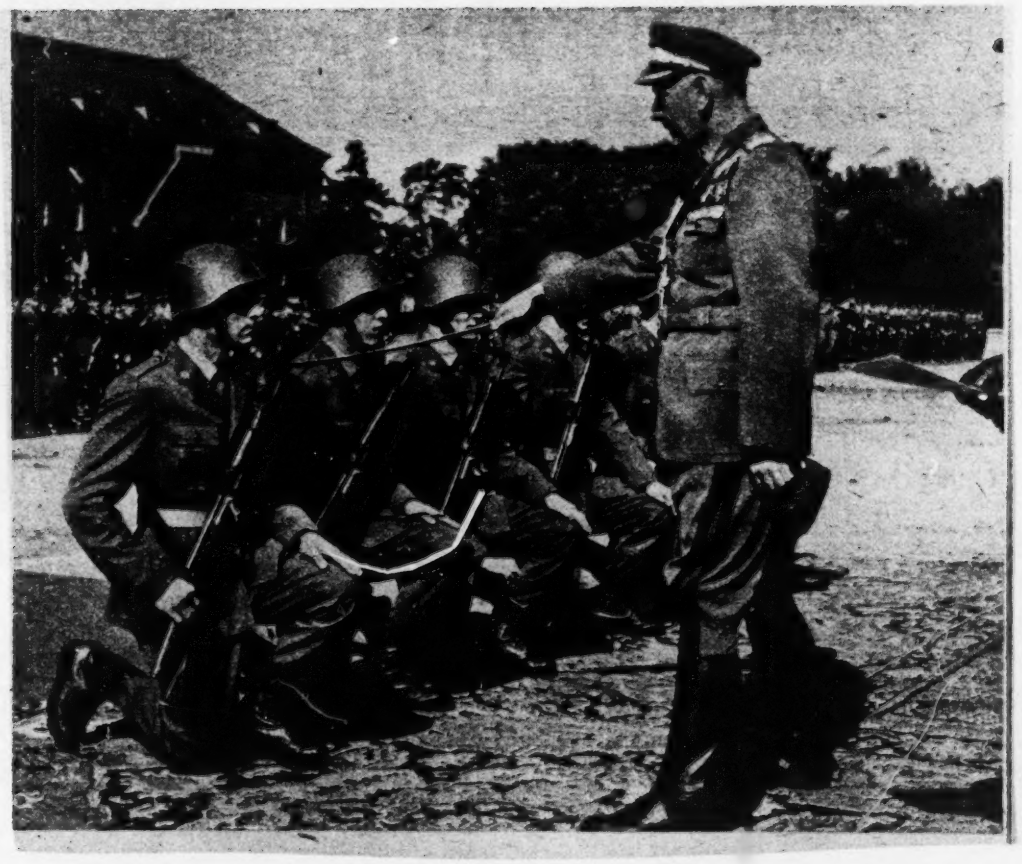

Mianuję was podporucznikiem ...

VOCABULARY

Narration

1.	OSA - Oficerska Szkoła Artylerii		- Artillery OGS
2.	redaktor, m.		- editor
3.	komendant, m.		- commandant
4.	zaznaczyć, p. zaznaczę zaznaczy	zaznaczać, i. zaznaczam zaznacza	- to note, to mark
5.	tło, n.		- background
6.	kariera, f.		- course, career
7.	zgadywać, i. zgaduję zgaduje	zgadnąć, p. zgadnę zgadnie	- to guess
8.	entuzjazm, m. entuzjazmu, gen. s.		- enthusiasm
9.	naziemny, naziemna, naziemne		- land, ground (adj.)
10.	artyleria odwodu naczelnego dowództwa		- general reserve artillery
11.	rozwój, m. rozwoju, gen. s.		- development, growth, progress
12.	psychologia, f.		- psychology
13.	tytuł, m. tytułu, gen. s.		- title
14.	znaczenie, n.		- meaning, significance, importance
15.	zastępca dowódcy dla spraw politycznych		- Deputy Commander for Political Affairs
16.	istotny, istotna, istotne istotnie		- factual, actual - factually, actually
17.	inaczej		- otherwise, else
18.	wzmóc, p. wzmogę wzmoże	wzmagać, i. wzmagam wzmaga	- to intensify, to increase, to strengthen

LESSON 125

	wzmożony, wzmożona, wzmożone	- intensified, increased, strengthened
19.	tekst, m. tekstu, gen. s.	- text, wording
20.	matematyka, f.	- mathematics
21.	elektronika, f.	- electronics
22.	przywódca, m. przywódcy, gen. s.	- leader
23.	finansowy, finansowa, finansowe	- financial
24.	kandydat, m.	- candidate, applicant, postulant
25.	test, m. testu, gen. s.	- test
26.	pisemny, pisemna, pisemne	- written
27.	ustny, ustna, ustne	- oral
28.	odmowny, odmowna, odmowne	- negative
29.	zobowiązanie, n.	- duty, obligation
30.	stanowczo	- decisively, resolutely

Communication Exchange

1.	PO (punkt obserwacyjny)	- observation point
2.	snop, m. snopa, gen. s.	- sheaf of fire, planes of fire of two or more pieces of a battery

150

PATTERN SENTENCES

1. To jest samolot kursujący codziennie między Warszawą a Poznaniem.
2. Regularne połączenie kolejowe między Warszawą a Paryżem istniało już przed wojną.
3. Początki nauki języka polskiego są bardzo trudne.
4. Samolot pasażerski zaczął powoli wznosić się ponad chmury.
5. Pilot wykonał nad samym lotniskiem trudny skręt.
6. Upadek Mussoliniego miał miejsce w roku 1943.
7. Kabina naszego myśliwca była przebita kilku pociskami.
8. Ogon tego samolotu był bardzo długi.
9. Trupy żołnierzy nieprzyjaciela leżały od dwóch dni na przedpolu.
10. Lista zabitych żołnierzy zawierała 50 nazwisk.
11. Szefostwo Służby Samochodowej znajduje się w miejscowości Bednary.
12. Technika fabryk samochodów w Ameryce stoi bardzo wysoko.
13. Przed wojną politechnika w Warszawie była bardzo znaną szkołą.
14. Wczoraj przyszedł do nas elektrotechnik i naprawił światło w kuchni.
15. Łodzie motorowe można widzieć na morzu najczęściej w rejonie portów.
16. Pododdział saperów biwakował nad rzeką.
17. Transmisja radiowa z pogrzebu Churchilla słuchana była przez miliony ludzi.
18. Nasze oddziały ruszyły z powrotem w kierunku Krakowa.
19. Nocny dyżur oficera służbowego trwał od 8 wieczór do 8 rano.
20. Wyznaczenie żołnierzy na patrol rozpoznawczy nie było trudne, bo wszyscy chcieli iść.

LESSON 126

21. Ten lekarz musiał dyżurować w szpitalu przez całą noc.
22. Muszę nareszcie uporządkować swoje papiery osobiste.
23. Ta słuchawka telefoniczna jest zupełnie zepsuta.
24. Ten samochód jest bardzo stary, ale jeszcze na chodzie.
25. W tym samochodzie tylne czerwone światło jest zepsute.
26. Przekładnia w moim samochodzie jest jeszcze w dobrym stanie.
27. Wykonanie tego rozkazu było zupełnie niemożliwe.

Ewakuować pojazdy...

NA otwartej przestrzeni widać kilka samochodów i ciągników pozostawionych tu przez oddziały nacierające... Niektóre pojazdy sterczą kołami do góry, inne mocno zaryły się przodem w ziemię, jeszcze inne ledwo są widoczne znad tafli wodnej.

– Ewakuować pojazdy z pola walki – taki rozkaz otrzymał jeden z pododdziałów na ćwiczeniach polowych warsztatów naprawczych służby samochodowej

▲

Stalowy drut mocno się napręża. Ramiona strzałki wędrują w górę, a wraz z nimi sam pojazd, który powoli przechyla się na bok.

Gdy ciągnik znalazł się już na brzegu — operacja następna. Podholowana zostaje przyczepa niskopodwoziowa. Na nią właśnie wędruje teraz pojazd...

(Foto J. Zelman)

▼

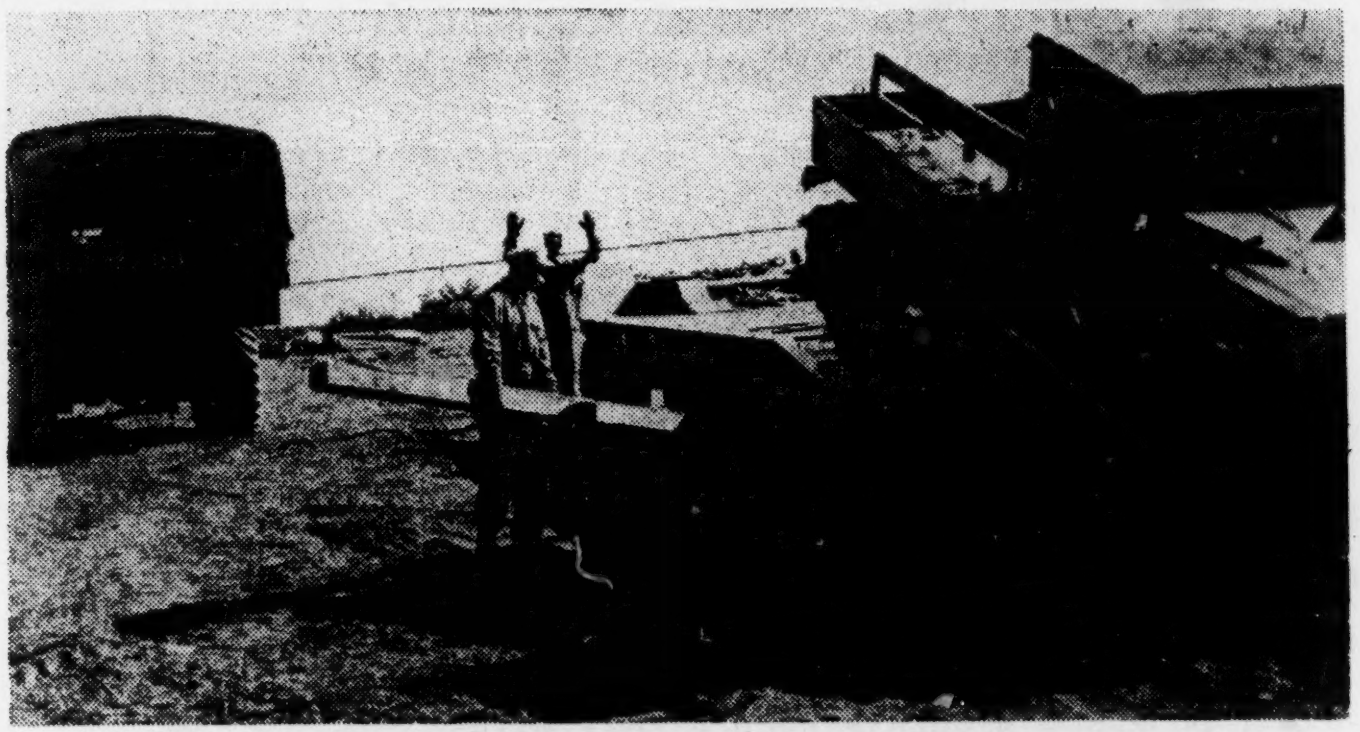

153

LESSON 126

AURAL COMPREHENSION EXERCISE

Narration

W służbie samochodowej

Katastrofa dwunastoosobowego samolotu linii „Lot", kursującego regularnie między Warszawą, a Rzeszowem, była więcej opisywana przez gazety całego kraju niż inne nawet większe katastrofy. Powodem tego były różne okoliczności związane z tą katastrofą. Zacznijmy jednak całą historię od początku. W sobotę dnia 13 lipca o godzinie szóstej wieczorem wystartował z lotniska cywilnego w Warszawie samolot, na pokładzie którego było sześciu pasażerów i pilot. Start odbył się normalnie, ale podczas wznoszenia się samolotu zauważono, że jest coś nie w porządku. W pewnej chwili samolot wykonał silny skręt w lewo i zaczął szybko spadać. Przy upadku nastąpił wybuch paliwa i zanim straż pożarna przybyła na miejsce katastrofy, kabina i kadłub były już kompletnie spalone. Z samolotu została tylko część ogona leżąca pół kilometra dalej. Ogień zniszczył wszystko tak, że nie można było rozpoznać trupów pasażerów, z których nikt się nie uratował. Według listy wydanej przez biuro „Lotu" na pokładzie było czterech cywilów i dwóch wojskowych z Szefostwa Służby Samochodowej: inżynier porucznik Stanisław Garbacik i inżynier porucznik Władysław Wójtowicz. Obydwaj oficerowie należeli do grupy inżynierów specjalistów pracujących nad problemem ewakuacji pojazdów mechanicznych z pola walki. Według tego co przez radio powiedział jeden z wyższych oficerów Szefostwa była

to wielka strata nie tylko dla wojska, ale nawet dla polskiej techniki, szczególnie jeżeli chodzi o Garbacika. Młody ten inżynier porucznik skończył Oficerską Szkołę Samochodową i politechnikę w Warszawie. Był on elektrotechnikiem a również specjalistą od sprzętu technicznego służącego do ewakuacji i naprawy uszkodzonych pojazdów i łodzi motorowych. Major Dobrowolski dowódca pododdziału Garbacika zawiadomił rodziców i narzeczoną Garbacika o jego śmierci. Podczas specjalnej transmisji radiowej tego samego wieczoru informowano, że był to drugi wy wypadek samolotowy Garbacika. Rok temu młody ten oficer był w wypadku samolotu wojskowego, który zaczął się palić p zelatując na niskiej wysokości nad górami. Po znalezieniu samolotu nie można było dokładnie sprawdzić czy ktoś się uratował czy nie i Garbacik znalazł się na liście zabitych. Tymczasem dwa dni później na posterunku milicji, gdzieś w małej wsi górskiej, zameldował się Garbacik zmęczony i skaleczony, ale żywy. Mimo niskiej wysokości wyskoczył on na spadochronie, który otworzył się na czas. Tydzień później Garbacik był z powrotem w jednostce. Major Dobrowolski, kiedy otrzymał zawiadomienie o katastrofie, pomyślał, że tym razem to już koniec.i był bardzo zły na samego siebie, bo czuł, że w śmierci Garbacika jest trochę i jego winy. Garbacik miał mieć w sobotę wieczorem dyżur w pododdziale. Od tygodnia jednak Garbacik prosił go o wyznaczenie innego kolegi, który chciał dyżurować za niego w tym dniu. Major początkowo nie chciał się zgodzić, ale w ostatniej chwili, kiedy Garbacik

powiedział, że jedzie do Rzeszowa żeby uporządkować pewne sprawy rodzinne, zmienił rozkazy. Myśląc o tym major nie mógł spać całą noc. Właśnie zaczynał zasypiać nad ranem, kiedy telefon zaczął dzwonić. Kiedy major podniósł słuchawkę i usłyszał głos o mało nie dostał ataku serca. Telefonował Garbacik. W kilku słowach objaśnił on wszystko. Tydzień temu kupił bilet na samolot. Nie wierząc, że major da się przekonać, sprzedał bilet w ostatniej już chwili koledze z piechoty. Później mając pozwolenie majora na zmianę dyżuru postanowił jechać samochodem, który pożyczył od kolegi. Samochód był stary, ale jeszcze na chodzie. Miał tylko tylne opony bardzo zniszczone. Początkowo, kiedy wyjechał z Warszawy wszystko szło dobrze. W połowie drogi zaczęły się jednak kłopoty. Najpierw pękła jedna opona, potem druga, potem coś się stało z rączką przekładni, a nareszcie silnik wysiadł. Garbacikowi nie zostało nic innego, jak spać w samochodzie w polu. O „swojej śmierci"dowiedział się od przejeżdżającego nad ranem patrolu drogowego. Kiedy Garbacik skończył, major powiedział: „Dobrze, dobrze, ale jak pan jeszcze raz będzie się starał zmienić dyżur, to ja pana każę zamknąć za nie wykonanie rozkazu".

VOCABULARY

Narration

1.	kursować, i. kursuję kursuje		- to communicate, to run
2.	regularny, regularna, regularne		- regular
	regularnie		- regularly
3.	początek, m. początku, gen. s.		- beginning, start
	początkowy, początkowa, początkowe		- beginning (adj.)
	początkowo		- at the beginning
4.	wznosić się, i. wznoszę się wznosi się	wznieść się, p. wzniosę się wzniesie się	- to ascend, to climb
	wznoszenie się		- ascent, climb
5.	skręt, m. skrętu, gen. s.		- banking, horizontal turn, turn
6.	upadek, m. upadku, gen. s.		- decline, deterioration, downfall
7.	kabina, f.		- cockpit, cabin
8.	ogon, m. ogona, gen. s.		- tail, tail-end
9.	trup, m. trupa, gen. s.		- corpse
10.	lista, f.		- list
11.	Szefostwo Służby Samochodowej		- Chief of Automotive Service
12.	technika, f.		- technics, technique
	techniczny, techniczna, techniczne		- technical, mechanical
13.	politechnika, f.		- Institute of Technology
14.	elektrotechnik, m.		- electrical engineer, electrician
15.	motorowy, motorowa, motorowe		- motor (adj.)

16. pododdział, m.
pododdziału, gen. s. - subunit

17. transmisja, f. - transmission, broadcast

18. z powrotem - back, backwards

19. dyżur, m.
dyżuru, gen. s. - duty (time of period)

20. wyznaczenie, n. - assignment, appointment, mission

21. dyżurować, i.
dyżuruję
dyżuruje - to be on duty or watch

22. uporządkować, p.
uporządkuję
uporządkuje - to organize, to set up

23. słuchawka, f. - receiver, earphone, headset

24. chód, m.
chodu, gen. s. - motion, movement

na chodzie - in working condition (automob.)

25. tylny, tylna, tylne - back, rear (adj.)

26. przekładnia, f. - switch, gear

27. wykonanie, n. - fulfillment, execution, accomplishment

Communication Exchange

1. wąwóz, m.
wąwozu, gen. s. - ravine, canyon

2. chłop, m. - peasant, villager, guy, chap

158

LESSON 127

PATTERN SENTENCES

1. Wojska Obrony Przeciwlotniczej bronią kraju przed atakiem z powietrza.
2. Stary siwy człowiek siedział w parku na ławce.
3. „Nic nie szkodzi" mówimy często z grzeczności.
4. Przestępca polityczny jest w niektórych krajach bardziej karany, niż przestępca, który zabił człowieka.
5. W każdym kraju jest opozycja przeciw rządowi.
6. W krajach komunistycznych jest bardzo silna centralizacja władzy.
7. W niektórych krajach jest cenzura wszystkiego tego, co się pisze w gazetach, lub mówi przez radio.
8. Emerytura dla kobiet w Stanach Zjednoczonych zaczyna się w 62 roku życia.
9. Strategiczne lotnictwo bombarduje dalekie tyły nieprzyjaciela.
10. Lotnictwo dalekiego zasięgu posiada zwykle ciężkie bombowce.
11. Obrona powietrzna w Stanach Zjednoczonych jest bardzo silna.
12. W tej fabryce znajduje się dział produkcji luf armatnich.
13. Dowódca batalionu musiał rozpracować plan ataku na wzgórze 123.
14. W czasie wojny kadra oficerska jest większa niż w czasie pokoju.
15. Nie wiemy jeszcze jaką szybkość osięgnie kiedyś naddźwiękowy samolot.
16. Samoloty odrzutowe są naturalnie szybsze od samolotów ze zwykłymi silnikami.
17. Pociski rakietowe mają bardzo duży zasięg.
18. Rakieta samonaprowadzająca się niszczy z łatwością samolot nieprzyjaciela.
19. Radar wykrywa zbliżające się samoloty nieprzyjaciela.

20. Stacje radiolokacyjne są umieszczane wzdłuż granic państwa.

21. Radiolokacyjny posterunek wykrywania często znajduje się na wzgórzu.

22. Centralny urząd cenzury znajduje się w Warszawie.

23. Marszałek Józef Piłsudski był wielkim patriotą polskim.

24. Potęga wojskowa Stanów Zjednoczonych jest wielka.

25. Głuchoniemy to człowiek, który ani nie słyszy, ani nie mówi.

26. Często jest trudno opanować akcent języka, którego się uczymy.

27. Pan Kowalski jest narodowości polskiej.

28. Nie wolno ujawniać tajemnic wojskowych własnego kraju.

29. Służba obrony powietrznej kraju musi być dobrze zorganizowana.

30. Szpiedzy często próbują przekazywać informacje drogą radiową.

AURAL COMPREHENSION EXERCISE

Narration

Wojska Obrony Powietrznej Kraju
(OPK)

Wśród kilkudziesięciu sekretarek pracujących w Ministerstwie Obrony Narodowej, Hanka Szczecińska była chyba najciekawszą osobą. Miała skończony uniwersytet, była bardzo ładna i dobrze zbudowana, a jednak wieczorami rzadko można ją było widzieć w towarzystwie młodych ludzi, których przecież sporo pracowało w Ministerstwie. Czasami widziano ją w teatrze, lub kawiarni w towarzystwie podpułkownika Wojsk Obrony Przeciwlotniczej, Wolskiego. Podpułkownik był jednak starszym człowiekiem i nikt go nie uważał za poważnego kandydata na męża dla Hanki. Dziwili się więc wszyscy, kiedy pewnego dnia, ktoś powiedział, że Hankę można ostatnio widzieć często podczas przerwy obiadowej w parku z mężczyzną o siwych już włosach i brodzie, który chyba jest starszy od Wolskiego. Kiedy ktoś pewnego dnia zrobił uwagę w obecności Hanki, że ten jej nowy znajomy mógłby być ojcem jej, nie obraziła się i tylko odpowiedziała: „Nic nie szkodzi". Spotkania Hanki ze starszym panem w parku odbywały się dosyć regularnie. Zwykle Hanka kończyła swoje drugie śniadanie, kiedy on się pojawiał. Rozmowy jakie prowadzili były interesujące. Rozmawiali oni często o nowych książkach, o sztuce, najnowszych wiadomościach politycznych, a nawet o wojsku. Starszy pan zdaje się należał do opozycji,

bo często mówił, że mu się nie podoba centralizacja władzy i cenzura, jaką rząd stosuje do gazet i radia. Oczywiście po paru dniach Hanka dowiedziała się, że jej miły znajomy nazywa się Henryk Kwiatkowski i jest majorem na emeryturze. W czasie wojny służył on w lotnictwie strategicznym czyli, jak objaśniał, lotnictwie dalekiego zasięgu jednego z państw sprzymierzonych. Wrócił do Polski pięć lat temu. Hanka mogła teraz lepiej zrozumieć dlaczego interesuje się on problemami obrony powietrznej kraju. Hanka mogła rozmawiać z nim o tych problemach z łatwością, bo pracowała w dziale Ministerstwa, który rozpracowywał problemy szkolenia kadr oficerskich obrony przeciwlotniczej. Była ona bardzo szczęśliwa, że mogła staremu lotnikowi powiedzieć o programach dla nowej Szkoły Obrony Przeciwlotniczej, tj.o szkoleniu w niszczeniu celów niezwykle szybkich, jak naddźwiękowych samolotów odrzutowych, oraz pocisków rakietowych czy rakiet samonaprowadzących się i szkoleniu w użyciu urządzeń radarowych. Raz Hanka słyszała w biurze rozmowę dwóch wyższych oficerów ministerstwa, którzy rozmawiali o systemie obrony przeciwlotniczej, w skład którego wchodzą stacje radiolokacyjne oraz radiolokacyjne posterunki wykrywania. Mówili oni też o wynikach centralnych zawodów Wojsk Obrony Przeciwlotniczej. Przy następnym spotkaniu Hanka opowiedziała majorowi o tym co słyszała. Major widać był wielkim patriotą, bo cieszył się gdy słyszał o czymś, co według niego było dowodem potęgi Polski. Miłe rozmowy majora z Hanką przerywał tylko czasami robotnik czyszczący park, który zbliżał się do ławki na której siedzieli, a któremu major bez słowa da-

wał zawsze papierosa. Major objaśnił Hance, że ten biedny człowiek jest głuchoniemy. Spotkania Hanki z majorem skończyły się jednak pewnego dnia i to bardzo niespodziewanie. Podpułkownik Wolski zapytał bowiem Hankę, jak się nazywa jej nowy znajomy. Kiedy Hanka odpowiedziała, że Henryk Kwiatkowski i że to jest major na emeryturze, Wolski zawołał: „To niemożliwe, Kwiatkowski umarł miesiąc temu w Poznaniu. Byłem na jego pogrzebie, bo to był mój przyjaciel."

Ponieważ było możliwe, że to jest jakiś inny Kwiatkowski, podpułkownik postanowił go poznać. Następnego dnia Wolski poszedł z Hanką do parku. Siedli na ławce i rozmawiali o majorze. Blisko ławki, na której siedzieli zbierał stare papiery głuchoniemy robotnik. Wolskiego denerwowało to, ale kiedy Hanka powiedziała mu, że to głuchoniemy, uspokoił się. Robotnik zdaje się zrozumiał uwagi Wolskiego, bo szybko odszedł. Kwiatkowski jednak tego dnia nie przyszedł do parku, ani też następnych dni. Po tygodniu podpułkownik Wolski grzecznie poprosił Hankę do swojego biura i długo z nią rozmawiał. Chciał on wiedzieć coś więcej o Kwiatkowskim. Hanka przypomniała sobie teraz, że chociaż major mówił doskonale po polsku, miał jakiś dziwny akcent. Niestety Hanka nie umiała powiedzieć, jakiej narodowości mógł być ten tajemniczy major. Wolski też chciał wiedzieć, o czym Hanka rozmawiała z Kwiatkowskim. Hanka rozumiejąc o co ją podejrzewał Wolski powiedziała, że niczego z tajemnic wojskowych nie ujawniła i żadnych danych związanych ze służbą obrony powietrznej majorowi nie przekazywała. Wolski uwierzył jej i na tym cała rzecz na szczęście dla Hanki się skończyła.

LESSON 127

VOCABULARY

Narration

1.	Wojska Obrony Przeciwlotniczej (OPL)	- Antiaircraft Defense Forces
2.	siwy, siwa, siwe	- gray
3.	nic nie szkodzi	- never mind, no matter
4.	polityczny, polityczna, polityczne	- political
5.	opozycja, f.	- opposition
6.	centralizacja, f.	- centralization
7.	cenzura, f.	- censorship
8.	emerytura, f.	- retirement
9.	strategiczny, strategiczna strategiczne	- strategic, strategical
	lotnictwo strategiczne	- strategic air force
10.	lotnictwo dalekiego zasięgu	- strategic air force, long range air force
11.	obrona powietrzna, f.	- air defense
	Wojska Obrony Powietrznej Kraju (OPK)	- Air Defense Forces
12.	dział, m. działu, gen. s.	- department, division
13.	rozpracować, p. rozpracowywać, i. rozpracuję rozpracowywuję rozpracuje rozpracowuje	- to develop, to work out
14.	kadra, f.	- cadre
15.	naddźwiękowy, naddźwiękowa, naddźwiękowe (ponaddźwiękowy)	- supersonic
16.	odrzutowy, odrzutowa, odrzutowe	- jet (adj.)
17.	pocisk rakietowy, m.	- self-propelled missile

18. rakieta samonaprowadzająca się - homing missile, self-aiming missile

19. radar, m. - radar
radaru, gen. s.

radarowy, radarowa, radarowe - radar (adj.)

20. stacja radiolokacyjna, f. - radio detection and ranging equipm. radar station

21. radiolokacyjny posterunek wykrywania, m. - radar picket, radar unit

22. centralny, centralna, centralne - central

23. patriota, m. - patriot

24. potęga, f. - power (not mech. or electr.), might

25. głuchoniemy, m. - deaf and dumb, deaf-mute
głuchoniemego, gen. s.

26. akcent, m. - accent
akcentu, gen. s.

27. narodowość, f. - nationality

28. ujawniać, i. ujawnić, p. - to disclose, to reveal
ujawniam ujawnię
ujawnia ujawni

29. służba obrony powietrznej, f. - aircraft warning service

30. przekazać, p. przekazywać, i. - to relay, to hand over, to hand down, to transmit
przekażę przekazuję
przekaże przekazuje

przekazywanie - handing over, conveying

Communication Exchange

1. azymut, m. - azimuth, bearing
azymutu, gen. s.

A przepustka? Ta najpiękniejsza, jak głoszą słowa znanej piosenki, rzecz na świecie?..

... pozostaje, oczywiście, nadal rzeczą piękną

166

PATTERN SENTENCES

1. Służba zdrowia ma za zadanie dbać o zdrowie żołnierza tak w czasie wojny jak i pokoju.
2. Metoda znaczy sposób.
3. „Żołnierz Polski" to jest znane w Polsce pismo zajmujące się sprawami żołnierza.
4. Przegląd robi się po to, żeby sprawdzić czy wszystko jest w porządku.
5. Wojskowa Akademia Medyczna szkoli podchorążych na lekarzy wojskowych.
6. Żeby prowadzić wojnę trzeba mieć armię i dużo pieniędzy.
7. Ruchliwość zmotoryzowanych wojsk jest większa niż pieszych.
8. Dziś prawie wszystkie państwa chcą się uzbroić w bombę atomową.
9. Rodzice mają duży wpływ na dzieci.
10. Namiot daje pewne zabezpieczenie przed zimnem i deszczem.
11. Pogranicze jest to pas terenu wzdłuż granicy.
12. Krąg znajomych pana Kowalskiego był duży.
13. Chcąc zapalić lampę elektryczną trzeba włączyć elektryczność.
14. Ten telewizor ma tylko jeden kanał.
15. Gimnastyka jest w każdej szkole powszechnej.
16. W młodym i zdrowym człowieku łatwo jest rozpalić entuzjazm.
17. Brzytwa i żyletka to są przybory do golenia.
18. Żeby wzniecić duży pożar wystarczy mieć zapałki i trochę benzyny.
19. Faktyczny obraz wypadków to jest prawdziwy obraz wypadków.
20. Zadaniem milicji jest ścigać przestępców.
21. Żołnierze musieli odkażać miejsce, w którym była choroba zakaźna.

LESSON 128

22. Przed pakowaniem jajek odbywa się ich segregacja według wielkości.

23. Często można sobie uprościć pracę.

24. Z dołu słychać było jakiś hałas.

25. Kto nie umie p ywać może łatwo się utopić.

26. Jeżeli coś jest skażone to nie wolno tego ani pić, ani jeść, ani brać do ręki.

27. Praca była równomiernie rozdzielona.

28. Kontrola dozometryczna polega przede wszystkim na mierzeniu napromienienia.

29. Zastrzyk to jest zabieg lekarski.

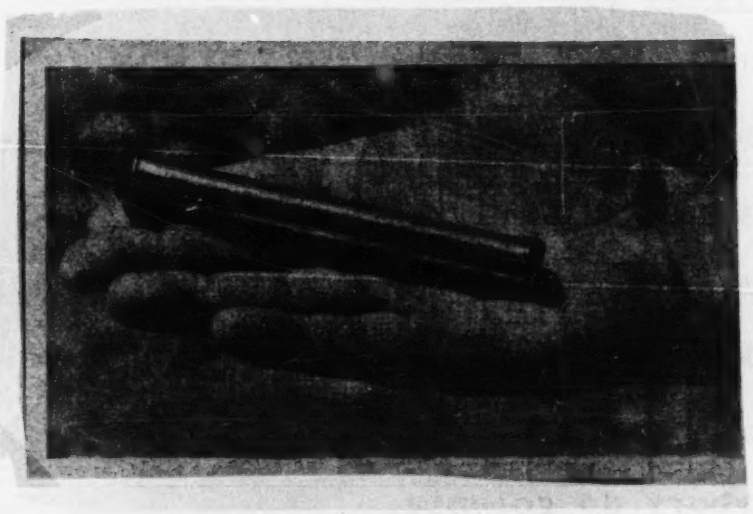

POLSKI DOZOMETR

Wybuch bomby atomowej lub termojądrowej poza bezpośrednim działaniem niszczącym, powoduje także długotrwałe skażenie promieniotwórcze terenu, wywołane opadem cząstek promieniotwórczych powstałych podczas rozszczepienia jądrowego atomów. Cząstki te, wysyłając strumienie neutronów szybkich oraz promieniowanie Beta i Alfa wywołują ciężkie przemiany chorobotwórcze u ludzi i zwierząt zwane „chorobą promieniową". Radioaktywność terenu wykrywa się przy pomocy specjalnych przyrządów zwanych dozometrami, które wskazują dawkę promieniowania, jaką w danej jednostce czasu przyjął człowiek. Dozometry kieszonkowe przypominające kształtem wieczne pióro, wykazują aktywność promieniowania w granicach od 0 do 600 rtg. Są one już produkowane w Polsce i w niedługim czasie wejdą do wyposażenia każdego żołnierza.

AURAL COMPREHENSION EXERCISE

Narration

Ćwiczenia służby zdrowia

Doktor Walica, od pięciu lat kapitan rezerwy Wojska Polskiego otrzymał dziś powołanie na ćwiczenia rezerwy w oddziałach służby zdrowia. W ostatnich czterech latach doktor Walica nie mógł brać udziału w ćwiczeniach, na które był powoływany. Raz zachorował, a raz był wysłany na obrady lekarzy do Paryża i Ministerstwo Obrony Narodowej zwolniło go od ćwiczeń. Doktor jednak był dosyć dobrze poinformowany o zmianach w organizacji i metodach pracy służby zdrowia. Zawodowe pisma lekarskie dawały dokładny przegląd tego, co było nowego w wojsku, jeżeli chodzi o opiekowanie się chorymi i rannymi. Wiele on też czytał o nowej Wojskowej Akademii Medycznej, czyli tak zwanym WAM-ie, gdzie wojsko szkoli swych lekarzy. Poza tym doktor zdawał sobie sprawę, że nowe metody prowadzenia wojny, jak np. ruchliwość jednostek, a przede wszystkim uzbrajanie się wielu państw w broń atomową, mają wielki wpływ na medyczne zabezpieczenie działania wojsk w głębi strefy operacyjnej. Według tego co doktor słyszał od kolegi z ministerstwa, ćwiczenia tego roku będą na pograniczu południowym i weźmie w nich udział WAM, oraz oficerowie rezerwy. Walica był bardzo zmęczony pracą w szpitalu fabrycznego miasta, gdzie w kręgu swych przyjaciół nie bardzo mógł odpocząć po pracy. Zamykanie się w domu i włączanie telewizora na jakiś kanał o nawet dobrym programie już go też nie bawiło. Potrzebował

zmiany i, jak to mówił, dobrej gimnastyki. List, jaki otrzymał zeszłego roku od kolegi z ćwiczeń, rozpalił w nim entuzjazm. Przygotował się więc doktor Walica na ćwiczenia jak najlepiej. Kupił nawet nowe przybory do golenia, nie przypuszczając ani przez chwilę, że może nie będzie miał czasu na golenie się. Po przybyciu na miejsce powołania, Walica szybko przekonał się, że tym razem ćwiczenia nie będą gimnastyką. Został on przydzielony do Pułkowego Punktu Medycznego, czyli PPM-u. Słowa majora, dowódcy punktu, powiedziane na odprawie, nie wzniecały dużego entuzjazmu. „Koledzy" - mówił major przed nami stoi ciężkie i trudne zadanie. My musimy sprawdzić faktyczną zdolność naszego zabezpieczenia medycznego oddziałów walczących.

Nasza dywizja ma ścigać nieprzyjaciela w szybkim tempie. Prawdopodobnie będzie dużo rannych. Odległość między Batalionowym Punktem Medycznym (BPM), a nami i między nami a Dywizyjnym Punktem Medycznym (DPM) może się stawać coraz większa. Będziemy mieli więc wielkie trudności z odkażaniem, segregacją, zakładaniem opatrunków i ewakuacją rannych. Niczego nam jednak uprasz-czać nie wolno, bo dowództwo chce mieć dokładny obraz sytuacji i wskazówki, jak można ulepszyć naszą służbę, muszą przyjść z dołu". Ćwiczenia miały też zupełnie inny charakter niż poprzednie, w których dr Walica brał udział. PPM otrzymał jeszcze wieczorem rozkaz przez radiotelefon, że za dziesięć godzin musi zacząć przyjmowanie rannych na terenie znajdującym się czterdzieści kilometrów na wschód. Trzeba było przygotować pojazdy

i sprzęt i natychmiast ruszać, gdyż spodziewano się po drodze niespodzianek. Było ich też dosyć dużo. W paru miejscach mosty na rzekach były zniszczone i kolumna musiała szukać innych miejsc dla przeprawy. Były tu pierwsze straty, bo dwóch sanitariuszy się utopiło. Następnie kolumna musiała przejeżdżać przez teren skażony. Wreszcie kilka pojazdów zostało uszkodzonych i sprzęt trzeba było załadować na inne pojazdy. Było już nad ranem, kiedy po kilku godzinach marszu PPM znalazł się na miejscu. I tu zaczęła się dopiero naprawdę praca. Mimo tego, że całą noc nikt nie spał i wszyscy byli zmęczeni, trzeba było urządzić szybko cały punkt do przyjęcia pierwszych rannych. Pracowali tu wszyscy równomiernie, od kierowców do oficerów-lekarzy najwyższego stopnia. Wkrótce też zaczęły przyjeżdżać samochody sanitarne i ciężarowe przywożące rannych. Ranni najpierw przechodzili kontrolę dozometryczną, a następnie albo byli przewożeni na plac zabiegów specjalnych dla odkażenia, albo po segregacji byli przewożeni na miejsce opatrunków. Po tym wszystkim naturalnie ranni musieli być szybko ewakuowani do DPM-u. Pracy było tak wiele, że lekarzom i sanitariuszom brakowało już sił. Doktor Walica zaś myślał, że szpital fabryczny to chyba najprzyjemniejsze miejsce na świecie.

LESSON 128

VOCABULARY

Narration

1. służba zdrowia, f. - medical service
2. metoda, f. - method
3. pismo, n. - periodical, handwriting, writing, newspaper, scripture
4. przegląd, m. przeglądu, gen. s. - inspection, survey
5. Wojskowa Akademia Medyczna, f. (WAM) - Military Academy of Medicine
6. prowadzić, i. wojnę - to wage war, to fight a war
   prowadzę
   prowadzi
7. ruchliwość, f. - mobility
8. uzbrajać (się), i. uzbroić(się),p. - to arm, to supply with arms
   uzbrajam (się) uzbroję (się)
   uzbraja (się) uzbroi (się)

   uzbrajanie (się), n. - arming
9. wpływ, m. wpływu, gen. s. - influence
10. zabezpieczenie, n. - security, protection

    zabezpieczenie medyczne - medical support
11. pogranicze, n. - borderland
12. krąg, m. kręgu, gen. s. - circle, ring
13. włączyć, p. włączać, i. - to turn on, to switch on
    włączę włączam
    włączy włącza
14. kanał, m. kanału, gen. s. - channel (telev.); canal

15. gimnastyka, f. - calisthenics, gymnastics

16. rozpalać, i. rozpalić, p. - to inflame, to excite, to fire
rozpalam rozpalę
rozpala rozpali

17. przybór, m. - device, instrument
przyboru, gen. s.

18. wzniecać, i. wzniecić, p. - to inflame, to excite, to start (fire)
wzniecam wzniecę
wznieca wznieci

19. faktyczny, faktyczna, faktyczne - factual, actual

20. ścigać, i. - to pursue, to chase
ścigam
ściga

21. odkażać, i. odkazić, p. - to decontaminate
odkażam odkażę
odkaża odkazi

odkażenie - decontamination

22. segregacja, f. - segregation

23. uprościć, p. upraszczać, i. - to simplify
uproszczę upraszczam
uprości upraszcza

24. z dołu - from below

dół, m. - pit, bottom
dołu, gen. s.

25. topić (się), i. utopić (się), p. - to sink, to drown
topię (się) utopię (się)
topi (się) utopi (się)

26. skażony, skażona, skażone - contaminated

27. równomierny, równomierna, równomierne - uniform, even

równomiernie - uniformly, evenly

28. kontrola dozometryczna - radiological monitoring

29. zabieg, m. - treatment, operation, measure, intervention
zabiegu, gen. s.

LESSON 128

Communication Exchange

1. uwolnić, p. uwalniać, i. - to free, to liberate
   uwolnię uwalniam
   uwolni uwalnia

Żołnierz, fizjonomistyka polskiej armii, podczas mierzenia natężenia promieniotwórczego po ataku atomowym

PATTERN SENTENCES

1. Pokaz nowych samolotów odbywa się zwykle w jesieni.
2. Mgr (magister) to jest stopień naukowy, który otrzymuje się po skończeniu polskiego uniwersytetu.
3. Odpowiedź przysięgłych, na pytanie czy oskarżony jest winny, była przecząca.
4. Nawet upór dziecka jest czasami trudno przełamać.
5. Mobilizacja wojsk polskich w roku 1939 odbywała się w bardzo trudnych warunkach.
6. W czasie II wojny światowej w Polsce panował terror.
7. Samolot szturmowy służy do skutecznego atakowania celów naziemnych.
8. Żołnierze rozbitych oddziałów musieli szybko sformować się w nową jednostkę.
9. „Niech pan idzie prosto przed siebie, to dojdzie pan do stacji kolejowej", powiedział milicjant do turysty.
10. Patrol lotniczy wykrywa ruchy nieprzyjaciela w powietrzu i na ziemi.
11. Bombardowanie z lotu koszącego stosuje się zwykle do celów będących w ruchu.
12. Lokomotywa w języku polskim jest słowem obcego pochodzenia.
13. Kierownik ruchu ma ważną funkcję na stacji kolejowej.
14. Szperacz to jest żołnierz, który ubezpiecza posuwający się pododdział lub patrol w rejonie walki.
15. Mówi się, że pies to jest wierny przyjaciel człowieka.
16. Sierżant nie chciał puścić Kowalskiego na przepustkę do domu.
17. Wielu ludzi chce rządzić, ale niewielu naprawdę umie rządzić.
18. Fizyka elektronowa jest przedmiotem nauki na politechnice.

LESSON 129

19. Wojskowa Akademia Techniczna (WAT) szkoli inżynierów i magistrów inżynierów.

20. Ładujący się automatycznie karabin Simonowa ma dużą siłę ognia.

21. Pocisk kierowany to jest pocisk balistyczny.

22. Zapalnik radiolokacyjny wysyła fale z radia umieszczonego w zapalniku.

23. Odbicie głosu, fali czy światła jest przedmiotem nauki fizyki.

24. Ekran używany w szkole jest zwykle mniejszy od ekranu w kinie.

25. Podchodzenie do lądowania jest trudne dla wielu młodych pilotów.

26. Samolot przechwytywania to jeden z najnowszych typów samolotów.

27. Wielka manewrowość jest cechą myśliwców.

28. Wojska pancerne używają czołgów różnych typów.

29. Samolot pościgowy ma większą szybkość niż bombowiec.

30. Dywizja lotnicza to jest duża jednostka wojsk lotniczych składająca się z kilku pułków lotniczych.

LESSON 129

AURAL COMPREHENSION EXERCISE

Narration

Pokaz broni nowoczesnej

Por. mgr inż. Antoni Małachowski długo musiał prosić swojego ojca, żeby przyjechał na Dzień Wojska Polskiego do Warszawy. Chciał on pokazać ojcu najpierw nowoczesne koszary swojej jednostki pod Warszawą, a potem zaprosić ojca na defiladę wojska, pokazy nowoczesnej broni wojska polskiego i film o wojsku polskim. Ojciec najpierw odpowiedział listem przecząco, ale później zgodził się i obiecał przyjechać. Porucznik miał wiele powodów, żeby przełamać upór ojca i zapoznać go z nowoczesną armią kraju. Sędzia Małachowski, liczący już sześćdziesiąt lat, miał ciągle przed oczyma katastrofę armii polskiej w 1939 roku. Został on powołany do piątego pułku artylerii zaraz w pierwszym dniu mobilizacji i przeżył cały terror wojny w najgorszych warunkach. Niemieckie samoloty szturmowe zniszczyły kompletnie baterię, której był dowódcą, pod Pszczyną. Małachowski, jego koledzy oficerowie i żołnierze rozbitych baterii i innych jednostek, sformowali się w kompanię piechoty i zaczęli marsz prosto przed siebie na wschód z nadzieją zajęcia stanowisk obronnych nad jedną z rzek południowej Polski. Wkrótce połączyli się oni z batalionem piechoty. Marsz tej nowej jednostki był jednak utrudniony szczególnie w dzień, gdyż patrole lotnicze nieprzyjaciela śledziły każdy ruch wycofujących się oddziałów. Kompania Małachowskiego miała dużo strat od bombardujących z lotu koszącego sił powietrz-

nych npla. Wreszcie dowódca batalionu podzielił swą jednostkę na grupy bojowe, gdyż sądził, że w ten sposób będzie łatwiej walczyć z posuwającym się nieprzyjacielem. Małachowski otrzymał rozkaz zniszczenia pociągu towarowego ze sprzętem wojskowym, który stał na małej stacji i nie mógł posuwać się dalej, gdyż miał uszkodzoną lokomotywę. Stary kierownik ruchu powiedział szperaczom, że nieprzyjaciel prawdopodobnie spodziewa się wkrótce zająć stację, bo lotnictwo nie bombarduje transportu. Zakładając ładunki wybuchowe pod wagony, Małachowski widział kompletnie nowy jeszcze nie użyty sprzęt wojskowy i, jak opowiadał później synowi, żałował bardzo, że to wszystko musiało być zniszczone. Małachowski walczył wiernie aż do ostatniej chwili i nie poddał się mimo tego, że nieprzyjaciel obiecywał puścić do domu tych, którzy sami się poddadzą. Dostał się do niewoli, kiedy nie miał już ani jednego naboju. Następne pięć lat spędził on w obozie jeńców-oficerów w Niemczech. Po wojnie wrócił on do kraju i zaczął pracować znowu jako adwokat w swym małym mieście. Nie podobało mu się to, że komuniści rządzą w kraju i przestał się interesować życiem politycznym. Niestety nie mogło to trwać długo. Syn po skończeniu liceum chciał iść na uniwersytet i studiować fizykę elektronową. Małachowski zdając sobie sprawę z tego, że syn może mieć trudności na uniwersytecie, wstąpił do Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej (PZPR). Dzięki temu syn został przyjęty na uniwersytet, a potem do Wojskowej Akademii Technicznej (WAT), a on sam został sędzią. Wszystko to jednak nie zmieniło Małachowskiego. Wpraw-

dzie chodził na zebrania partii, ale starał się jak najmniej brać udziału w życiu społecznym i politycznym. Kiedy syn mu opowiadał o nowej polskiej armii mówił: „Ty mi tam już o wojsku nie mów, ja dosyć widziałem". Denerwowało to Antoniego i właśnie dlatego zaprosił ojca na 12 października to jest na Dzień Wojska Polskiego do Warszawy.

W czasie pobytu ojca w Warszawie, Antoni robił wszystko, żeby pokazać ojcu nową polską armię w najlepszym świetle. Na specjalnych pokazach broni objaśniał mu wszystko zaczynając od ładującego się automatycznie karabinu Simonowa do pocisków balistycznych. Opowiadał mu o nowych zapalnikach radiolokacyjnych, których działanie polega na tym, że fale wysyłane przez radio umieszczone w zapalniku po odbiciu się o cel wracają do zapalnika i powodują wybuch pocisku. Pociski o tych zapalnikach służą do obrony przeciwlotniczej. Na ekranie wojskowego kina Małachowski widział nowe typy samolotów tak w czasie startu, jak i lotu i podchodzenia do lądowania. Były to przeważnie samoloty przechwytywania o wielkiej manewrowości. W czasie defilady zaś widział on oddziały różnych rodzajów broni od piechoty do wojsk pancernych. Nad defilującymi oddziałami latały eskadrami samoloty pościgowe i bombowce polskiej dywizji lotniczej. Stary Małachowski nic nie mówił tylko patrzał szeroko otwartymi oczyma, a kiedy był już na stacji kolejowej powiedział: „Bardzo ci dziękuję. Muszę przyznać, że teraz po tym waszym pokazie wiem dużo więcej o stanie uzbrojenia polskich sił zbrojnych".

LESSON 129

Przechwycenie wymaga wielu umiejętności, zarówno pilotów jak i ludzi pracujących w systemie naprowadzania. Para wystartowała i kieruje się nieomylnie w stronę, z której nadlatuje „nieprzyjaciel". Foto: WAF

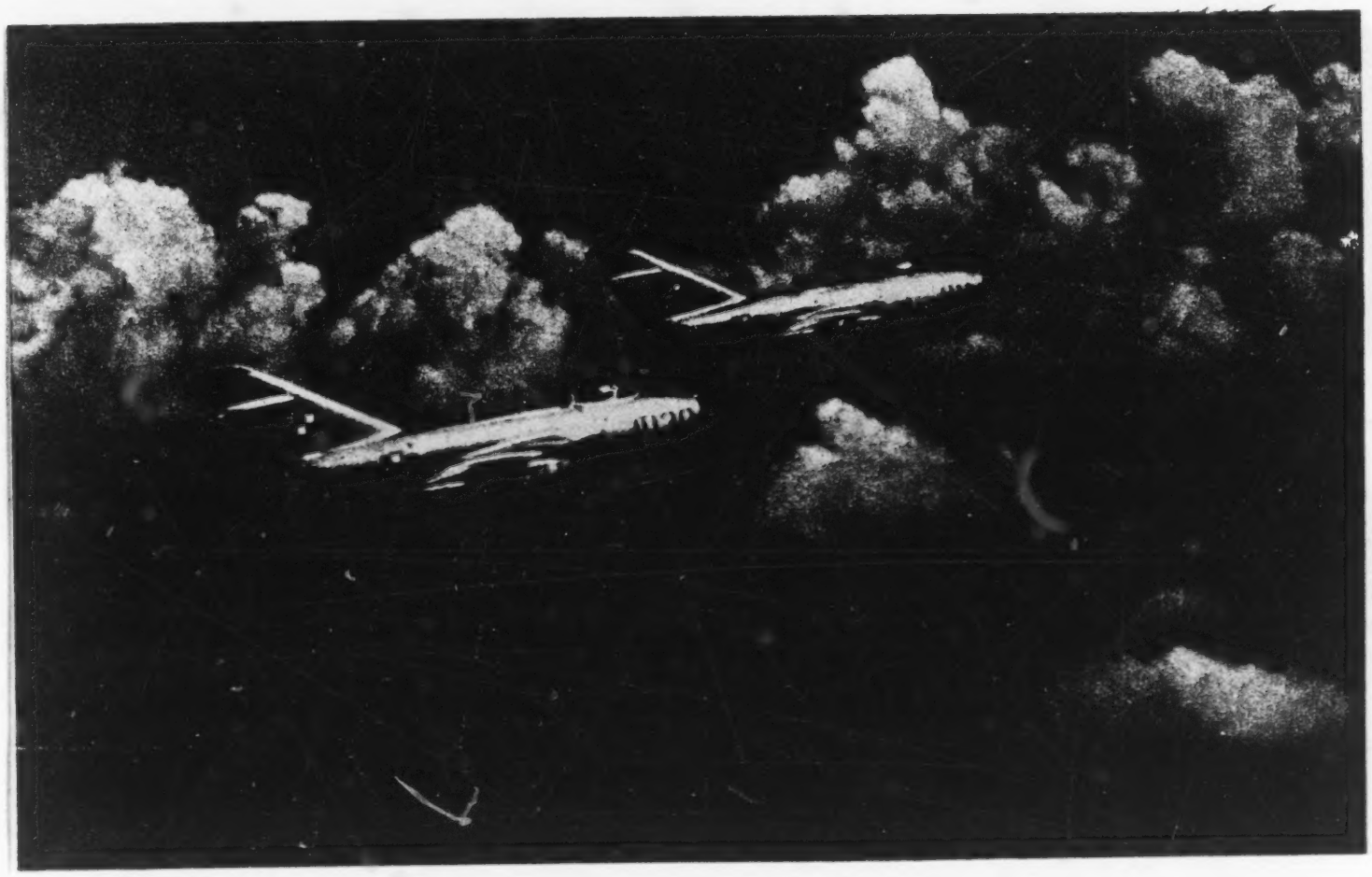

VOCABULARY

Narration

1.	pokaz, m. pokazu, gen. s.	- show, exhibition, display, pageant
2.	mgr (magister)	- M.A. (Master of Arts)
3.	przeczący, przecząca, przeczące	- negative
	przecząco	- negatively
4.	upór, m. uporu, gen. s.	- stubbornness, persistence
5.	mobilizacja, f.	- mobilization
6.	terror, m. terroru, gen. s.	- terror
7.	samolot szturmowy	- ground attack aircraft
8.	formować się, i. sformować się, p. formuję się sformuję się formuje sie sformuje się	- to fall into formation, rank
9.	prosto przed siebie	- straight ahead
10.	patrol lotniczy, m.	- air patrol
11.	bombardowanie z lotu koszącego	- hedgehopping bombing
12.	lokomotywa, f.	- locomotive
13.	kierownik ruchu, m.	- dispatcher
14.	szperacz, m.	- scout, reconnaissance man
15.	wierny, wierna, wierne	- true, loyal, faithful
	wiernie	faithfully
16.	puścić, p. puszczać, i. puszczę puszczam puści puszcza	- to let go, to let

LESSON 129

17. rządzić, i. - to govern, to control
rządzę
rządzi

18. elektronowy, elektronowa, elektronowe - electronic (adj.)

19. Wojskowa Akademia Techniczna (WAT) - Military Technological Institute

20. ładujący się automatycznie karabin Simonowa - Simonov self-loading carbine

21. pocisk balistyczny, m. - ballistic missile

22. radiolokacyjny, radiolokacyjna, radiolokacyjne - radar (adj.)

23. odbicie, n. - reflection (optics), repelling

24. ekran, m. - screen
ekranu, gen.s.

25. podchodzić do lądowania, i. - to approach to landing
podchodzę do lądowania
podchodzi do lądowania

podejść do lądowania, p.
podejdę do lądowania
podejdzie do lądowania

26. samolot przechwytywania - interceptor

27. manewrowość, f. - maneuverability

28. wojska pancerne, pl. - armored troops

29. samolot pościgowy, m. - interceptor, chaser plane

30. dywizja lotnicza, f. - air division

LESSON 130

PATTERN SENTENCES

1. Wojska Ochrony Pogranicza (WOP) stoją na straży bezpieczeństwa granic państwa.
2. Korpus Bezpieczeństwa Wewnętrznego (KBW) broni ustroju komunistycznego.
3. Nawigator w marynarce wyznacza kurs statku.
4. Hitler rozpoczął działania wojenne bez wysłania Polsce ultimatum.
5. Nawigacja jest przedmiotem każdej szkoły morskiej i lotniczej.
6. Rząd brytyjski wysłał swego przedstawiciela do Waszyngtonu.
7. Stawiacz min jest jednostką floty wojennej.
8. W czasie drugiej wojny światowej była stosowana blokada portów niemieckich.
9. Zadaniem stawiacza min jest stawianie min.
10. Podoficer Gruszka codziennie musiał ustawiać swój pluton przed koszarami.
11. Zagroda dla owiec była z drutu kolczastego.
12. Stawiacz min ustawia zagrodę minową.
13. Fahrenheit był profesorem fizyki.
14. Kuter torpedowy może być niebezpieczny nawet dla krążownika.
15. Straż przednia idzie przed kolumną maszerującego oddziału.
16. Krok ma zwykle 75 centymetrów długości.
17. Tłumaczenie z angielskiego na polski jest trudniejsze dla Amerykanina niż dla Polaka.
18. Na każdym lotnisku musi być wieża kontrolna.
19. Zaburzenie radiowe może nieraz spowodować wypadek lotniczy.
20. Dług powinien być spłacony.

LESSON 130

21. Trzeba było użyć wojska, żeby stłumić działalność sabotażystów.

22. Samodzielna jednostka jest to jednostka, która może działać bez pomocy innych jednostek.

23. Karabin automatyczny wchodzi teraz na uzbrojenie indywidualne każdego strzelca.

24. Karabin Simonowa jest wielostrzałowy.

25. Półautomat to jest rodzaj karabinu.

26. Gaj to jest mały lasek.

27. Po ciężkiej pracy należy się ludziom odpoczynek.

28. Kiedy po nalocie słyszy się syreny to znaczy, że jest koniec alarmu.

29. Motorówka to jest łódź z motorem.

30. W ministerstwie są różne departamenty.

Sztandar dla WOP

Kursanci Szkoły Specjalistów Morskich WOP święcili ostatnio uroczystość wręczenia sztandaru, ufundowanego im przez społeczeństwo powiatu Będzin i górników kopalni „Czeladź", z którymi marynarze Wojsk Ochrony Pogranicza utrzymują bliskie kontakty. Uroczystość przekazania sztandaru wopistom odbyła się na gdańskim Długim Targu i wzięła w niej udział 18-osobowa grupa czeladzkich górników z dyrektorem kopalni inż. F. Lechem, przedstawiciele miejscowych władz z przewodniczącymi wojewódzkiej i miejskiej rady narodowej tow. tow. Stolarkiem i Bejmem, dowódca Marynarki Wojennej wiceadmirał Z. Studziński oraz gen. bryg. J. Waluk.

Na zdjęciu: poczet sztandarowy defiluje przed trybuną honorową.

AURAL COMPREHENSION EXERCISE

Narration

Wojska Ochrony Pogranicza
i
Korpus Bezpieczeństwa Wewnętrznego
(WOP i KBW)

Franciszek Białek skończył Oficerską Szkołę Wojsk Ochrony Pogranicza. Osiągnął on bardzo dużo, jeżeli się weźmie pod uwagę jego całą przeszłość. Białek miał dziewiętnaście lat, kiedy w roku 1939 zaczęła się wojna i właśnie był na pierwszym roku Szkoły Morskiej w Gdyni szkolącej mechaników i nawigatorów marynarki handlowej. W dniach, kiedy wszyscy w Polsce spodziewali się ultimatum Hitlera, młodzi marynarze, a między nimi Białek, byli na wycieczce kutrem na Bałtyku. W dniu ataku na Polskę chcieli oni natychmiast wracać do Gdyni, ale szybko zorientowali się, że nawigacja po zatoce Gdańskiej jest ze względu na działania wojenne niemożliwa. Postanowili więc udać się do jednego z portów krajów nad Bałtykiem. Płynąc na północ spotkali się na szczęście z polskim statkiem handlowym w drodze do Anglii. Kapitan statku chętnie zabrał całą grupę na pokład. Po przypłynięciu do Anglii, Białek zgłosił się do marynarki brytyjskiej. Po pewnym czasie został on przyjęty i dostał się na pokład stawiacza min należącego do floty przeprowadzającej blokadę morską Niemiec.

Przez dwa lata okręt ten szczęśliwie stawiał miny i ustawiał zagrody minowe, ale pewnej zimnej nocy w 1942 roku, kiedy temperatura spadła poniżej 30° Fahrenheita, niemiecka łódź tor-

pedowa trafiła go w sam środek. Z załogi, prawie wszyscy zginęli, bo kto nie zginął od wybuchu, ten utonął w zimnej jak lód wodzie. Tylko Białkowi i jeszcze innemu marynarzowi udało się uratować na łodzi ratunkowej. Zostali oni zabrani przez niemiecką łódź torpedową i naturalnie wysłani do obozu jeńców. Jako jeniec Białek musiał pracować na gospodarstwie niemieckim, gdzie poznał Marię, studentkę z Łodzi, która też tu pracowała. Białek zakochał się w Marii i nic dziwnego, że kiedy straż przednia armii radzieckiej uwolniła jeńców z obozu, pierwszym krokiem jego był ślub z Marysią. Wróciwszy do kraju Franciszek nie bardzo jednak wiedział od czego zacząć, szczególnie, że nie był sam. Ponieważ znał dość dobrze język angielski, próbował najpierw tłumaczenia artykułów z gazet angielskich na język polski.

Wkrótce jednak przekonał się, że nikt tych artykułów nie potrzebuje albo nie chce. Próbował więc szczęścia na lotnisku w Łodzi, gdzie dostał pracę na wieży kontrolnej. Nie pracował tu jednak długo. Pewnego dnia samolot pasażerski miał awarię przy lądowaniu i Białek został zwolniony mimo tego, że - jak się okazało - powodem wypadku były zaburzenia jakie radio samolotu miało w odbiorze. Tymczasem dziecko przyszło na świat i Białkowie mieli sporo długów w sklepach. Był rok 1947. Mimo, że już było dwa lata po wojnie, w kraju nie było spokoju, gdyż w pewnych częściach kraju działały grupy różnych partyzantów. Działalność tych grup starał się stłumić Korpus Bezpieczeństwa Wewnętrznego, zorganizowany w 1945 roku jako samodzielna jednost-

ka wojskowa dla obrony ustroju komunistycznego. Korpus na którego uzbrojenie wchodziła nowoczesna broń wielostrzałowa automatyczna i półautomatyczna potrzebował ludzi. Ktoś ze znajomych poradził więc Białkowi by próbował tam szczęścia. Białek został przyjęty i rozpoczął się dla niego ciężki okres służby w KBW. Przede wszystkim samo szkolenie nie było tu łatwe. Żołnierze KBW byli ćwiczeni tak w walce na ulicach, jak i w trudnym terenie, gdzie w każdym gaju można się spodziewać wroga. Jednostki KBW często były w stanie alarmu i często na długich marszach. Żołnierze nie mieli odpoczynku nawet kiedy z dowództwa przychodził rozkaz: koniec alarmu. Trzeba było stale stać na straży budynków państwowych, mostów, stacji kolejowych, a co więcej pomagać ludności w czasie powodzi, pożarów lub innych katastrof.

Białek awansował szybko na sierżanta, ale nie był zadowolony ze swojej kariery. Kiedy więc przeczytał w gazecie, że WOP potrzebuje ludzi do służby na północnej granicy morskiej, zwrócił się z prośbą o przeniesienie do WOP. Przeniesiono go natychmiast i po paru tygodniach był już w Szkole Specjalistów Morskich zorganizowanej dla WOP-u przez Marynarkę Wojenną. Po skończeniu tej szkoły dostał przydział na pokład motorówki „Hel". Rok później Departament WOP wyznaczył go do Oficerskiej Szkoły Wojsk Ochrony Pogranicza, którą skończył jako najlepszy student. „No wreszcie jestem znowu na morzu i oficerem, czyli tym czym zawsze chciałem być" - mówił Białek do przyjaciół, którzy mu gratulowali.

187

LESSON 130

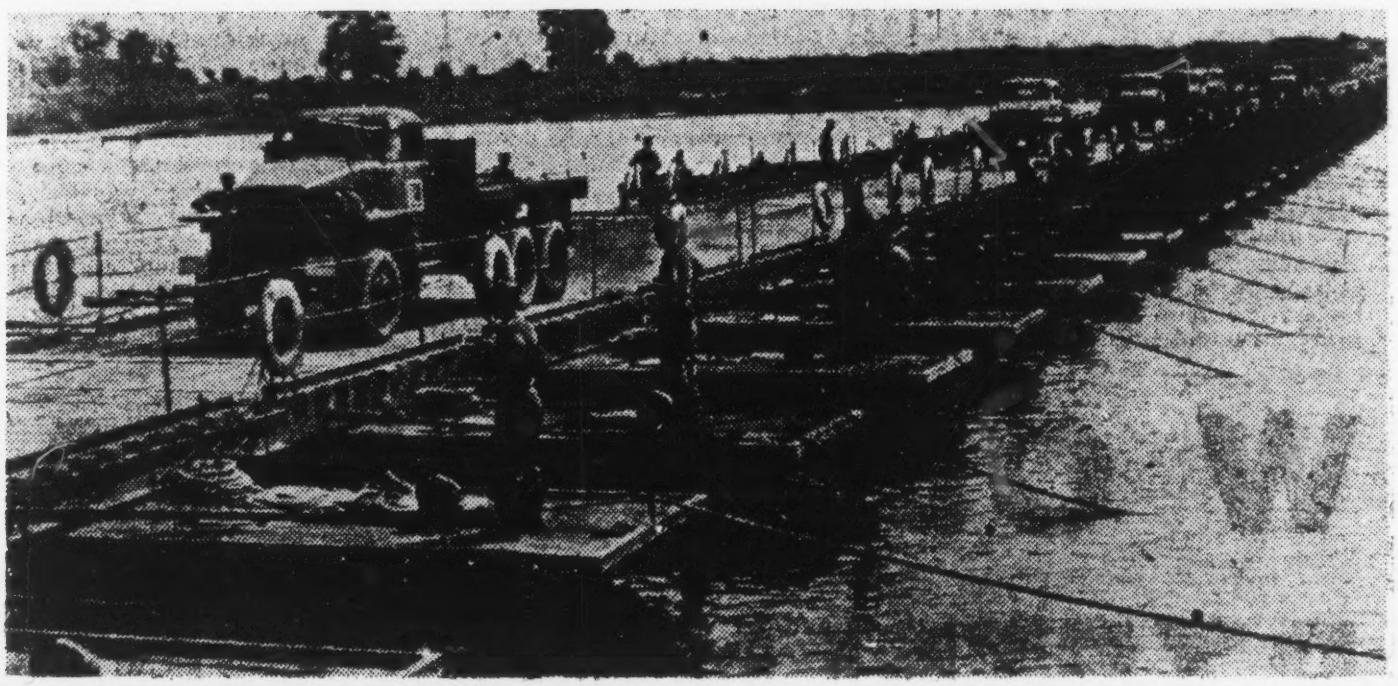

Saperzy KBW podczas wspólnych ćwiczeń z żołnierzami wojsk inżynieryjnych MON wybudowali most przez Wisłę.
(Foto KBW)

VOCABULARY

Narration

1.	Wojska Ochrony Pogranicza, WOP	- Frontier Guard
2.	Korpus Bezpieczeństwa Wewnętrznego, KBW	- Internal Security Corps
3.	nawigator, m.	- navigator
4.	ultimatum, m.	- ultimatum
5.	nawigacja, f.	- navigation
6.	brytyjski, brytyjska, brytyjskie	- British
7.	stawiacz min, m.	- minelayer, mine planter
8.	blokada, f.	- blockade
9.	stawiać, i. postawić, p. stawiam postawię stawia postawi	- to put, to stand, to build, to erect, to lay
	stawiać miny	- to lay mines
10.	ustawiać, i. ustawić, p. ustawiam ustawię ustawia ustawi	- to place, to set
11.	zagroda, f.	- (here) barrier
12.	minowy, minowa, minowe	- mine (adj.)
13.	Fahrenheit	- Fahrenheit, scale of temperature
14.	torpedowy, torpedowa, torpedowe	- torpedo (adj.)
15.	straż przednia, f.	- advance guard
16.	krok, m. kroku, gen. s.	- step, pace
17.	tłumaczenie, n.	- translation
18.	wieża kontrolna, f.	- control tower
19.	zaburzenie, n.	- disturbance

20. dług, m. - debt
długu, gen. s.

21. stłumić, p. tłumić, i. - to overhelm, to suppress
stłumię tłumię
stłumi tłumi

22. samodzielna jednostka, f. - independent unit

23. wchodzić na uzbrojenie, i. - to become standard issue
(first pers. not used)
wchodzi na uzbrojenie

wejść na uzbrojenie
(first pers. not used)
wejdzie na uzbrojenie

24. wielostrzałowy, wielostrzałowa, wielostrzałowe - multi-shot

25. półautomat, m. - semiautomatic weapon
półautomatu, gen. s.

półautomatyczny, półautomatyczna, półautomatyczne - semiautomatic

26. gaj, m. - grove
gaju, gen. s.

27. odpoczynek, m. - rest
odpoczynku, gen. s.

28. koniec alarmu - all clear signal

29. motorówka, f. - motor boat

30. departament - department

PATTERN SENTENCES

1. Każdy poszczególny wypadek na ćwiczeniach jest dokładnie badany.
2. Szczyt Giewontu widać jest z bardzo daleka.
3. Potężna armia, to najlepsze zabezpieczenie wolności kraju.
4. Duża kłoda drzewa leżała na drodze.
5. Oliwkowy kolor jest często używany do malowania pojazdów wojskowych.
6. Cel ruchomy jest bardzo trudno trafić.
7. Biały orzeł na czerwonym tle to symbol Polski.
8. Wnętrze domu można urządzić ładnie nawet bez drogich mebli.
9. Oficer kazał strzelcowi podpełznąć do szczytu wzgórza.
10. Niewidoczny cel to jest taki cel, który albo jest dobrze ukryty albo bardzo daleki od nas.
11. Kowalski musiał przeliczyć stopnie Celsjusza na Fahrenheita.
12. Kąt, który ma 90°, nazywa się prosty.
13. Przy strzelaniu jest potrzebna duża precyzja.
14. Topograf musi umieć zrobić dokładną mapę terenu.
15. Meteorolog przygotował komunikat meteorologiczny.
16. Określić to znaczy opisać cechy zasadnicze jakiejś rzeczy.
17. Wilgotność powietrza w Waszyngtonie nieraz wynosi 96%.
18. Wszyscy wyszli i nareszcie było cicho w domu.
19. Ukrycie armaty w stodole było rzeczą niemożliwą do wykonania.
20. Odpalenie karabinu to jest sprawa sekundy.
21. Ryk silników tej rakiety słychać było na kilka kilometrów.
22. Po odpaleniu pocisk zaczyna powoli unosić się w górę.

LESSON 131

23. Rakieta zaczyna nabierać szybkości w parę sekund po odpaleniu.

24. Samoloty zaczęły znikać za chmurami.

25. Kamera telewizyjna to jest po prostu nadajnik, który przekazuje obrazy do telewizorów.

26. Potrzeby dzisiejszej armii są inne niż dwadzieścia lat temu.

27. Moc wybuchu pocisków rakietowych jest obrzymia.

28. Szkoda nie zawsze może być naprawiona.

29. Łatwo jest wyrządzić szkodę, ale trudno ją naprawić.

30. Sytuacja na początku była groźna, ale później wszystko skończyło się dobrze.

LESSON 131

AURAL COMPREHENSION EXERCISE

Narration

Rakiety na poligonie

Rozkaz dowódcy naszego pułku piechoty, wyznaczający mnie jako dowódcę kompanii broni towarzyszącej do udania się na poligon w charakterze obserwatora strzelania z nowoczesnej broni, nie zaskoczył mnie zupełnie. Od dłuższego czasu słyszeliśmy w pułku, że oficerowie poszczególnych jednostek mają zapoznać się z działaniem takiej nowoczesnej broni, jak rakiety i inne pociski balistyczne. Następnego dnia miałem się zameldować o ósmej zero zero w koszarach artylerii. Po przybyciu na czas oznaczony przekonałem się, że byli tu też oficerowie z innych jednostek, a nawet z lotnictwa i marynarki. Załadowano nas na łaziki i po dwóch godzinach znaleźliśmy się na poligonie i zatrzymaliśmy się na polanie znajdującej się na szczycie wzgórza. Trochę dziwiliśmy się, gdyż oprócz bunkra pod szczytem nie widzieliśmy tu żadnej broni. Nie czekaliśmy jednak długo. Z drogi prowadzącej przez las na polanę zaczęły wychodzić na skraj polany potężne rakiety. Patrząc z daleka wyglądało to, jak gdyby na potężnych ciągnikach leżały wielkie kłody drzewa. Miały one ten sam oliwkowy kolor co iglasty las. Dopiero, kiedy zbliżyły się, można było widzieć szczegóły. Kilkumetrowe rakiety leżały na ruchomych gąsienicowych wyrzutniach. Na oliwkowych kadłubach były białe malowane orły. Kiedy wszystkie rakietowe wyrzutnie wyszły na polanę, z ich opancerzonych wnętrz

wyskoczyli żołnierze w hełmach z pistoletami na plecach. Usłyszeliśmy krótki rozkaz i pierwsza z wyrzutni podpełzła na szczyt wzgórza. Leżąca do tej chwili rakieta zaczęła się podnosić coraz wyżej, aż się zatrzymała celując gdzieś do niewidocznego celu. Przez kilka minut trwała niewidoczna dla obserwatora praca żołnierzy i oficerów przeliczających współrzędne celu na kąty kierunku i podniesienia rakietowego pocisku. Oficer stojący blisko nas objaśnił nam, że rakietowy pocisk tego typu potrafi uderzyć dokładnie w wyznaczony na mapie cel. Objaśnił on też, że precyzja celnego lotu zależy również od żołnierzy-topografów, którzy wyznaczają stanowisko dla pojazdu wyrzutni i od żołnierzy-meteorologów, którzy muszą ściśle określić siłę i kierunek wiatru, temperaturę i wilgotność powietrza.

Właśnie gdy skończył, zrobiło się nagle cicho. Żołnierze zajęli stanowiska w ukryciu. Do momentu odpalenia zostało tylko parę sekund. Potem usłyszeliśmy: Pięć...cztery...trzy... dwa... Nie usłyszeliśmy już ostatnich słów rozkazu, tylko potężny ryk. Pod rakietą wybuchnął ogień i natychmiast został zasłonięty czarną chmurą dymu. Rakieta jednak jeszcze stała w miejscu. Trwało to może sekundę, a potem zaczęła się unosić w górę i coraz bardziej nabierać szybkości. Po paru sekundach zdawała się być już tylko ołówkiem aż wreszcie zniknęła za chmurami. Żołnierze już wybiegli z ukrycia i widać było, że otrzymali rozkaz opuszczenia natychmiast stanowiska na wzgórzu. Pobiegliśmy do betonowego bunkra na wzgórzu. Pod ścianą stał te-

lewizor, na którego ekranie widać było jakiś teren z lasem i budynkami. Oficer stojący przy telewizorze objaśnił nam, że kamera telewizyjna jest umieszczona na śmigłowcu i że pokazuje rejon celu. Tu powinna trafić rakieta. Rzeczywiście trafiła. Nad budynkiem ukazała się chmura białego dymu. Wróciliśmy na polanę, gdzie po kilku innych pokazach odbyła się defilada rakietowych pododdziałów. Patrząc na te pododdziały myślałem, że rakieta na pewno odpowiada potrzebom nowoczesnej armii. Wzmacnia ona potęgę ognia jednostek i oddziałów do nieznanej dotąd mocy. Szkody, jakie ta broń może wyrządzić, są olbrzymie. Jest to więc groźna i pewna broń, o ile oczywiście żołnierze i oficerowie dobrze opanują jej obsługę.

LESSON 131

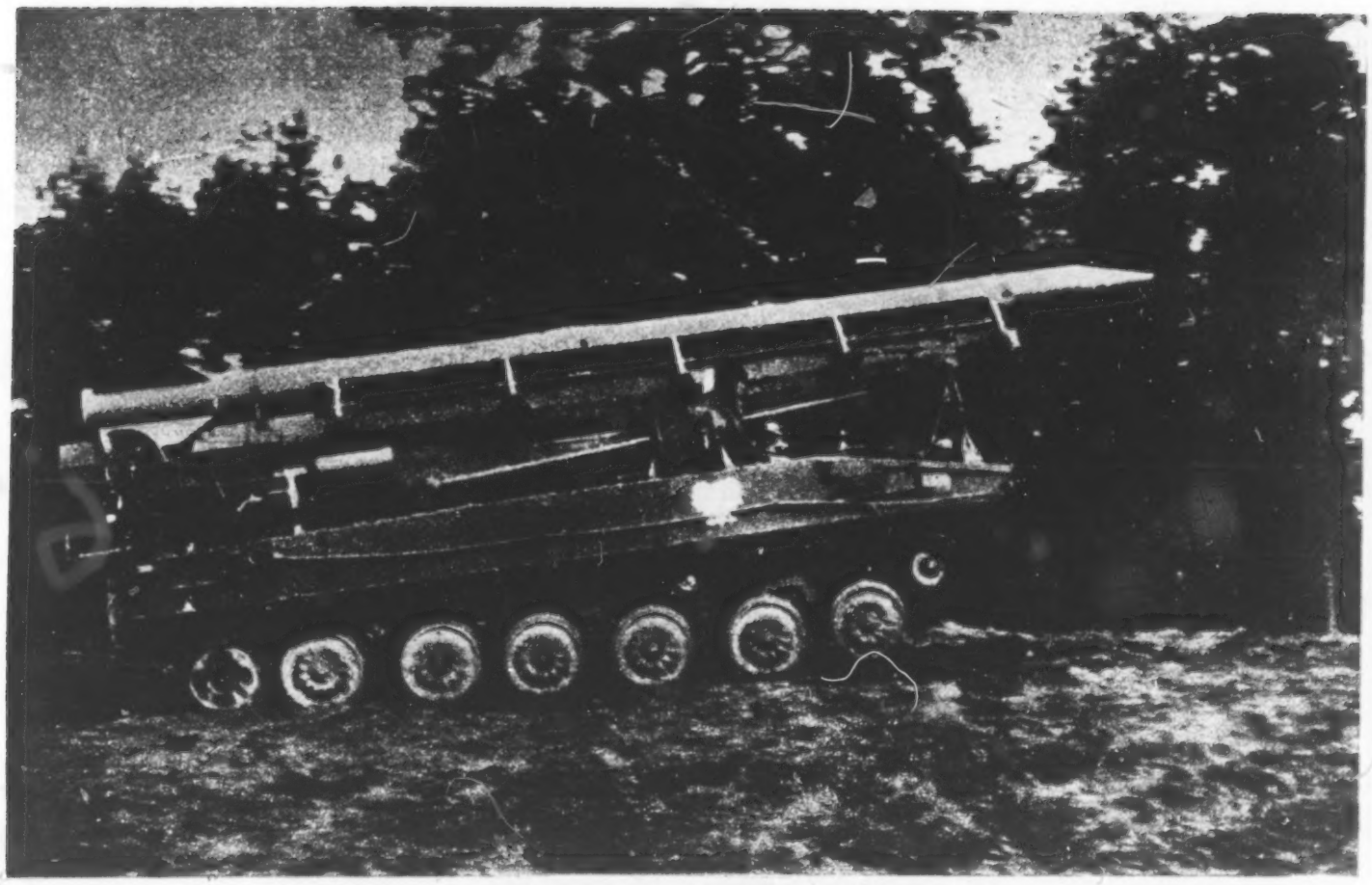

Na polanę wypełzły rakietowe wyrzutnie.

VOCABULARY

Narration

1.	poszczególny, poszczególna, poszczególne	- each, every, individual, separate, particular
2.	szczyt, m. szczytu, gen. s.	- peak, summit
3.	potężny, potężna, potężne	- powerful, mighty
	potężnie	- powerfully, mightily
4.	kłoda, f.	- log
5.	oliwkowy, oliwkowa, oliwkowe	- olive-green
6.	ruchomy, ruchoma, ruchome	- mobile, moving
7.	orzeł, m. orła, gen. s.	- eagle
8.	wnętrze, m. wnętrza, gen. s.	- inside, interior
9.	podpełzać, i. podpełznąć, p. podpełzam podpełznę podpełza podpełznie	- to crawl up
10.	niewidoczny, niewidoczna, niewidoczne	- invisible, unseen, hidden from our sight
11.	przeliczać, i. przeliczyć, p. przeliczam przeliczę przelicza przeliczy	- to convert, to recount, to count over
12.	kąt, m. kąta, gen.s.	- angle, corner
13.	precyzja, f.	- precision
14.	topograf, m.	- topographer
15.	meteorolog, m.	- meteorologist
16.	określić, p. określać, i. określę określam określi określa	- to define, to determine, to denominate

LESSON 131

17. wilgotność, f. - humidity

wilgotny, wilgotna, wilgotne - humid, damp, moist

18. cicho - calmly, still, in a low voice

19. ukrycie, n. - hiding place, concealment

20. odpalenie, n. - firing (of a gun)

21. ryk, m.
ryku, gen. s. - roar

22. unosić (się), i. unieść (się), p. - to raise, to lift

unoszę (się) uniosę (się)
unosi (się) uniesie (się)

unosić się w górę - to ascend

23. nabierać, i. nabrać, p. - to acquire, to obtain, to take, to gain

nabieram nabiorę
nabiera nabierze

nabierać szybkości - to gain speed

24. znikać, i. zniknąć, p. - to disappear, to vanish

znikam zniknę
znika zniknie

25. kamera telewizyjna, f. - television camera

26. potrzeba, f. - need, want, necessity

27. moc, f. - strength, power, force, might

28. szkoda, f. - harm, damage

29. wyrządzać, i. wyrządzić, p. - to cause, to inflict, to do

wyrządzam wyrządzę
wyrządza wyrządzi

30. groźny, groźna, groźne - dangerous, fierce, severe

PATTERN SENTENCES

1. Wykładowca nie zawsze jest profesorem.
2. Podchorąży to jest uczeń szkoły oficerskiej.
3. Lornetka i okulary to są przyrządy optyczne.
4. Skomplikowany przyrząd potrzebuje specjalnej obsługi.
5. Pomiar terenu zabiera czasami dużo czasu.
6. Odroczenie służby wojskowej mogą dostać studenci po trzecim roku uniwersytetu.
7. Podanie się składa, gdy się prosi o przyjęcie do jakiejś szkoły lub o pracę.
8. W obecnych czasach jest łatwiej wykształcić syna lub córkę niż dawniej.
9. Technik ma zwykle skończoną jakąś szkołę techniczną.
10. Przemysł obronny ma za cel produkcję broni służącej obronie kraju.
11. Teoria błędów to jest dział matematyki.
12. Praktyka nie zawsze potwierdza teorię.
13. Dokładność to cecha charakteru człowieka.
14. Umiejętność np. nauczania przychodzi z praktyką.
15. Sala wykładowa jest zwykle większa od zwykłej klasy.
16. Przyrząd centralny artylerii plot. służy do prowadzenia ognia do celów w powietrzu.
17. Automatyzacja ma ułatwiać produkcję.
18. Rzeczy lub sprawy, które się zmieniają, przechodzą pewien proces.
19. Mózg człowieka jest przedmiotem naukowych badań.
20. Wyprzedzenie oblicza się przy strzelaniu do celu ruchomego.
21. Odległość rzeczywista to jest odległość od działa do celu.
22. Noktowizor pozwala nam widzieć cel w ciemności.

LESSON 132

23. Używając jakiegoś przyrządu, musimy wiedzieć, jaka jest zasada jego działania.

24. Promieniowanie podczerwone niewidoczne dla oka jest wykorzystane w noktowizorze.

25. Podczerwień można wykryć specjalnym sprzętem.

26. Luneta fosforograficzna wykrywa źródła podczerwieni.

27. Metaskop spełnia to samo zadanie co luneta fosforograficzna.

28. Wykrywacz akustyczny ostrzega żołnierza, że nieprzyjaciel używa noktowizora.

29. Promiennik podczerwieni to jest przyrząd, który jest źródłem promieniowania.

30. Lokata to jest miejsce podchorążego na liście kończących szkołę. Stopnie z egzaminów są decydującym czynnikiem przy ustalaniu lokaty podchorążego.

AURAL COMPREHENSION EXERCISE

Narration

Oficerska Szkoła Uzbrojenia

Porucznik mgr Zygmunt Nowosad jest wprawdzie najmłodszym wykładowcą Oficerskiej Szkoły Uzbrojenia, ale według wszystkich podchorążych najlepszym i to nie tylko wykładowcą, ale i oficerem. Nowosad jednak mówiąc o sobie często podkreśla, że właściwie nigdy nie marzył o tym,by zostać oficerem zawodowym i swoję karierę związać z wojskiem. Od swych najmłodszych lat interesował się elektroniką i chciał być kiedyś inżynierem, ale nie przypuszczał, że to go zaprowadzi do wojska, którego zresztą się bał. Zygmunt skończył liceum w Toruniu jako najlepszy uczeń mając lat siedemnaście. Dzięki dobremu przygotowaniu w liceum, bez trudności zdał on egzamin na politechnikę warszawską. Elektronika była przedmiotem, który interesował go w czasię studiów najwięcej. Marzył on o posadzie w jakiejś fabryce przyrządów elektronicznych i optycznych służących do wykonywania skomplikowanych pomiarów. Tymczasem życie poszło innym torem. Mając dwadzieścia jeden lat został on powołany do służby wojskowej. Ponieważ był on już na trzecim roku politechniki, dostał odroczenie na rok dla skończenia studiów.

W czasie kiedy starał się o odroczenie, jeden z oficerów WKR poradził mu złożyć podanie do Oficerskiej Szkoły Uzbrojenia, gdzie - jak mówił - potrzebują takich ludzi. Oficer ten objaśnił mu, że szkoła ta kształci oficerów techników uzbrojenia.

LESSON 132

Wśród przedmiotów tej szkoły jest nauka o przyrządach elektronicznych, które pozwalają na widzenie w ciemności, nauka o urządzeniach i stacjach radiolokacyjnych i wielu innych odkryciach nowoczesnej techniki. Skończenie tej szkoły otwiera drogę do pracy w wojsku albo w zakładach przemysłu obronnego. Nowosad złożył podanie do tej szkoły i został przyjęty. Zgłaszając się do szkoły nie przypuszczał on, że znajdzie tam warunki pracy, które będą mu bardzo odpowiadały. To z czym zapoznawał się na uniwersytecie często tylko w teorii, tu widział i uczył się stosować w praktyce. Odpowiadało Nowosadowi szczególnie to, że nauka i praca w tej szkole miały cechy pracy w laboratorium. Przede wszystkim zdobywał tu umiejętność posługiwania się sprzętem, który służy do odszukiwania uszkodzeń nowych skomplikowanych przyrządów. Niektóre z tych przyrządów były na sali wykładowej umieszczone w ten sposób, że można było dokładnie śledzić ich działanie, jak np. przyrząd centralny artylerii plot., służący do automatyzacji procesów związanych z prowadzeniem ognia do celów powietrznych, czyli tak zwany mózg baterii. Ten elektroniczny aparat po otrzymaniu danych rozwiązuje w sekundach takie problemy, jak wyprzedzenie, odległość rzeczywistą od celu i czas lotu pocisku. Wiele z tych przyrządów Nowosad musiał umieć rozebrać, naprawić a potem złożyć, ale tak, by działały znowu bez błędu. Nowosad interesował się szczególnie noktowizorami, działającymi na zasadzie wykorzystywania niewidocznego dla oka promieniowania podczerwonego. Noktowizory są skutecznym środkiem bojowym, bo pozwalają w ciemnościach obser-

wować pole walki, prowadzić pojazdy mechaniczne bez światła i celnie strzelać z broni ręcznej i maszynowej. Oprócz noktowizorów Nowosad musiał dokładnie zapoznać się z działaniem i częściami sprzętu służącego do wykrywania źródeł podczerwieni, czyli z takim sprzętem jak lunety fosforograficzne, dużo mniejsze od nich metaskopy i wykrywacze akustyczne. Sprzęt ten służy do ostrzegania żołnierzy posuwających się w terenie, że nieprzyjaciel obserwuje ich przy pomocy noktowizorów, czyli że używa promienników podczerwieni. Naturalnie przedmioty nauki w tej szkole nie ograniczały się tylko do sprzętu elektronicznego, lub optycznego, jak dalmierze i różne lunety, lecz również obejmowały naukę o broni używanej przez wojsko od karabinu do rakiety. Nowosad mając doskonałe przygotowanie z politechniki wkrótce był najlepszym uczniem szkoły i skończył ją z pierwszą lokatą. Nic więc dziwnego, że komendant szkoły postarał się o to, by Nowosad dostał przydział do tej szkoły jako wykładowca.

LESSON 132

Widoczny na zdjęciu celownik noktowizyjny (aktywny) czerpie energię elektryczną z baterii akumulatorów (skrzynka stojąca na ziemi). Reflektor promieni podczerwonych znajduje się pod lufą pistoletu. Odbite od celu promienie podczerwone wpadają do lornety (nad lufą), która jest jak gdyby połączeniem noktowizora z celownikiem optycznym. Tu przetworzone zostają w promienie widzialne i strzelec widzi podobny obraz, jaki rysowałby się w celowniku optycznym. Zasięg celowników tego typu grawituje w granicach 200 m.

VOCABULARY

Narration

1.	wykładowca, m.	- lecturer, prelector
2.	podchorąży, m. podchorążego, gen. s.	- officer cadet
3.	optyczny, optyczna, optyczne	- optical
4.	skomplikowany, skomplikowana, skomplikowane	- complicated
5.	pomiar, m. pomiaru, gen. s.	- measurement, mensuration, test
6.	odroczenie, n.	- delay, postponent, deferment
7.	podanie, n.	- application, petition
8.	kształcić, i. wykształcić, p. kształcę wykształcę kształci wykształci	- to instruct, to educate
9.	technik, m.	- technician
10.	przemysł, m. przemysłu, gen. s.	- industry
11.	teoria, f.	- theory
12.	praktyka, f.	- practice, usage
13.	cecha, f.	- mark, character attribute
14.	umiejętność, f.	- skill, capacity, science
15.	sala, f.	- hall, room, ward
16.	przyrząd centralny (w art.plot.) skrót: PC	- computing (gun) sight, antiaircraft or data computer

LESSON 132

17. automatyzacja, f. - automation

18. proces, m.
procesu, gen. s. - process

19. mózg, m.
mózgu, gen. s. - brain

20. wyprzedzenie, n. - lead

21. odległość rzeczywista, f. - distance in straight line

22. noktowizor, m.
noktowizora, gen. s. - infrared viewer

23. zasada, f. - base, rule, principle

24. promieniowanie podczerwone, n. - infrared radiation

25. podczerwień, f. - infrared

26. luneta, f. - telescope

luneta fosforograficzna, f. - phosphorographic telescope

27. metaskop, m.
metaskopu, gen. s. - metascope

28. wykrywacz akustyczny - detector, infrared detector

29. promiennik podczerwieni, m.
promiennika podczerwieni, gen.s. - infrared equipment

30. lokata, f. - class standing (milit.)

VOCABULARY

1. zwichnąć, p. - to dislocate (limb), to put out (shoulder)

2. natomiast - on the other hand, instead, rather

3. wpaść, p. wpadać, i. - to fall in, to drop in, to get caught

4. grzęzawisko, n. - quag

5. peem, m. (PM)
   peemu, gen. s. - submachine gun

6. przyjazny, przyjazna, przyjazne - friendly, favorable

   przyjaźnie - friendly, favorably (as adv.)

7. przesmyk, m.
   przesmyku, gen. s. - pass, neck, narrows, isthmus

8. młyn, n.
   młyna, gen. s. - mill

9. napotkać, p.
   napotkam
   napotka - to meet, to encounter, to face

   napotykać, i.
   napotykam
   napotyka

10. ruina, f. - ruin

11. zamek, m.
    zamku, gen. s. - castle, lock

12. skrzydłowy, skrzydłowa, skrzydłowe - flank, flanking

13. ześrodkowanie, n. - concentration

14. zacięty, zacięta, zacięte - stubborn, tough

LESSON 133

15. przyśpieszyć, p. - to accelerate
przyśpieszę
przyśpieszy

przyśpieszać, i.
przyśpieszam
przyśpiesza

16. czasza, f. - canopy, bowl, cup

17. natknąć się, p. - to come across, to strike upon
natknę się
natknie się

18. w pobliżu - in the vicinity

19. domostwo, n. - homestead

20. most powietrzny, m. - air lift

21. rakietnica, f. - signal pistol

22. właściwy, właściwa, właściwe - proper, suitable

23. grupowy, grupowa, grupowe - group, collective (adj.)

24. dokonać, p. dokonywać, i. - to accomplish
dokonam dokonuję
dokona dokonuje

25. płyn, m. - liquid, fluid

płynny, płynna, płynne - liquid, fluid (adj.)

26. samozapalający, samozapalająca, samozapalające - spontaneously ignited

27. bezustanny, bezustanna, bezustanne - uninterrupted (as adv.), continually

bezustannie - uninterrupted (as adv.) continually

28. BPR (bojowy patrol rozpoznawczy) - combat reconnaissance patrol

29. wyraźny, wyraźna, wyraźne - clear (adj.)

    wyraźnie - clearly, distinctly

30. paramilitarny, paramilitarna, paramilitarne - paramilitary

31. osiadać, i. osiąść, p. - to settle down, to ground
    osiadam osiądę
    osiada osiądzie

32. wspomnieć, p. - to mention, to remember
    wspomnę
    wspomni

    wspominać, i.
    wspominam
    wspomina

33. Koło Młodzieży Wojskowej (KMW) - Military Youth Circle

34. Liga Obrony Kraju (LOK) - Homeland Defense League

35. Terenowa Organizacja Przeciwlotnicza (TOPL) - Territorial Antiaircraft Organization

LESSON 134

VOCABULARY

1. wmontować, p. - to mount in, to fix in
   wmontuję
   wmontuje

2. torować, i. utorować, p. - to clear a way for, to pave a way for
   toruję utoruję
   toruje utoruje

3. porozumiewać się, i. - to contact, to come to an understanding
   porozumiewam się
   porozumiewa się

   porozumieć się, p.
   porozumię się
   porozumie się

4. wzrok, m. - sight
   wzroku, gen. s.

5. racje żywnościowe, pl. - rations

6. poruszać się, i. - to move, to actuate, to agitate, to stir
   poruszam się
   porusza się

   poruszyć się, p.
   poruszę się
   poruszy się

7. piaszczysty, piaszczysta, - sandy
   piaszczyste

8. wysychać, i. wyschnąć, p. - to dry up, to run dry
   wysycham wyschnę
   wysycha wyschnie

9. twardnieć, i. - to harden
   twardnę
   twardnie

   stwardnieć, p.
   stwardnę
   stwardnie

10. przygotowawczy - preparatory, initial elementary
    przygotowawcza,
    przygotowawcze

11. oś, f. - axis

12. zarówno - as well as, both, equally

13. sprzężony, sprzężona, sprzężone - conjugate, compound

14. odpalacz, m.
odpalacza, gen. s. - firing mechanism

15. podręczny, podręczna, podręczne - ready, at hand, handy

16. wystrzał, m.
wystrzału, gen. s. - discharge, shot, report

17. odprowadzić, p.
odprowadzę
odprowadzi - to lead, to carry off, to bring back

odprowadzać, i.
odprowadzam
odprowadza

18. wentylacja, f. - ventilation

wentylacyjny, wentylacyjna, wentylacyjne - ventilative

19. wylot, m.
wylotu, gen. s. - muzzle, escapement, vent, outlet

20. opornik, m.
opornika, gen. s. - rheostat

21. skracać, i. skrócić, p. - to shorten, to cut short
skracam skrócę
skraca skróci

22. odrzut, m.
odrzutu, gen. s. - recoil

23. teleskop, m.
teleskopu, gen. s. - telescope

24. peryskop, m.
peryskopu, gen. s. - periscope

25. kwadrant, m.
kwadranta, gen. s. - quadrant (sight)

LESSON 134

26.	pośredni, pośrednia, pośrednie	- intermediary, middle, indirect
27.	zewnątrz	- outside
28.	klapa, f.	- trap, valve, flap
29.	szczelina, f.	- chink, rift, crevice, trigger gap
30.	pojemność, f.	- content, capacity, capacitance
31.	przeciętny, przeciętna, przeciętne	- mediocre, average, common
	przeciętnie	- on the average
32.	zużycie, n.	- consumption
33.	nachylenie, n.	- inclination, slope, gradient
34.	uzyskać, p. uzyskam uzyska / uzyskiwać, i. uzyskuję uzyskuje	- to obtain, to gain, to acquire
35.	stal, f.	- steel
	stalowy, stalowa, stalowe	- steel (as adj.)
36.	praktyczny, praktyczna, praktyczne	- practical
37.	wytrzymały, wytrzymała, wytrzymałe	- lasting, enduring, hardy
38.	rwać, i. rwę rwie	- to tear out, to draw, to pull out
39.	kruszyć, i. kruszę kruszy	- to crumb, to crush, to grind
40.	upał, m. upału, gen. s.	- heat

118

212

41. ostygnąć, p. - to cool (down)
ostygnę
ostygnie

42. etatowy, etatowa, etatowe - permanent, regular

43. wielokrotnie - many times, repeatedly

44. przechowywać, i. - to keep, to preserve, to conceal
przechowuję
przechowuje

przechować, p.
przechowam
przechowa

45. dodatkowy, dodatkowa, dodatkowe - additional, supplementary, extra

dodatkowo - additionally, extra

46. składnica, f. - warehouse, storehouse, depository, depot

47. materiał pędny, m. - fuel
materiału pędnego, gen. s.

48. jedyny, jedyna, jedyne - the one, a single, an only

49. konserwacja, f. - conservation, upkeep, maintenance

50. park samochodowy - maintenance shop, parking area

LESSON 135

VOCABULARY

1. propaganda, f. - propaganda

2. łącznik, m. - liaison man, messenger

3. chłodzić, i. - to cool
   chłodzę
   chłodzi

4. odczepiać, i. odczepić, p. - to detach, to disengage to uncouple
   odczepiam odczepię
   odczepia odczepi

5. pionowy, pionowa, pionowe - vertical

6. trójnóg, m. - tripod
   trójnoga, gen. s.

7. tarcza, f. - plate, disk, shield

8. obrót, m. - turn, revolution, rotation, traverse
   obrotu, gen. s.

9. środki przewozowe - transportation facilities

10. napęd, m. - propulsion, drive, driving gear
    napędu, gen. s.

11. rozstaw, m. - wheel base
    rozstawu, gen. s.

12. nośność użytkowa, f. - pay load

13. magazynek, m. - ammunition container, magazine
    magazynka, gen. s.

14. wzór, m. - pattern, model, design, formula, sample
    wzoru, gen. s.

15. łódkowany, łódkowana - clip fed
    łódkowane

16. podajnik, m. - receiver
    podajnika, gen. s.

17. łódka, f. - clip

18. wyskalowany, wyskalowana, wyskalowane - calibrated

19. muszka, f. - sight bead, front sight

20. szczerbina, f. - sight notch, rear sight

21. bezpiecznik, m.
bezpiecznika, gen. s. - safety catch

22. blokować, i. zablokować, p. - to block
blokuję zablokuję
blokuje zablokuje

23. język spustowy, m. - trigger

24. repetowany, repetowana repetowane - bolt operated

25. komora, f. - chamber

26. ryglować, i. zaryglować, p. - to bolt
rygluję zarygluję
rygluje zarygluje

27. odciągnąć, p. odciągać, i. - to draw away, to pull to the rear
odciągnę odciągam
odciągnie odciąga

28. przekręcić, p. - to turn, to twist, to wrest
przekręcę
przekręci

przekręcać, i.
przekręcam
przekręca

29. przymocować, p. - to attach, to fasten, to fix
przymocuję
przymocuje

30. całkowity, całkowita, całkowite - complete, utter, entire

31. wydanie, n. - emission, issue, edition, version

32. taśma parciana, f. - canvas belt

LESSON 135

33.	uchwyt, m. uchwytu, gen. s.		- catch, grip, hold
34.	amortyzator, m. amortyzatora, gen. s.		- buffer
35.	wręczyciel, m.		- passer
36.	kąt odchylenia, m.		- traverse angle
37.	kąt podniesienia, m.		- elevation angle
38.	płyta oporowa, f.		- base plate
39.	doczepiać, i. doczepiam doczepia	doczepić, p. doczepię doczepi	- to attach, to fasten, to append
40.	trakcja, f.		- traction, draft
41.	jaszcz, m. jaszcza, gen. s.		- caisson, tumbrel
42.	mechanizm spustowy, m. mechanizmu spustowego, gen. s.		- trigger
43.	jednakowy, jednakowa, jednakowe		- equal
44.	przespać się, p. prześpię się prześpi się		- to sleep, to take a nap
45.	mrużyć, i. rużę mruży	zmrużyć, p. zmrużę zmruży	- to blink
	nie zmrużyłem oka		- I did not sleep a wink

AURAL COMPREHENSION EXERCISE

(Reading Part)

Multiple Choice Statements based on Interrogation

Charakterystyka Terenu

1. a. W miejscu, gdzie rzeka wrzyna się w brzeg, jest mielizna.
   b. W miejscu, gdzie jest mielizna, brzeg rzeki tworzy doskonały bród.
   c. Rzeka wrzyna się w mieliznę w miejscu, gdzie jest doskonały bród.
   d. Brzeg wrzyna się w rzekę i w tym miejscu jest ciągnąca się przez całą rzekę mielizna, która tworzy bród.

2. a. Zostałem wzięty do niewoli podczas przekraczania rzeki, kiedy usiłowałem znaleźć resztę patrolu.
   b. Patrol został wzięty do niewoli podczas przekraczania rzeki, kiedy się zgubiłem.
   c. Podczas przekraczania rzeki zgubiłem się i kiedy usiłowałem znaleźć resztę patrolu, zostałem wzięty do niewoli.
   d. Usiłowałem znaleźć resztę patrolu podczas przekraczania rzeki i zostałem wzięty do niewoli.

3. a. Wschodni stok wzgórza, jak i teren poniżej, pokrywają na dużej przestrzeni przesieki przeciwpożarowe.
   b. Lasy pokrywają na dużej przestrzeni przesieki przeciwpożarowe.
   c. Zachodni stok wzgórza, jak i teren poniżej, pokrywają na dużej przestrzeni lasy przerywane przesiekami przeciwpożarowymi.
   d. Przestrzenie przesieków przeciwpożarowych pokrywają na wschodnim stoku wzgórza lasy.

4. a. Dowództwo jest w jaskini sztucznie wykopanej na północnym skraju polany.
   b. Na północnym skraju wykopanej sztucznie jaskini jest dowództwo.
   c. W północnym skraju na polanie w jaskini jest dowództwo.
   d. Dowództwo północnego skraju jest w wykopanej sztucznie jaskini.

5. a. Właściwie drogi to nie ma, bo jest zasypana żwirem i tłucznią z wyschniętego potoku.
   b. Drogę główną zasypano żwirem i tłucznią , by pojazdy nie musiały jeździć łożyskiem wyschniętego potoku.
   c. Drogi nie ma, ale jest dla pojazdów wyschnięty potok, którego łożysko zasypano żwirem i tłucznią.
   d. Właściwie drogi to nie ma, bo zabrano z niej żwir i tłucznię by zasypać łożysko potoku.

6. a. Kompania zajmuje stanowiska między wylotem wąwozu, w którym jest dowództwo batalionu, a małym kopcem po drugim brzegu rzeki.
   b. Kompania zajmuje stanowiska między wylotem wąwozu a wzgórzem, na którym jest dowództwo po drugim brzegu rzeki.
   c. Stanowiska kompanii znajdują się między wylotem wąwozu odcinającym wzgórze, na którym jest dowództwo batalionu, od reszty wzgórz a małym kopcem za rzeką.
   d. Wylotem wąwozu kompania zajmowała stanowiska między wzgórzem, na którym jest dowództwo, a małym kopcem.

7. a. Rowy strzeleckie są wykopane wąskim pasem między podszyciem lasu a podnóżem wzgórza.
   b. Między podszyciem lasu, który ciągnie się wąskim pasem u podnóża wzgórza, są wykopane rowy strzeleckie.
   c. Podnóże wzgórza ciągnie się między podszyciem lasu a rowami strzeleckimi wykopanymi wąskim pasem.
   d. Rowy strzeleckie są wykopane między podszyciem lasu u podnóża wzgórza, które ciągnie się wąskim pasem.

8. a. Pluton jest okopany od drogi do wzniesienia terenu i wyzyskał do maksimum bagna.
   b. Pluton wyzyskał do maksimum wzniesienia terenu i pagórki okopując się od drogi do bagna.
   c. Pluton wyzyskał do maksimum drogę od bagna do wzniesienia terenu.
   d. Pluton jest okopany od drogi do bagna i strzela na wzniesienie terenu i pagórki.

9. a. Stary pień drzewa jest około 20 metrów od drogi.
   b. Stary pień drzewa 20 metrów od drogi wygląda jak karabin maszynowy.
   c. Droga jest 20 metrów od jednego z karabinów maszynowych, który wygląda jak stary pień drzewa.
   d. Jeden z karabinów maszynowych wygląda jak stary pień drzewa, który ma 20 metrów.

10. a. Moczary są na północ od plutonu, w którym jest mój brat.
    b. Mój drugi brat jest na północ od plutonu na moczarach.
    c. Dalej na północ są moczary i tam jest drugi pluton, w którym jest mój brat.
    d. Na moczarach są dwa plutony a dalej na północ jest pluton, w którym jest mój brat.

11. a. Strumień, który wpada do rzeki jest granicą północną stanowisk drugiego plutonu.
    b. Strumień wpada do rzeki, która jest granicą północną drugiego plutonu.
    c. Granicą północną stanowisk drugiego plutonu są rzeki, które wpadają do morza.
    d. Północne stanowiska drugiego plutonu są na granicy blisko strumienia i rzeki.

12. a. Żołnierze bali się okopać na rozrzuconych wśród moczar kępach i leżą w błocie.
    b. Paru żołnierzy leży na rozrzuconych wśród moczar kępach, a inni w błocie.
    c. Jest parę kęp rozrzuconych wśród moczar, ale żołnierze i tak okopali się w błocie.
    d. Żołnierze leżą w błocie chociaż okopali się na paru rozrzuconych wśród moczar kępach.

13. a. Kościół stoi na płaskowzgórzu prawie w środku wsi może dwa kilometry od drogi do Łęcznej, gdzie jest dowództwo.
    b. Dowództwo jest na płaskowzgórzu może dwa kilometry od drogi do Łęcznej a kilkaset metrów na wschód od środka wsi, gdzie jest kościół.
    c. Kilkaset metrów od drogi do Łęcznej, na płaskowzgórzu, może dwa kilometry na wschód od kościoła jest dowództwo.
    d. Dowództwo jest prawie w środku wsi blisko kościoła na wzgórzu na wschód od drogi do Łęcznej.

14. a. Będąc gońcem zwykle dochodziłem przez las do wylotu wąwozu, a potem wzdłuż lewej ściany wąwozu dochodziłem do drogi.
    b. Będąc gońcem starałem się dojść do lasu idąc drogą wzdłuż lewej ściany wąwozu.
    c. Wyszedłszy z wylotu wąwozu starałem się iść za gońcem lasem wzdłuż drogi.
    d. Idąc za gońcem starałem się dojść lasem do lewej ściany wąwozu a następnie do drogi.

LESSON 136

15. a. Nasi saperzy niedawno rozbili drogę wzdłuż wschodniego podnóża wzgórza, której na pewno nie ma na waszych mapach.
    b. Drogi idącej wzdłuż wschodniego podnóża wzgórza nasi saperzy jeszcze nie rozbili i dlatego nie ma jej na waszych mapach.
    c. Nasi saperzy rozbilo niedawno mapę nowej drogi, która ma iść wzdłuż wschodniego podnóża wzgórza.
    d. Idąc wzdłuż wschodniego podnóża wzgórza nawet bez mapy dochodzi się do drogi, którą niedawno wasi saperzy rozbili.

16. a. Dwie drogi idą równolegle do frontu i trudno się będzie wam na nie wstrzelać.
    b. To jest nasza główna droga dowozu, która idzie równolegle do frontu i trudno będzie wam na nią się wstrzelać.
    c. Droga, która łączy nasze dwie drogi dowozu idzie równolegle do frontu i trudno będzie się wam na nią wstrzelać.
    d. Droga dowozu łączy dwie drogi idące równolegle do frontu i trudno będzie się wam na nie wstrzelać.

17. a. Widziałem kilku wartowników przy wejściu do pieczar, których jest dosyć dużo na wschodniej stronie wzgórza.
    b. Widziałem tylko wejścia do pieczar, których znajduje się dosyć dużo na wschodniej stronie wzgórza.
    c. Widziałem dosyć dużo stojąc na wschodniej stronie wzgórza przy wejściu do pieczar obok kilku wartowników.
    d. Widziałem wartowników, których jest dosyć dużo na wschodniej stronie wzgórza, gdzie jest kilkaset pieczar.

18. a. W miejscu, gdzie ścieżka skręcała na lewo, była sadzawka i tu stał posterunek dowództwa.
    b. Byłem zatrzymany przez posterunek kilka kroków od miejsca, gdzie po dojściu ścieżką do sadzawki skręcałem na lewo.
    c. Posterunek stojący kilkadziesiąt metrów od sadzawki zatrzymał mnie, kiedy skręcałem kilka kroków od dowództwa w lewo.
    d. U wejścia do dowództwa była sadzawka, a kilka kroków od niej był posterunek i tu skręcałem w lewo.

19. a. Droga tu ma silny spadek ale ścieżka, która idzie przez las, jest dla piechura ciężka.
    b. Chociaż droga ma silny spadek dla piechura jest łatwiejsza niż ścieżka przez las.

19. a. Droga ma tu silny spadek, ale ścieżka która idzie przez las, jest dla piechura ciężka.
    b. Chociaż droga ma silny spadek, dla piechura jest łatwiejsza niż ścieżka przez las.
    c. Piechur idzie łatwiej ścieżką przez las niż drogą, która ma tu silny spadek.
    d. Droga ma silny spadek, ale idzie tak jak ścieżka przez las i dla piechura nie jest za ciężka.

20. a. Dokładna mapa waszego odcinka, jakiej my używaliśmy, pomogła nam bardzo bo na niej znajdują się wszystkie przejścia.
    b. Wątpię czy na waszej mapie naszego odcinka znajdują się wszystkie te przejścia, których używaliśmy i chyba ona mi nic nie pomoże.
    c. Wasza dokładna mapa naszego odcinka ma wszystkie te przejścia jakich my używaliśmy i nie wątpię, że mi pomoże.
    d. Może wasza mapa naszego odcinka ma te wszystkie przejścia jakich my używaliśmy, ale wątpię czy ona jest dokładna.

21. a. Wasza artyleria jest doskonale wstrzelana do portu, a poza tym lotnictwo atakuje wszystko co się na wodzie ukaże.
    b. Wszystkie drogi wiodące do frontu są ważne i lotnictwo atakuje waszą artylerię, która jest w nią wstrzelana.
    c. Nasza artyleria jest doskonale wstrzelana we wszystkie wasze drogi wiodące do frontu i niszczy wszystko co się na nich ukaże.
    d. Ważne drogi wiodące do frontu są pod ogniem waszej artylerii, a poza tym lotnictwo atakuje wszystko co się na drodze ukaże.

22. a. Dwie drogi rozchodzące się od rozwidlenia podchodzą do miejscowości Spiczyn, gdzie znajduje się rzeka, która przecina torfowiska i które tworzą trójkąt.
    b. Dwie drogi rozchodzące się od rozwidlenia i torfowiska tworzą rozległy trójkąt, w którym znajduje się miejscowość Spiczyn.
    c. Dwie rzeki i droga do rozwidlenia, która je przecina, tworzą trójkąt, gdzie znajdują się rozległe torfowiska, które podchodzą do miejscowości Spiczyn.
    d. Rozległe torfowiska, które podchodzą do miejscowości Spiczyn znajdują się w trójkącie który tworzy dwie drogi rozchodzące sie od rozwidlenia i rzeka, która je przecina.

23. a. Przy wejściu do dowództwa skręcałem na ścieżkę i posuwałem się nią do mostku, a potem łożyskiem potoku dochodziłem do nowej drogi.
    b. Po wyjściu z dowództwa już nie ścieżką, ale nową drogą dochodziłem do mostku i skręciłem, żeby iść dalej potokiem.
    c. Po wyjściu z dowodztwa szedłem nową drogą do mostu i tu skręciłem na ścieżkę, żeby iść nią a nie łożyskiem potoku.
    d. Wyszedłszy z dowództwa nie wchodziłem na ścieżkę, ale łożyskiem potoku dochodziłem do mostku i nie skręcając na nową drogę, posuwałem się dalej potokiem.

24. a. Po przejściu rzeczki wchodziłem do brzozowego lasku i idąc ciągle na wschód dochodziłem do torfowiska.
    b. Zobaczywszy rzeczkę i torfowiska zacząłem kierować się na wschód i wchodziłem w końcu do brzozowego lasku.
    c. Przeszedłszy łączkę wchodziłem do brzozowego lasku i kierując się na wschód, dochodziłem przez torfowiska do rzeczki.
    d. Kierując się ciągle na wschód przez rzeczkę i torfowiska, dochodziłem do brzozowego lasku.

25. a. Z urodzenia jestem obywatelem waszego kraju, ale kiedy mnie powołano do wojska powiedziano mi, że mam pełnić służbę jak każdy inny żołnierz.
    b. Kiedy mnie powołano do wojska bałem się powiedzieć, że jestem z urodzenia obywatelem waszego kraju i pełniłem służbę jak każdy inny żołnierz.
    c. Z urodzenia jestem obywatelem waszego kraju i bałem się pełnić służbę jak każdy inny żołnierz, i dlatego mnie nie powołano do wojska.
    d. Powołano mnie do wojska, bo z urodzenia jestem obywatelem waszego kraju i pełniłem służbę jak każdy inny żołnierz, chociaż się bałem.

Bohater z obowiązku.

26. a. Dla nikogo nie jest tajemnicą, że uczniowie ze szkół są najlepszymi rekrutami i nie przysparzają kłopotów instruktorom.
    b. Ludzie wybitni mają zawsze jakąś tajemnicę i nauczyciele w szkole często mówią o ich kłopotach.
    c. To nie jest tajemnicą, że uczniowie, którzy w szkole dostawali złe stopnie i przysparzali wiele kłopotów nauczycielom, byli potem wybitnymi ludźmi.
    d. Dla nikogo nie jest tajemnicą, że ludzie wybitni nie lubią rekrutów i uczniów, którzy w szkole dostają złe stopnie i przysparzają wiele kłopotów nauczycielom.

27. a. W wojsku żołnierze uczą się podczas wykładów dobrze oceniać tak życie cywilne jak i na froncie.
    b. W wojsku, podobnie jak w życiu cywilnym, ci którzy dostają dobre stopnie z wykładów i ćwiczeń nie są dobrymi żołnierzami.
    c. Na froncie nie ma żadnego pożytku z wykładów i ćwiczeń wojskowych.
    d. Dobre oceny podczas wykładów i ćwiczeń w wojsku są ważne dla żołnierzy również w życiu cywilnym.

28. a. Trzeba było sprawdzić przy pomocy zwiadowców czy na wschodnim brzegu rzeki są oddziały Niemców.
    b. Jasne było, że na wschodnim brzegu rzeki są oddziały Niemców i naturalnie nie należało dawać żadnego zadania zwiadowcom.
    c. Zwiadowcom nie podobało się zadanie jakie im przypadło żeby wyjaśnić czy są oddziały Niemców na wschodnim brzegu rzeki czy ich nie ma.
    d. Zaczęło się wyjaśniać na wschodzie, kiedy zwiadowcom udało się sprawdzić, że na brzegu rzeki Niemców już nie ma.

29. a. Następnej nocy przyjechali lokomotywą zwiadowcy i kilku oficerów i zaraz przyszli do okopu.
    b. Następnej nocy zwiadowcy i oficerowie czekali w okopie na gwizd lokomotywy.
    c. Na gwizd lokomotywy przyszli do okopu następnej nocy zwiadowcy i kilku oficerów.
    d. Zwiadowcy czekali następnej nocy na kilku oficerów, którzy przyszli do okopu po zejściu z lokomotywy.

LESSON 136

30. a. Następnego dnia zwiadowcy znaleźli bez trudu rozbity samolot.
b. Samoloty bez trudu rozbiły pociąg amunicyjny znaleziony przez zwiadowców.
c. Następnie zwiadowcy zauważyli rozbity samolot, który znalazł pociąg amunicyjny.
d. Rozbity pociąg amunicyjny został znaleziony bez trudu następnego dnia przez samolot zwiadowczy.

VOCABULARY

1.	zbieg, m. zbiegu, gen. s.	- confluence (of roads), junction
2.	przedostać się, p. przedostanę się przedostanie się	- to get through, to come through
	przedostawać się, i. przedostaję się przedostaje się	
3.	cypel, m. cypla, gen. s.	- a point (of land)
4.	występ, m. występu, gen. s.	- projection, prominence, jut, footing
5.	mielizna, f.	- shallow, shoal
6.	ciągnąć się, i. (1st pers. sing. not used) ciągnie się	- to extend, to stretch, to reach
7.	koryto, m.	- bed (river), trough
8.	półtora	- one and a half
9.	usiłować, i. usiłuję usiłuje	- to endeavor, to attempt, to strive
10.	przestrzeń, f.	- space, distance, room
11.	przesienka, f.	- clearing
12.	przeciwpożarowy, przeciwpożarowa, przeciwpożarowe	- antifire (as adj.)
13.	wystawać, i. wystaję wystaje	- to protrude, to project, to jut out
14.	sztuczny, sztuczna, stuczne	- artificial, false, made-up
	sztucznie	- artificially

LESSON 136

15. jaskinia, f. - cave

16. łożysko, n. - bed (river), course (of water)

17. potok, m.
potoku, gen. s. - creek

18. żwir, m.
żwiru, gen. s. - gravel, grit

19. tłuczeń, m.
tłucznia, gen. s. - broken stone, macadam

20. przeciwny, przeciwna, przeciwne - opposite, adverse, contrary

21. odnoga, f. - branch, spur, offset, inlet, arm

22. łańcuch, m.
łańcucha, gen. s. - chain (mountain), range

23. kopiec, m.
kopca, gen. s. - mound

24. czata, f. - lookout

25. podszycie, n. - undergrowth, brushwood

26. wyzyskiwać, i. wyzyskać, p. - to use, to exploit, to make the most of
wyzyskuję wyzyskam
wyzyskuje wyzyska

27. pagórek, m.
pagórka, gen. s. - hill, hillock

28. pień, m.
pnia, gen. s. - trunk, stem, stock

29. moczar, m.
moczaru, gen. s. - marsh, bog

30. strumień, m.
strumienia, gen. s. - stream, torrent, current

31. grząski, grząska, grząskie - quaggy

32. rozrzucać, i.
rozrzucam
rozrzuca
- to scatter, to disperse

rozrzucić, p.
rozrzucę
rozrzuci

33. kępa, f. - islet, holm, tussock, clump

34. paskudny, paskudna, paskudne - filthy, messy, nasty

35. płaskowzgórze, n. - tableland, plateau, elevated plain

36. pieczara, f. - cavern

37. wić się, i.
wiję się
wije się
- to wind, to curl, to meander

38. sadzawka, f. - pool

39. spadek, m.
spadku, gen. s.
- fall, drop, decrease, down grade

40. wieść, i.
wiodę
wiedzie
- to lead, to conduct

41. rozległy, rozległa, rozległe - vast, wide, broad, spacious

42. torfowisko, n. - peat bog, peatery

43. torf, m.
torfu, gen. s.
- peat

44. naturalny, naturalna, naturalne - natural

45. brzoza, f. - birch

brzozowy - birchen

46. strojenie, n. - testing, tuning count (radio)

47. słyszalność, f. - audibility